

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus theologicus - Cod. Ettenheim-Münster 222

[s.l.], 1714-1715

Quaestio unica

[urn:nbn:de:bsz:31-120314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-120314)

*Eam in felici fine, sicut merita ipsa, accipit,
 sive fine, sive, et voluntario et involuntario.
 Anonymo ultimo 10bris A. 1714.*

Dispu: II.
De Voluntario;
et
Involuntario,
Ac libertate actuum huma-
notum.
Quaestio unica.

*Sine et orem actuum nihil uno exitu ad felicitate. i. dispu.
 hoc quod quod explicatio, media illa enasare. Men-
 ding, quibus felicissima illud non, nulli, per ipsum
 quod dicitur ad hanc. De vobis involuntario, et libere
 actuum sicut dicta in prologo vobis huius tractatus
 presentis hanc et disputare. Habebat: Unica hanc
 disputatio, sicut quod, alii 3. in plures facti dispu-
 methodo usitata. ad 1. De vobis actuum hanc.*

Articulus I. De Voluntario Voluntario actuum humanorum.

Cum facile esset actuum voluntatis per se distulisse, tunc
ultrius, velas enim actuum voluntatis per se, et si statim ab
illud examinabimus, quod est unum, autem de illis precipue
tria, 1.º quod sit et complexum, et an etiam brutis conveniat?
2.º An quod ultimum esse, per se, si actu ultimum, ut
possibile, et per se, omni pro libera? 3.º An hoc, ut
eigmi omni pro et imputabile, requiritur, proceptum
ponendi, actus? quod hoc articulo ad mentem S. Arist. 1.º.
q. 6. respiciens, et etiam addita sunt de variis pro variis
in quibus notandis ex materia de voluntario explicata.
Sed 1.º quod ultimum quod sit, et an etiam brutis conveniat?

Sectio I. Quid sit ultimum, quod sit simplex, et an etiam brutis conveniat?

128. Voluntarius quod est in ethymis suo est quod procedens à volente.

quibus dicitur cum S. D. hic q. 6. a. 1. id qd provenit ab
 proprio intrinseco in quoc. finis. Cuius autem dicitur 3. Ethic.
 i. i. cuius proprius est in eo qd agit, proloca quoscende in
 quibus actio qd fit. Idem est ubi qd dicitur senty, in i. s. s.
 riant pro genere. id qd provenit a proprio intrinseco, l.
 cuius proprius est in eo qd agit, dan qd est actio a proprio
 intrinseco, qd in mente vltim. s. s. motu pure naturalis: sic
 gravia deorsum tendentia moventur a proprio intrinseco, nec
 in vltim. s. s. naturalis moventur: ita etiam motu s. s. et ante-
 cedentes oem quosc. actio est deliberatam vltis, item qd
 fuerit ex ignorantia, n. s. vltim. licet a proprio intrinseco
 proveniant qia n. fuerit in quoc. finis, Cuius autem dicitur
 a proprio parloca quoscende. in quibus actio qd fit, qd
 uba loco diffia ponunt: unde licet hoc absolute pro-
 cedat, qd et qd a proprio intrinseco n. procedit n. a
 vltim. n. s. s. factis univ. s. s. vltim. qd procedit a
 proprio intrinseco illud vltim. s. s. fuerit n. s. s. n. s.
 qd n. sentit et hoc qd o. qd sentit et hoc, in se em ad
 hoc ut qd vltim. s. s. qd cum quoc. finis procedat,
 fuerit ad hoc qd sentiens s. s. hoc regit ut fatem
 s. s. s.

Verum ex hoc orit alia quaedam difficultas, an qd i. 2. q.
 bruti, ras vltim. qd fit. generat, qm illum motu fuerit
 a proprio intrinseco et cum quoc. finis. Cuius difficultas
 elegantis dicit S. D. hic a. 2. dicens: dicendum qd fi-
 ut dictum est, ad rasem vltim. regit, qd proprius actio
 s. s. intra cum aliqua quoc. finis. Est autem duplex
 quoc. finis, qd fita. s. s. et impfita. qd fita qd idem
 est, quod n. solum apprendit res, qd est finis, s. s. etiam
 qd fita, ras finis, et portio eius qd ordinat ad fine
 ipsum, et talis quoc. finis qd fita s. s. ras.
 Impfita autem quoc. finis est, qd in sola finis appenise.

ff. de fin. hoc qd gnoscat, rae finis et portio atq
 ad finem, et talis gno finis reperij in brutis
 aiantibz q sensum et affirmacionem ralem. ff. de
 eiq gnoem legij vltimum s'm ratiocem ff. de test. prout
 fuit apreso fine. aligis pt deliberans de fine
 et de his qd s' ad finem moveri in finem
 l. a' moveri. Imppeta autem rae finis
 legij vltimum s'm raeem imppetam, prout
 fuit aprensus finem ut deli. Berab, s' s' p
 bto moxq in iijum: unde soli rali rae. qer
 tit. vltimum s'm raeem ff. de test. s' s'm raeem
 imppetam qerit etm brutis. ita l. d. ut brutis.
 Dm qd paret qd ad dubium pofitum dicendum fit,
 et gmo vltima diversimode dicitur de rae. et
 bruto, nimirum de rae. s'm raeem ff. de test. et
 de bruto s'm raeem imppetam vltim pte di
 versal gnoem et tendiam in finem de qd in
 em plus dictu e' n. 2. huius traie.

130. Vltimum ex dictis aliud e' ff. de aliud imppetum,
 vltimum ff. de test. e', qd p'ovenit a proprio intraso
 cum ff. de gnoem finis, et ideo ut qerit nisi
 rae rali. imppetum e', qd qidam ab intraso p'ri
 ipio p'ovenit, s' vltim cum imppeta et maali
 l'udine et gnoem ad finem, atq hoc etm
 qerit brutis ex dictis, qia bruta s'm dicto
 n. 2. aequat maalk pte finem. Item aliud e'
 neq' p' aliud libetum: hoc e', qd ita p'ocedit
 a proprio intraso, ut pofitibz oibz ad p'ecedente
 req' fit, adhuc pt ad p'cedere, seu qd p'cedit

à suo proprio cum indiffin. ad utrumq; extremum qtra-
 diditorium. necessarium est, qd à suo proprio
 ita procedit, ut postis oibz requisit; n' sit n'
 procedere, seu qd procedit à se. ubi ubi ad unum
 extremum qtratorum: pro exemplo ee. Namor
 viat; et + officus, amor em viat; sic procedit
 à sua sebe, ut oibz post; sit n' procedere, adeoq;
 sebie siue et libere procedit. Amor officus
 vero sic à sebe officata aliq; ut n' sit n' dici;
 p'te unicez eiq; cum obto simp'lt' offico, et ideo
 sancti sebie amant. DEUM p' am necessari.
 Ultio necessario est parat' spontaneum, qd si libit
 et id, qd procedit cum quoc. finis à proprio
 in sebe ubi ubi ad unum extremum qtratorum:
 ad noim; In libem cavenda

Adversanda e, qd qmris p'cipime libent n' 131.
 dicat, qd n' plenissimum sit act; sui domium,
 adeoq; se indifferentis sit ad act; sui neg-
 gionem, ming' p'rie. In etm libem diu' p'oe
 qd excludit servitum, libertas em qtra p'one
 servituti et ideo qia. duple a servit; seu
 captivitas, altera p' qm serv; recipit; ad
 aliq; agendū qm In cogat ad illud, et altera
 p' qm etm cogit ad illud agendum, hinc etm
 duple h; libertas, altera p' exemptionem à
 coactioe. et violat; et solet appellari libertas
 à coactioe. libertas vltis spontaneit; aut tu-
 bentias, et altera p' exemptionem à necessitate

ga alia diu liberta, indiffia, arbitri, q̄tra-
ditionis p̄ q̄m vltas plenius sibi vclita in-
diferat se h̄t ad autē aut negarem eig.

Ex hoc notamine patet autē spontaneos etm
p̄oe diu liberos, p̄ ming p̄rie, et ideo amor
p̄ffig licet d̄trahat vltm sibi ad necessio a-
mandu DEUM, vltas in sic d̄trahata li-
bera amat, n̄ in indifferente, unde necessio
et indifferente extrema sibi opponunt, n̄ autm
necessio et libera, libera em n̄ patim d̄iunt
indifferente, s̄ l. indifferente l. p̄m coactioe et
p̄onte: p̄trea licet spontaneū p̄rie cogno
scipare vltio necessio, solet in etm q̄ndocq̄ p̄mi
p̄to indifferente, unde ad mentem dicenti, in t̄no
p̄onte bene attendat e.

132. Solet int̄ auctores h̄c dubitari q̄na vltū
ex genere suo sit altero p̄ffig, an liberum,
an necessium? p̄p̄ter liberū ex p̄ffigē
sentit. Thrista vero prerogativam tribuunt
necessio ducti exemplo amoris p̄ffig, q̄ hi-
cet necessio sit, in longē excellit oc vltū
liberum. Ornate utramq̄ sentiat q̄bricat Amiq̄
h̄c p̄. i. n. u. dicens utrumq̄ in suo genere ee
p̄ffig. nam ait, s̄ loquam de p̄ffigē in ge-
nere suo, p̄ffig et necessio q̄m liberum,
eoq̄ et necessio et operas elicitā s̄m totam.

virtutem et plenam gratiam obli. qd difert a
 virtute imperfecta qd licet sit operatio elicitata sed
 totum gratia pro appetitibus, et est in operas
 elicitata sed plenam gratiam obli. **Ultim**
 38. vero liberul pffidij et in genere moris, ut sit
 capax meriti et demeriti, laudis et vitu-
 perii, cuius et capax virtutis nec frius p hoc
 ambob virtutibz fact clarior.

Dividitqz ulterius virtutem in virtut' velle propria
 et virtut' velle alienas, Illud qd sit ext **1563.**
 patet, hoc dicit: quado unig velle in velle alterius
 inclusum e, et huiusmodi religiose virtut' e, qd
 disponit superior, pupillo qd tutor, qd pater
 servo qd Dng, uxori qd maritus; huiusmodi etiam
 nobis velle erat factatqz ille paradisi casus
 et Ade. peccatum, cuius aut obedientia
 aternaliter felices, aut inobedia. infelices
 posteri oes qd stituebamz. **Uterius** dividitqz
 in expremum, interpretivum, et tacitum, **Exp-**
presu dicit qd verbis l. signis explicito ex-
 pressis, **interpretivum** e, qd virtut' pra-
 sumptu, adeoqz e qd verificata aut suabli-
 tis velle presumit, et hoc si absolute pra-
 sumit interpretivum absolute dicit, p. vicio
 n nisi sub **Disc.** v.g. si interrogari qd inter-
 pretivum psonate qdellaz. **Tacitum** e, quado ex

Facitorum alteris veritas et quibus defumig.
 iuxta reg. in: 43. in 6. q. si tacet querere
 videz. Atque haec regula n. unius est cor-
 rupta em videz q. altera nimirum: 44. in 6.
 q. si tacet n. fatetur, si utiq. nec negare videz.
 Unde Facitorum q. si medicum q. in et
 ante apertum et eis negationem, atq. idem regula
 illa prior q. si tacet querere videz in ali-
 quibus solum casibus procedit nimirum: 1. si
 agat de favore facientis, n. autem si de eius
 praesudicio nisi q. accidens ut non dicit.
 2. Si faciens negare aut contradicere debet
 et in facit, veluti si publica auctoritate
 aut ab is quomodo duo solum e. iudicialiter interro-
 garet q. 3. si quis contradicendo damnum suum
 facile impedire potuit, nec in fecit. 4.
 Si cui duo obiciuntur quum alteris negat in-
 fert q. si proem alteris in hiis et solum dicta re-
 gula valet, in aliis limitata e. q. alteram
 q. si tacet n. fatetur, si nec utiq. negare videt.

134. Dicitur etiam veritas in directum et indirectum
 autem veritas et huius. Directum e. q. d. dicitur
 q. se intendit: indirectum vero e. q. d. quidam q. d.
 n. intendit, in q. se intento quoniam e. et quatuor
 ut quoniam: v. g. gravida occidens directe.

occidit matrem et prolem indirecte, l. q. idem
 dicere volo, matris occisio directe proli, vero
 indirecte ultria e. requirij go ad hoc ut qd sit
 indirecte ultrium, qd sit, cu' aliqo f. se intento
 gneau, et etm gnoscaz qd sit gnoscaz, nisi em
 huiy gnoscaz gnoscaz, gno darez acty qidem
 indirecte solutz p n' ultriy diu pel, qm
 de. rae. ultriy requirij gno finis ad volutu
 vero sufficit, qd ex alio voluto gndoungz
 sequaz. Ultriu' actus. e' acty intentio
 faciendi acty cuiusdam gnti. virtus. e' qndo
 intentio acty cuiusdam actu qidem n' e' in ipso
 actu, et in aliqo adhuc existente, et gno
 cum actu v. g. p. intendit gferare l. p. bap-
 tizare. aut sacrificiam vestibz induiz fecit,
 nec pel ampliz cogitat de gferare, auerit
 In altare et gferat, gferas ei erit virtus
 ultria, et intentio haec erit virtus: qua
 sufficit, unde Virtus virtus hu' simple' n' ce-
 idem qd interpretatur, ad hoc em sufficit qd
 qis presumat aliqd velle, extra ad virtus
 requirij p. ut olim fuerit acty intentio operij
 E. ne hoc intentio fuerit retractata. 3.
 ut etm in aliqo actu l. effectu si ipis actus
 intentioniz producto gfereret qd in virtus

ff. Ut operans maneat in eadem ai dispoce sal-
tem moralis, hinc quibus aiunt. Doctores,
qd licet viri intencio ad administranda
aut qficienda sacra mta sufficiat, valent
n fore qseruatiue, qd p mta autli inten-
tione de baptizando qseruando postea in a-
mentiam aut somnu incidere, et in eo
statim verba qseruatiue p proferret, p de
hoc in tra: de sermib; lura.

Ultim' hunc deniq; e, qd prouenit qidm
ab intencio, p mere ex hunc est qseruatiue,
hinc qntm obscura finis quidem admittit,
et adeo defectuose nimis, vltim' efferens
neq; meriti neq; demeriti capax. Circa
vltim' indirecte recte qseruandum, qnto
imputabilis volitum qd, proter alia, pro
proxi aliquot regulas dabim; pcc. 4. pcc.
P An aliquid vltim' sit pcc. si autu vltim' deoq;
pcc. pcc. pcc. pura omnia vltim'!

Sectio II.

An quid vltim' ce pit abq; omni
acti vltis a deoq; possibilis sit pu-
ra omissio liceta?

135. Que circa qseruatiue presentis arli p pntia

Schola D. Thoma contra alios n̄ paucos et
Thomistas quos in hoc meo hac in parte profert
Larmy, à quo pro veritate dicenda scire
n̄ fas n̄ duro.

Arg. 1.º Autoritate. Ratio hic arto 3.º dicitur.
Dicendum: quod ultimum, dicitur, quod est à velle ab alio
autem dicitur aliquid esse duplex. uno modo directe,
quod scilicet procedit ab alio in partem et agens,
sicut in actu factio à calore: alio modo indi-
recte, ex hoc ipso quod n̄ agit, sicut submersio
navis dicitur esse à gubernatore, in partem de-
finit à gubernando. Et sciendum est, quod n̄ sit id, quod 39.
sequitur ad effectum actionis reduci sicut in caa in a-
gens ex eo quod n̄ agit, sed solum hunc ium potest et agens.
Si enim gubernator n̄ potest navim dirigere, t. n̄ est ei
quasi gubernatio navis, n̄ imputatur ei submersio navis,
quod est absentiam gubernatoris contingere. quia igitur
vellet volendo et agendo potest impedire hoc quod
n̄ velle et n̄ agere, et aliquando de hoc quod n̄
velle et n̄ agere, imputatur ei quasi ab ipso existens
et sic ultimum potest esse absque actu quodammodo absque
actu exteriori vel actu interiori sicut in velle
n̄ agere, aliquando autem et absque actu interiori
sicut cum n̄ velle per ita scilicet dicitur S. Thoma, qui
eandem sententiam quod 71. a. 5. post relationem sancti Thome

sua gelusioe sic gformat. Manifestu e, qd tunc
 petum omisiois hie qdam aliquem actu gunctu l.
 praecedentem p loquy de ludente id negligat mpa.
 qd tm q auidns se ht ad petm omisiois; iudiciu autm
 de rebz dandu e sdm illud qd e p se, et n sdm
 illud qd e p auidns, unde verio dicitur pl, qd aliqd
 petm p se esse absp oi actu: ita C. D. Cum qd petm
 ee n pnt nisi vltim fuerit, necessu e, si petm
 ee p absp oi actu vltis, qd etm absp, eo ee pnt vltim.

De rae liberi e rae vltim, 137.
 utiq p hri liberu absp oi actu vlti, positivo five ex
 five interiori: qd etm absp, oi tali actu ee vltim.
 m sola gtraverty, qe et p: de rae liberi liberte
 indiffia e agere l. n agere, atq n agere p hri
 absp oi actu vlti, positivo q solam acty suspensioem:
 qd p hri liberu absp oi actu vlti, positivo. M. ea
 eo suadent qd libertas gtradioz gffistit in eo, qd utruq
 membru gtrationis fit in dno pleno agente,
 et ides liber liberte indiffia agere p l. n a
 gere, m. filite vlti certu, rae q solat acty
 suspensioe daz n actio, et quocq, hz n actio, hz
 petm n agere: qd p solam acty suspensioem hri n
 agere. Itaq, suspensio acty e acty vlti, nisi fuerit
 positiva et dtonata, fffistit autm ad n agere.

potest ponere n' actu; imo vero ad libertatem
 traditionis n' servit' suspensio positiva, positiva
 em suspensio aq'let notioi acti; et sic involvit
 membra q'bra' n' q'bratoria, q'm s'm dicta in
 summi logica sua profuer, toties n' p' q'bratoria
 p' q'braria, q'bris una p'ly negat, q'm directa regim
 ad falsificacoe' alteri; in q'o ha' proficem ego
 noll' agere p'ly tiant, q'm ad multas falsi-
 ficacoe' regitant, hinc d'notata suspensio et
 notioi actioi libertem q'bratib; imposita, q'bra
 vero pla' et pura negat acti; sive notioi oppo-
 sita actioi libertem q'bratib; a p' q'o ad d-
 finum ium ad libertem q'bratib; regim' possit
 utruq; d'notari ad eaq; aque et d' aque, q' b' ante
 n' agere nullu' actu' positivu' vlti; sive caan-
 te' p'ri occasionantem inferat, p' solu' negat
 habit' ad agere, p'ba' et libere' h'ri p' p' fine' o-
 actu' vlti; . s' a potioi p'ri eo dari vlti'.

138. **Art. 1.** Das omnisio pura libera p'uaninosa, p'
 omnisio pura libera e' p'ri o- lactu' positivo vo-
 luntati; q'o das omnisio p'uaninosa p'ri o- actu'
 positivo vlti; . M. 1. **Art. 2.** q'd aliq; cogitans de vo-
 cato v. g. aud'endi, n' p' huius p'cepti obligacoe'
 negligere et p'impl' n' audire n' p'ba', qui vlti'

adhibetur ex parte vlti, aut nq̄ d. vltas p̄
 et n̄tive h̄c? in q̄onam p̄o implicata non li-
 bera e, q̄o et p̄t agere et n̄ agere: atq̄ p̄ ta-
 lem negligiam p̄cepti h̄c omip̄io pura libera
 p̄cumnosa, nam inueta quae axioma ille p̄cat
 omittendo aliquid q̄o p̄t facere, t̄nq̄ facere, p̄t
 se teneri et t̄n n̄t facit: p̄. m. p̄. sulmi ex h̄c. pa-
 tet, q̄o si omip̄io actum vlti p̄positivum involvet,
 id n̄t est pura omip̄io, p̄ est omip̄io p̄positiva
 et d̄ornata: iijz pura omip̄io libera e sine
 oi actu vlti p̄positivo. Unde p̄t p̄q̄, ac p̄cumnosa
 includit vlti, q̄o si d̄at p̄cumnosa sine oi actu
 vlti t̄n sine eo d̄abit vlti.

Oportet vltas e plenaria d̄na suoni actuum, 139.
 q̄o p̄t b. agere b. n̄ agere, actu p̄one b. cu p̄pen-
 dere: Jam q̄o q̄ero, cum vltas circa ob̄iectum
 ab intellectu p̄recognitu, adeoq̄ actu p̄ritu actu
 p̄mitte suspendit aliquid agit b. n̄t agit? si
 nihil agit: q̄o h̄c pura omip̄io libera sine oi
 actu vlti. si vero agit d̄na e nomen actus
 illi, aut q̄m̄do d̄icis p̄mitte suspendit actum,
 si p̄mitte suspendit q̄o nihil agit: Iijz si
 vltas actu suspendit, libere nihil agit,
 p̄ vltas libere nihil agere, e i vltas ac-
 tivam omitti sine alio actu p̄positivo vlti q̄o.

3.º Secunda Luca. capit. 12. Ite. scis, si gas-
 sit vltim. Dni sui et n' se preparabit, et
 n' fecit s'c'm vltim. eig. sapulabit multis.
 Atq; si actu. p'ceptu. gnoscens. Intendo a
 operaz. p'mittit. aut. suspendit; ille vltim. Dni
 sui. gnoscit. et n' se preparabit, et n' fecit s'c'm
 vltim. eig. q'o. sapulabit multis. Subsq;: amo
 actus. iuste. sapulabit, nisi q' vltim. in pa. Dni
 sui. n' fecit. s'c'm. q'o. in. pure. et. p'cto.
 omittens. actu. p'ceptu. Dni. sui. sapulet
 multz. palam. e'. q'a. huic. omittens. vltim.
 omittit. n' obstante. q'd. actu. p'positu. vltim. n'
 eliciat, et ex eo. solum. q'd. actu. p'ceptum
 fuerit. p'nt. potuerit. facere. et n' n' fecit.
 Plures. r'oes. supeditabunt. r'p'oes. ad. arguta
 g'tria. de. q'z. Et. sub. r'p'it. arguti. g'trib.

Subsectio Respondetur Argmtis g'tranis.

140. Obj. i. authoritas J. Thome hic q. 71. a. 5. dicentis:
 vtraq; opinio s'c'm aliq'd. veritatem habet, si em in-
 tellegat. in p'cto. omip'ois. illud. solum. q'd. s'c'm. ad
 r'asem. p'cti. p'nt. q' e' sine. oi. actu. interiori. l.
 et. exteriori: si. vero. in. p'cto. omip'ois. ead.

intelligant, l. occasiones omittendi, si necesse e
 in peto omissionis aliquem actum ee. In qd
 textu inquirunt sensus iste e, qd licet omipio
 qa talis ex naa omissionis n' requirat aliquem
 actum qsi sui gstratum, requirat tñ aliquis
 actus ex parte operantis ad hoc, ut ipsi ple-
 ne sit ultoria, qz actus sit caa l. occasio
 ultorie omissionis. R.

Respo: Textu ipse nobis n' gstrariari p' magis
 gstrare noa dicta: nam etm iuxta nos
 veru' e, qd si intelligant caa. et occasiones omit-
 tendi, necesse sum sit etm in peto omissionis actu
 ee caantem l. occasionantem, verentur hoc
 n' inquirunt, p' hoc intm an pura actus omipio
 id e talis, qa neq. caam neq. occasioe omittendi
 ht, sit ee ultoria? et de hoc loqit prior
 pars textus; p' em intelligat in peto omissionis
illu' solum atq; talem omipioem p' ee ult-
 riam eodem loco ad 2. m. clausis h'z ait
 S. D. inqians: ad q' d' dicendum: qd aliqd di-
 uis ultorium n' solum qd cadit super ipso actu
 ulto; p' qia e in ulte noa ut fiat l. n' fiat
 ut dicit in 3. Eth.; unde etm ipse n' velle p'
 tiri ultoria, in q'ntu in poteste hois e velle
 et n' velle. hoc fult d. Doctor.

dicunt emadversu ut ex eoque obvio patet ten-
tus ipse esse sensu, qd licet omnis qd talis
ex sua omni pte n' requirat aliqd actum
qsi sui effectivus, requirat in aliquis actibz ex
pte operantis ad hoc ut ipse sit ultimus: extra
D. Thomas autem aliqd dicit ultimum n' solum qd cadit
super ipsum actum ultimum, sed quia e' in pte poteste sua
ut fiat l. n' fiat ex pulchra guardia guar-
tarii cu Magistro.

141. Q. 2. Non potest aliqd esse ultimum nisi a se ipso proce-
dat. ultimum enim dicitur id qd e' a se ipso intrinseco cum
grate finis, sicut id qd e' ab ipsa se ipso presupponendo cog-
nitionem ex pte intellectus, atq; huiusmodi omnia nullatenus
erunt a se ipso, si nullus processus sit actus ultimus neq; eorum ipse
neq; occasionans: ergo etiam n' erit ultimum.

R. c. M. n. m. et dico. talem etiam omnino ab ipso si actu
causante aut occasionante esse suo modo a se ipso: quia no-
tandum e', qd ratio libertatis potest agere l. ut agere
ita, ut tam negat actum, qm ipse actus sunt obitu libertatis
indiffere, et suo modo eius exercitium: n' enim minus ex-
erit libertas, quod aliquis possit, actus ad agendum re-
quisitum n' operari, qm dum operari, igitur supposita notitia
actus precepti et eius obligatio ita q' intellectum, ultimus
actum omnino exercit suam libertatem, ideoq; ipsa om-
nino q' ultimum procedit, est ultimum: nam ut priori
respondeo dictum e' ex l. D. aliqd n' solum dicit ultimum
qd cadit super ipsum actum ultimum, sed quia e' in poteste sua

ut fiat l. n. fiat p.

Quo magis pateat dicti veritas, explicat magis, quod
 pura omisio etiam a velle procedat. Certum quidem est 142.
 quod de libere procedit a velle, quae sola ex dicti in phis
 et dicendis, articulo 3. huius Dis. et filio libera l.
 sententia indiffia: et autem duplex libertas indiffia,
 alia gradationis et exercitii, alia gradationis et per-
 fectiois, et prioris libertas velle potest elicere actum
 l. n. elicere quod est gradationis, exercere l. n. exercere
 aliquid actum: et postea veris libertatem potest velle
 ferri in duo gradus et per diversa eliciendo actum
 volitionis l. actum volitionis. Quod igitur velle elicit
 actum volitionis l. actum volitionis, l. etiam quod utrumque
 omittit, pro exercet libertatem indiffia l. in priori,
 l. in posteriori sensu; unde et omisio fit libera,
 n. opo et ut volit, sed tamen ut n. velit seu n. ponat
 actum, et ideo cum de libere a velle procedat,
 etiam pura omisio velle et n. velle ab ea procedit
 suo modo, et hinc etiam ipsum n. velle potest esse velle
 rasc. sui praeiudice quia est in potestate hominis sicut velle,
 et quatenus fine in actu alio caute aut occasione
 aud.

40. Ob: 3. Si omisio pura actus sine in actu velle est velle, 143.
 quoniam potest esse potest abque in actu velle, et sic sequeret, quod ex
 hoc ipso quod quis cessat ab actu illo peccaret, abque sic nisi
 quis propter operaret. pro peccaret, quod falsum est l. ex hoc vi-
 detur, quod n. peccat si die n. feriato missam n. audio, dum
 in sono n. actum: ergo omisio pura n. velle sine in
 actu potest velle.

Adet ad hanc obiectem. S. D. loci. ut. q. 71. ad 2. his verbis.
Dicendum qd potm omnisiois gtrariay pcepto affirmatio,
qd obligat p pnt ad pnt, et ideo solum pro tempe illo
aliquo cessando ab actu peccat, pro qo pceptum affir-
mativum obligabat, p qo h. respos.

144. Ob. 4. Exercitium vitale n' p' ee fine oi actu, atq;
libera omisio includit exercitium vitale, qo n' p' ee
fine oi actu. M. ex eo patet, qd exercitium vitale cen-
setur s' motu ab intrinseco, motu autm ab intrinseco n'
p' ee fine aliquo actu vltis. m. p. exercitium liber-
tis s' motu a' exercitium vitale, s' libera omisio i
exercitium libertis: qo p' p. M. p' ea s' libera i p' ea
s' vitale: qo etm exercitium p' ea s' libera
e' exercitium s' vitale, p' ea em specificant
ab actibz. R.

R. d. M. Exercitium vitale positivum et q' operam
elicitam n' p' ee fine oi actu c. M. exercitium vitale
superfluum actus et cuius rae h' q' liberam n' operam
actus n' p' ee fine oi actu n. M. et p' talis d. m. n. e.
neq' urget qd hinc exercitium vitale ee censetur motum
ab intrinseco, sufficit em ad hoc, ut qd dicitur moveri ab
intrinseco. qd a' suo proprio, a' qo fieri l. n' fieri libere
p' ee libere fiat l. n' fiat, sicut ad hoc ut qd dicitur
vltimum iuxta S. D. p' inc' vitatum sufficit, qd s' in
poteste nra ut fiat l. n' fiat, nam etm vltimum re-
quirit motu ab intrinseco, cum s' id, qd procedit a' p' n-
cipio intrinseco cum g'noce. finis p.

145. Ob. 5. Vltimum aut' s' s'le aut' vltimum neutru' p' ee. obq' actu
oi positivis vltis. de s'le patet, de vltis p' q' nam ut loq' in alijs

feli. ideo em volo aliqd virtute, qia volo aliqd feli in
 qo aliud virtute: q'ineq. C. 1. vltimum neqit salvari
 in sola actu i. uim acty i. n. ming flt p'cipiu ins vltiu, qm
 vltiu: qo neq'itio neq'it acty 2. implicat autm ee actu
 2. vltis sine oi actu vltis, cum nil flt magz ip'iq qm acty 2.
 2: neqit salvari meritum in sola negare acty indebiti: qo
 nec demeritum in sola negare acty debili: igit nullum
 dat vltiu abq' oi actu

R. n. n. ad eiq p. dico: verum qidm ee vltiu indirectu in
 actu positivo fundari super vltiu feli, et ideo nos velle
 aliqd virtute in actu positivo, qia vltiu aliqd feli: at n
 idem accidit in vltiu indirecto respu acty negativi et o-
 m'ip'ore, qem, et vltiu indirectu flt, sufficit, ut Inqm ad
 eam reducay, ad liberam vltiu n. q'antem cu' poteste-
 aut d'io operandi, in hoc em casu vltis ita se gerit, ac
 si positive vollet actum, atq' ideo qo. supra de vltiu in-
 directo dicta flt, intelligenda flt respu acty positivo d' respu
 acty negativi p'cipie, nisi in q'ntu id p' accidat q'onez
 cum actu aliqo positivo.

Ad q' ymacione l. 1. r. a. d. c. qo neq'itio neq'it acty 2. vlt. flt ip' b.
 l. i. interpretis. ee. p' feli n. c. ad id qd d'iq implicare actu
 2. vltis sine actu vltis, feli d'io cum d'ist'oe im-
 plicat ee actum 2. positivo et feli sine actu vltis
 positivo e. implicat ee actu 2. inspectiuu et p' riam
 negatis pura sine actu vltis positivo n. implicat ee
 ee. flm idm, e' em affras et negas eiqdm de eodm, et hinc
 licet deq acty 2. inspectiuu vltis et p' riam negatis
 pura, qm deq acty positivo n. sequ' tu implicat. qd tan-
 dem d'iq nihil ee magz ip'iq, vlt' flt, qm actu 2. um
 d'iq hoc veru ee de actu 2. feli vltis et de eo q' flt
 p' actu positivum n. autm de actu 2. vltis et inspectiuo

suspensio actus est qd n' actus i. m. ep, negao strnata n. m.
 et c. puta omisio n' e' fietr negao actus, s' talm in p'etioe
 et virtutis, unde s' m' se n' e' nisi suspensio et n' actus actus.
 hinc licet vis negao verae d'at' radicez l. sua de q' in af-
 formae, n' in se q' putam omisioem ee impossiblam, t' u
 puta omisio in rigore dicendi n' fit negao. Ad eandem
 obioem. alio mdo responderi pot' cum amico hui' scilicet.
 n. 32. q' negat oem negaoem aut malitia' moralem
 del' fundari in aliqua affirmat'one p'ha aut morali
 s'cili, s' aut sufficere, si veducatur ad ipsam liberam o'lem
 t'ngm ad p'iam eam moralem, q' libere advertens
 in tantis p'cepti obligaoem n' q'ereq, u' fit et deat.
 Ad 7. ob. n. seglem M'ij et ad eiq' p' dico mutaoem hanc 149.
 de n' p'etore ad p'etorem n' ee p'ham s' moralem, ad q'm
 n' req'it nisi qd o'ltas actu aliquem hie et nunc p'ceptu
 et obligantem libere n' impleat, q' antea n' obligabat.
 igit' in sua segle. M'ij, si p'et d'igi: si p'et o'ltas p'
 fieri p'et varias morali, talm absq' ulla mutaoe p'ha
 et p' actum p'ha c. fieri p'et varias p'ha absq' o' mu-
 t'aoe p'ha n. l. subd. si p'et o'ltas p'ha et p' actum
 strnatum ee absq' o' actu, fieri p'et q' c. segle, si
 p'et o'ltas talm in p'etive et p' p'iam negaois pura
 ee absq' o' actu, fieri p'et p' n. segle' M'ij, m. de.
 alio ad anoma item manens q' d'is id veru ee q'm-
 diu oia talia s' n' autu fi talia n' manserint,
 s' hoc n' obstante o'ltas hui'gmi actu suspendens, n' ma-
 net eadm s'ltm moralit', na' de n' obligata fit
 obligata operari p' receptum actum hui' et nunc
 obligatoriu' p'ntendi antecedenti n' obligante, adeoq'
 in genere moris mutat' o'ltas p'et adveniens p'ceptu

150. hic et nunc obligans q̄ antecedente n̄ obligaverat.
Ad 8.º Obi. deniq; dico: talem om̄isioe actus procepti
fore peccaminosam et reduci ad peccatū actus, atq; bene
sciendū e peccatū actus. prout ē dispositio à peccatū originali;
s̄m se n̄ dicere actum pot̄ q̄ in eiq; om̄isioem, q̄i fuit
illud solum peccatū actus. cet̄ q̄ actus vlt̄i pecca-
minosae positivum involvit, aliās nulle daret pot̄
om̄isiois, s̄ t̄m̄ dicit peccatū actus id ē p̄pria ad a-
liena vlt̄e extractū, in q̄o s̄m̄ p̄bet̄ q̄ huiusmodi
peccaminosa om̄isio reducatur ad peccatū actus, q̄
in t̄m̄ actus vlt̄i positivum involvat q̄. igit̄ positi-
vū ē pura om̄isio vlt̄ia sine oī actus vlt̄i
positivo, et̄m peccaminosa p̄t̄o q̄erentia' pro-
cepti ad actum ponendū q̄ t̄m̄ omittit̄. atq; alia
nova. h̄c referat̄ difficultas ea q̄o solum t̄m̄
huiusmodi om̄isio vlt̄ia. s̄b, si ad actum q̄i om̄isio
et̄ ponendum urget̄ p̄ceptū! pro cuius difficultate
resolvit̄ s̄i s̄c. 3. an ad hoc ut huiusmodi actus om̄isio p̄t̄o
vlt̄i, vlt̄ia p̄t̄o vlt̄ia p̄ceptū ponendū actum.

Sect: III.
An ad hoc ut cuiusmodi actus
omissio sit sine actu voluntatis vo-
luntaria semper requiratur p̄ceptū
ponendū actum?

151. P̄t̄o q̄erentia' s̄m̄ finaliter dicta p̄t̄o s̄c. 3. i. s̄c. 1. n̄. 42

fura omipio tunc solum si ultra quod prescriptu' uiget ad
 ponendu' actu' q' omittit, an vero etiam si tale prescriptu' absit!
 et ideo in casu q' die profesto profuret pro die illo q'dem n'
 ee prescriptu' audire missam, nihilominus id facere ee actu' me-
 ritoriu' s' n' obstante hac quise omittit audire missa', an in-
 qua' dicitur: Sed omipio diu' p' ultra omittenti' in q' q' hoc
 3^{plex} e' sentia alia Gaicbari, Sylvi, Falquez et aliu' doctriu',
 et omipio aliqua l. effectus ex omipioe senty' dicit' ultra' omit-
 tenti' regri, et omittens ex prescripto tenet' n' omittere alioq'
 omipioe et effectus ex ea senty' ad formam fore voluta', alia
 sentia e' q' tenet Suarez asserens: s' omipioe et effectus q'
 se g'nerum ee ultra' omittenti' sive ex prescripto tenet'
 n' omittere sive n' effectum vero q' auictus senty' n' ee ultra'
 nisi ex prescripto tenet' n' omittere, adeoq' nullus effectus positivus
 ex omipioe senty' et ultra' iuxta Suarez, nisi ex prescripto q'
 tenet' n' omittere. 2^{ia} deniq' sentia absolute negat tale
 dictum necessarium ee in omittente, et omipio l. quicunq', effectus
 ex ea senty' dicit' ultra' omittenti' s' sufficere, q' ultra' p'it
 n' omittere, et omittat ex prognose avento futuri.

Nos qd post seriam hanc sentiaru' evolucio' verisq' ee iudicamus
 in suis assercionibz sequentibz declarabimz.

Asercio 1^a. Ad hoc ut omipio pura abq' aliuius sit ultra'
 prescripte, n' requirit, qd actu' ipse q' omittit, sit prescriptus. Ita
 clare colligo ex l. D. q. 71. a. 5. ad. 2. dicente: dicendu' qd aliq'
 diu' ultra' n' solum qd cadit super ipsum abq' ultra', sed q' in
 ulte uia ut fiat l. n' fiat p' ad q' su' arguit: abq' pura omipio
 abq' n' prescripte e' in ulte uia ut fiat l. n' fiat v.g. uidi' q' missa'
 l. n' audias: q' etiam pura omipio abq' n' prescripte e' ee ultra'
 neq' obstat huic textui aliter senty' hic q. b. a. d. supra n. 136. ca-
 latus, in q' dicit: sciendu' qd n' sit id, qd p'it ee defectus actiois,

redire sicut in casu in agens ex eo qd n' agit, s' dicitur potest,
iim p' et d' agere p' nam loq' illo textu S. O. n' tatum de
vltis s'm se, s' de vltis culpabili et imputabili, unde
statim addidit. qia' igi' vltas volendo et agendo p' impe-
dire hoc qd e' n' velle et n' agere, N. imputat ei q'. Inca
autm apertis in presenti tatum loq' de vltis p'cipi d'
s'm se, n' autm de vltis imputabili.

153.

Q. Apertis à rase: Implicat libem qd n' antecedens p'
vltium, atq' pura omisio atq' etn n' p'cepti p' ee li-
bera: qo etn vltia. N. q'ant' ins. Doctos qum vltas p'ca
e' q' filia libera e': n. p. actus liberty exercitiu' et hile
membru' g'atoriu' indifferie vltis d' ee libetum,
atq' pura omisio p' ee benigni actus liberty exercitiu'
et hile membru' g'atoriu' indifferie vltis: qo pura omisio atq'
etn n' p'cepti p' ee libera. n. p. Indiffia vltis q' h'it in
p'ca velle et n' velle, velle et velle velle: atq' pura omisio
e' actus n' velle: qo etn pura omisio e' actus exercitiu' li-
berty, et hoc adverteus S. O. loco cit. p'git: hade et q' n'
n' velle p' dicit vltium, in q'ntu' in p'p'te h'is e' velle et n'
velle.

154.

Q. Vltas e' in actu n' p'p'te libera liberte, g'atoriu'
ad agendu' et ad n' agendu' itq' independens ab o' d'is
et p'cepto ex sua nua: qo etn independens à q'ant', d'is
p' in actu n' agere aut n' agere, seu actiorem omittere,
p'ca e' ut utilis s'it q'ant' p'ca e' d' p'ca redigi in actu: qo etn
sicut agendo actum sive p'ceptum sive n' p'cepti dicit vltis
agere. Ita etn dicit d' n' agendo actu sive p'ceptum sive n' p'ca-
ceptu' vltis n' agere, adeoq' dabit omisio pura libera et
vltia atq' n' urgente etn p'cepto. Et q' d' h'ae p'p'te
et me libere scribere q'osio s'imple' cessando à scriptio' etn

libere et ultrie n scribo qm In dtriate nolim scribere,
 huius autm n scriptio e pura omisio acty hu et nunc
 n precepti; qo dat pura omisio ultria etm acty n pre-
 cepti. Neq; dicas hanc n scriptioem datm fore solita n
 autm ultriam: na' qtra e qd volute a ultrioin hoc dispoqay,
 qd volute n requirat qmiam finis ab intellu, unde qe
 casualis etm accidunt ex noa operase voluta diuun,
 nec In ultria, nam ad ultrium reqiry qm finis, qho in
 case noo intrenit ubi pponij.

Asperio 2. Ad hoc ut omisio et effecty ex illa sentus i 55.
 emittenti sit ultriq ad culpam adeoq; imputabilis, reqiry pra-
 ceptu obligans hu et nunc actum n omittendi. Colligij
 hoc aser: item ex l. D. supra n. 136. relato ubi ait:
 sciendu' qd n' p' id qd seqy ad defectum actiois reduij, sicut in
 casu in agens eo qd n' agit, p' solum tunc iam pt et de agere.
 loqy autm l. D. hoc loco de morali pcti omisione, seu de
 eiq; imputabilitate.

B: aser: 1. Ex nativa rae pcti qd ex D. August: li. 22. qtra
 Faustum c. 27. dff. dictum, factum, l. quib'cu' qtra l. pra-
 ter legem Dei aut Eccliae. qd e' ultria ad culpa' et mortis
 imputabile e' pctum, atq; pctm e' l. dictu' l. factu' l. quib-
 tum qtra l. praeter legem, et precepti Dei aut Eccliae.
 qo qd e' ultrium ad culpa' d' solute ee qtra l. praeter legem Dei
 aut Eccliae; nihil autm pt ee qtra aut praeter legem nungm,
 nisi qia lex talis obligat ad actu' l. prohibet actu: qo ad
 hoc ut qd sit ultrium ad culpam sive q omisio e' sive per
 omisioem reqiry preceptum Dei aut Eccliae ponendi l. n
 ponendi actu. 2. ut qd sit moralit' imputabile, reqiry
 culpa, atq; culpa n' e' ubi d' n' e', d' em fait ut hone' p'
 qe e' in actu positio sit regula et norma operanti, dum

quod ille deus operari: igitur ut quod moraliter imputabile, et
adeo dicitur, seu praecipitur hic et nunc ad sui imperium
urgens quod proinde ad hoc ut omisio et defectus ex illa sententia
omittenti sed ultroque ad usum adeo, imputabilis, requiritur
praecipitur obligari hic et nunc ad non omittendi.

156. Inter quae fuerit ad tantum effectum omissionis quod se generum
solum quod auctus sententiam si hoc praecipitur sed ut sententiam
ex omissione, et ultimum sine omni praecipitur, tametsi in
generi usu loquendi non dicitur ultroque nisi ei quod hoc praecipitur
de non omittendo. colligitur ex dictis et praeterea ratio per
partem est quia quod vult causam et proficit effectum quod se cum
illa causa voluta connexionem, etiam vult effectum illum: igitur
etiam quod vult omissionem actus et quod sit eventus ex hac omi-
sione sententiam et quod se cum ea generum etiam vult illos:
adeo, cui ultroque est omisio etiam ultroque est effectus ex
tali omisio quod se sententiam et ei generum. Sic qui omittit suc-
currere proximo in extrema necessitate, dum praevidet ex
hac omissione illum fore moriturum, ei non solum omisio
succurrere per etiam mors exinde sententiam erit ultroque, non tamen
imputabilis imputatum nisi succurrere aliquo praecipitur tenentur
aut ex lege charitatis.

157. Ratio 2^a partis est 1° quia et illud ultroque dicitur quod depen-
det à ultroque operante cum generum finis, atque non solum omi-
sio et effectus quod se cum ea generum per etiam effectus quod auctus,
tamen sententiam si fuerit praecipitur dependet huiusmodi à ultroque:
igitur etiam hic erit ultroque. 2° Ultroque uero est imputabile
quod imputabile dependet à ultroque, alterum quod tamen imputabile seu me-
diante altero ultroque sine se ipso interpretatio tamen dependet,

atq; effecty ex omisioe. q; accidns suntq; si fuerit pra-
vity, licet n' sit imite a vltre, e' in vltre ab ea imite
sicut omisioe ex q; tal; effecty suntq; praerige a vltre:

3. s'm Suarez effecty huius q; accidns suntq;
e' vltre, omittenti si adit praeriptu de n' omittendo. q;
etm ad ee vltre absente tal; praeripto. p. e. obligao
sua praeriptu n' fauit se supponit vltre libere. q; si
posito praeripto talis effecty est vltre, etm talis erit
antea et absente praeripto. neq; aliqd ad rem fauit, qd ta-

43. lis effecty n' sit q; se cum omisioe q; n'q; hoc em ad vltre
vltre s'm se n' requir. s; vltre receptum e', ut qd proce-
dat cum q; n'q; a vltre procedat, et ideo qd et q; n'q;
ita a vltre. procedit id et eadem erit vltre, unde
licet tal; effecty q; se ex omisioe n' sequat, s; q;
In q; accidns vltres, ut a vltre operante etm
praeriptu q; n'q; et ideo h; qd procedat a vltre.
et proprio intraso ut q; n'q; a q; aliqd vltre
denomineq; sub. h. argm. q; n'q;

Subsectio Respondetur Argmtis q; n'q;.

Obj. 1. ut aliqd sit vltre in actu, ad ee a vltre ut eaa
actu caante. illud, atq; effecty ex omisioe suntq; p. 158.
clusa obligave n' omittendi n' e' a vltre ut eaa actu
caante illu; q; n' e' vltre. p. m. Ille effecty nec e' a
vltre. p' h' nec moralit; q; et q; n'q; n' sit a vltre p' h'

influyente h' ex eo, qd negares n' h'eat virtus p'ham
causam effectus, et ideo vltas p' vltiam suam
omissionem q' e' q' negatiua n' p' p'he' caare
effectu positivum. q' autm nec moralit' p' vlt' e'
eadm facilitate prog: qia scilicet p'cepto aut obli-
gare ille effectus n' h'at aliquam moralem generati-
onem, ad hanc em requir' fundmta sufficiens
prudens arbitrandi effectus illi pendere a vlt'e,
atq' tale fundmta scilicet obligat' n' h' qia tunc
solum effectus q'is vlt'e prudens censet, qudo sit
qd et d' effectum impedire et t' n' impedit,
si vero n' d' impedire, nulla dat' moralit' de-
pendia effectus a vlt'e. Ita um Fatque' et omnis
pro se argumtabat, neg olim in hac parte. Propter
hanc

Qu. Hoc argumta revera parum probare ne q'eso
qd effectus huius ex omissione scilicet et p'cipis
ut scilicet n' dependeat a vlt'e, ut alibi caute
dependia p'ha, negat' t' et cum r'oe n' inanis q'
illum n' dependere moralit'. si em dependia moralit'
ut obio dicit tunc h' q'udo aliq' fundmta sufficiens
qd prudens arbitrandi q' a vlt'e dependeat, et mult'
n' mediocrit' docti effectus ita scilicet etm sine p'cepto
de n' omittendo vltiam arbitrati h' int' q'os n'
absq' r'oe numero ipse D. Argq' p' vlt'e sine ulla
mentioe p'cepti. Ita: p'ra ut: ait: vltiam aliq'

divi qia e in potestate. hoi ut fiat l. n' fiat, receptio
ee dicit. qd fundamentum sufficiens legi arbitrandi
effectum vult a velle dependere. et ideo velle
dicitur cum moraliter dependere.

Ut autem hoc fundamentum magis pateat illud s'm.
dicta iterato ee aperimus, qd q' libere vult eam 159.
ex qua dare proficit aliud fore semper ut vult
cum ea voluta quocumq, dum eam libera ponit
recte intelligi voluisse eam et eam voluisse illud
q' praecognovit ex ea libere voluta semper
quia vult eam id q' procedit a velle sic
directe sive indirecte sive immediate sive mediate
sive facte sive inchoate, dumodo sequat ex velle
operante cum quocumq, finis, atq; effectus huiusmodi ex
omnino libere voluta semper licet n' procedat
immediate, facte, et directe procedit s' mediate inchoate
inchoate, aut indirecte mediate sicut omissione
libere voluta a velle operante cum quocumq, finis.
Hinc patet illud nunc sufficere ad in
fine obvio dubium e, nimirum, qd tunc solum
effectus qui velle procedit s' causa q' dicitur
est, et dicitur, et tunc n' facit, n' ea ad velle s' se
requiritur, dicitur, nam n' dicitur, s' dependentia a proprio intentione
operante cum quocumq, finis facit velle omnino, dicitur
vero facit illam tunc ee imputabilem, unde ad requiritur
procedit ad hoc ut omnino effectus ex ea semper s' velle,

Statum ad omnia l. effectus huiusmodi ultro fiat
imputabilis.

160. Obj. 2. Si pura omnia et effectus ex illa sententia
sine omni dno et precepto foret ultro, sequeretur
omnia peccata hominum et Angelorum esse ultro DEO, sequitur
etiam hoc peccatum ex negatione auxilii efficaci, quod DEUS
quidem dare potest ad evitanda peccata. id tamen non dabitur: aliter
hoc videtur esse non leviter blasphemum dicere, quoniam
DEUS sine constituto peccator: quod satis dicendum
est neque puram omnimodiam neque effectum ex illa sententia
esse ultro nisi adhibeatur preceptum de non omittendo
quoniam sine precepto DEUS hinc nequit.

Res. Nullatenus blasphemum esse si in recto lapsu dicitur
peccata hominum et Angelorum DEO esse ultro, et si illud
plene non intagas, quoniam DEUS non ad peccata hominum et Angelorum
se hinc omnimode rase libertatis quoniam homines sic peccata
videlicerat, et tamen post creaturam demerita, pro
vix quibusdam efficaciam gratiam non largiri, ea tamen bene-
vigne claritate quae sufficit ad hoc ut hoc v.g. non
non peccare: atque hoc etiam adversum nos dicere debet.
neque, tamen ex hoc DEUS constituitur peccator, tum quia
ex defectu precepti de largiendo auxilio efficaci
deficit in DEO omnia supra et imputabilitas, utpote quod
in effectibus 2. requiritur dnum: tum etiam, quia licet DEUS
non efficaciter impediat hominum peccatum, id tamen tribuit, quod
sufficit ne peccet, gratiam scilicet sufficientem: atque

ex hoc motivo dicitur negari potest hominis aut Angelus scilicet
et cetera Deo, ad involuntarium em sufficit, quod tantum potest
quod sufficit et sic ad actus exclusivum, quoniam igitur ad Deo
uniusque, tria sunt gradus sufficiens ad excludendum pe-
ccata hoc Deo volente diu n' dolo.

Ob: 3. Autor: S. D. hic a: s. ubi ait: quod n' sit id ibi.
quod legitur ad defectum actus reduci sicut in casu in a-
gens, sicut sunt solus ius potest et al' agere, sicut in guber-
nator n' potest navim dirigere, l. n' est ei culpa gu-
bernas navis, n' imputaretur ei scelus navis,
quod est absentiam gubernatori g'ingeret. Quod tenet
S. D. videtur quod in dubio ad causam veluti effectus ex
omissione sicut require dicitur agendi.

Ob: 4. Et quod S. D. sit intelligendus in hoc textu de
moralis et imputabilitate peccati, et n' tantum de actus
aliquis veluti precise dicitur supra l. 152. Et
patet ex hoc imputari unde plura hic possunt hinc
n' visabit.

Ob: 4. Si omisso culpa audienda v.g. in die 152.
i veluti casu, tunc ab illa casu. tunc negas, l.
tunc privas? n' tunc negas, quia supra iam dicitur
omissionem n' esse vera' negationem, quod est ab ea casu
tunc privas. De neg. hoc videtur, per dicitur privas em
sicut dicitur in pollis et carentia frae dicitur sicut, scilicet
autem praecipue n' est dicitur audiendi culpam v.g. Ego
neg. casu potest tantum privas adeo, n' casu a veluti dicitur.
neg. erit veluti.

Ante respo. notandum e' duplex ee d'ct' unu' mora-
 le seu legale aliud p'hem. seu n'ale, l. qd' idem
 e' aliud ee d'ctum obligatoris aliud exigie et dispo-
 siois, utrumq. hoc d'ctum q'ntitas duplex privas alia
 moralis, q' e' carentia act' d'cti ex imperio legi' et
 p'cepti, alia p'ha q' e' caria act'q' unig' e' aliqua
 dispo. l. exigie in s'cto. hoc notato, palam facile
 patet, qd' licet auditu' misse v. g. die p'festo
 aut aliud huiusmi' op'q. sublato p'cepto n' p' d'ctum
 d'ctum morali et obligatoris bene in p' d'ctum ee d'ctum d'ctum
 p'ha n'ali exigie l. dispois, eo qd' cogitatio l.
 dictamen ponens p'actice op'q' audidem misse v. g.
 de se et q' se disponat ad op'q' huiusmi' faciendum, initiu'
 em huiusmi' cu'q' op'q' e' cogitatio de illo: et ideo de
 huiusmi' dictamen libere negligiq' sine q' hoc qd' opus
 aliqd' cum eo ingrosbla vltas aggrediq' sine q'ia
 n' agit p'actice, hoc negligitio seu omipio ve-
 te privas dicit' n' q'dam privas moralis sine
 q' p' caria act'q' p' imperio legi' d'cti, s' p'ri-
 vas p'ha exigie et dispois, q'ia. s'ult' fit caria
 act'q' p'ha exigiam dispois in s'cto d'cti, unde hoc
 omipio caria a vltate huiusmi' privas sine q' d'ctum n'
 p'ha morale imperium, s' p'ha dispoem ad illa p'ac-
 tici' s'ult' dictamen de illa.

163. Ob: 5. pro altera sententia q'tra illatum: qd' d'ctum
 s'ctum d'ctum procedere a vltate operante vel q'ia sine q'
 act'q' effect' q' videtur ex omipioe sententia n' p' huiusmi'

Sect: IV.
Varia pro praxi in confessionali
notanda. ex proposita de ultrio
materia.

164. Notandum 1. Toties, quoties actus directe intentus l. realiter
est vel damno alterius, l. saltem in unum et alterum
daj. necessaria. quæritio, et talis quæritio l. damnum per
alterum profectus, ipsum etiam alterius damnum censetur
indirecte ultrium, esse saltem si sit intentum. hinc
dubium. hinc quod uterumque mulieris, proquantibus lethaliter
fuit, licet non intendat imo etiam protestetur contra e-
necationem factam, in et proli et matris, necesse ipsi re-
putantur ultrie. hoc habet diffinitionem quod mors matris
directe ultrie. est factus vero indirecte, quia huiusmodi
quæritio non potest in actu exercito non infirmis petere necesse
proli, quoniam destruitur matricem factus necessitas ut in-
terire.

165. Notandum 2. Toties, quoties actum directe intentum
non tenent ex præcepto aut alia obligatione vitare, actus
in actum huiusmodi et effectum eius non daj. alia quæritio
nisi contingens, effectus quidem censetur ultrie, non tamen imputabilis
ad culpam. sequitur hoc notandum ex apertis. 2. et illato
sec. hinc huiusmodi. Cuius proli vas l. si videri potest.
Hinc mulieri fornicæ et iuncta statum et quæritio
suam modestè ornata et plateas spectanti non imputabilis

ad culpa. fiali ob talem ornatum ~~si~~ aut ambu-
lantibus aperte ad libidinem incitent, nisi forte
ex fine ornatu huiusmodi aut ambulas magna fo-
ret, velut si ad libidinem in se et ad sui raris
excitantiam ornatum nobilissimum aut deambulare
magis frequentem ante certam ~~et~~ foras aspectu
a quibus hospites adamari proficere ~~et~~ facterent.
hinc autem absente, n' tenebris puella huiusmodi se domi
glinere, quoniam tunc id ex nullo precepto obligat,
neque libidinosam aliorum in se raris adamas et nisi
glinens.

Notandum. 3. Toties, quoties autem directe intente, et contra iura
precepti aut obligationem, et in effectum pro-
visum quia ex actibus huiusmodi discedit potest sententiam, atque
actum ipsum etiam tunc glinens queritur de se,
n' solum actus per eum effectus huiusmodi
et si glinens tunc tenetur et ultimum
et imputabilis ad culpam, actus quidem directus
et factus effectus vero indirecte seu inoperative
et inerte. sequitur idem ex dictis prioribus sed unde
et ratio huius facile apparet. Hinc quod dicitur
in precepti carnes comedat, et per hunc actum
suum alios etiam ad id faciendum alit, s. scandalum
tribuit ~~et~~ peccatis unde vilipensio religioni sequitur
atque hoc est prohibibile sequitur proinde, cum peccata
ex hac ratione quodlibet peccata ipsi imputabuntur
ultima, et si hoc ipse querens peccata habet aliena

Spec l. numero dista pot erunt alij artz pening;
Spec l. numero disti. Vex hac gnestioe carnis pe-
cuti, licet in gnestioem ipsiq et aliud dntm
fit gnestio qbingens d hinc in de integrale
ggestiois fit oia spec et n. dista pta ggestio,
inve; et huicmi gmedans dicit in ggestionali
numero psonum ex hac gnestioe Janbaliiza-
torem aut legem ieiunii tran gredientum
um em qd. sctis distans n. distans, neqre
erit in ggestionali n. com scti dicere, qoru
iniqua pta. actioe eaa peti fuerat ad hoc, ut
oia pta pta n. ggestioe diu.

167. Dixi Tu, si carnes gmedit p et hoc ut sepi
posibile pparognit. si em neficiens inuini-
diem ieiunii ce gmederet, et ex hac gnestioe
ali scanda li. Eareng. neq. pium neq. a-
lienu pntum hret, potum em ut tale
fit d. ce. veltorium, ad hoc autm ut aligis
artz veltioe fit, n. d. ex ignoraa inuini-
bili pcedere, p d. fieri um gnoe finis: qd.
Dico Tu si inuini-
uillt et ex ignoraa studis posita, see supina
et crassa carnes gmederet aliud longe ut su-
det dicendu foret: p de ignoraa in pmo
ulo pta diu. Ex habeng diti, qd pta
168. Barlares quidam casus
inferuntur.

Particulares quidam casus inferuntur.

45. J.^{mo} Gado imoderate quida bibuly advertit se ulteriori
 potu pleni inebriandū et in super q̄uetōni sua q̄siq̄
 lib. se in ebriete dīre solere iurare, fornicari ovi-
 dere, blasphemare p̄ et in vult alteris bibere usq̄ ad
 ebrietem ipso puncto q̄ sic bibit ut huiusmodi faciat n̄
 solum p̄sent potu ebrietis, s̄ etiam potu p̄iurii, blasphe-
 mie, homicidii, fornicationis, p̄ et n̄ amplius hanc, quōdo
 actu raris usu destitutus hanc facit, igitur bibuly huiusmodi
 in q̄fessionali tenet q̄fiteri oia illa, q̄a in vltima sui
 inebriatione gravit se facere solere, v̄ta p̄ se loq̄ndo
 tenet dicere utru actu in ebriete illud fecerit, ut iuxta
 problem sententiam in sequenti disputatōe examinanda acty
 int̄ exteriō n̄ superaddat actui interno novā bonitatem
 l. malitia dista in ordine ad meritū l. demeritum:
 p̄ accidit t̄o et ad hoc tenet p̄, nimirū p̄pter damni-
 ficatōem proximi et ony restitutionis, acty reservatōem p̄calem
 censuram p̄ unde licet bibuly huiusmodi p̄ se loq̄ndo n̄ tenet
 actum externū q̄fiteri p̄ t̄a p̄t̄is ē p̄sertim circa
 hōes iustos eos etiam ad manifestatōem acty externi com-
 pellere, quia hi de proximi damnicatōe, casy reservatōe,
 morali inscriptione tam facile discernere nequeunt.

168.

2. Qui vesperi decumbens sup̄p̄ibz et obscenis cogitatōibz
 libidibz, affectibz, d̄ribz, et si q̄d aliud huiusmodi ē, vltimē
 vacat p̄videns l. etiam iam p̄ se experty fūens ad huiusmodi
 obscenē cogitatōe, lecta, affecta p̄ in somnis filia phan-
 tasmata sibi occurrere se in iis delectari in somno, pollucos

169.

Scipio dum ita ultrie hui periculo sese ingerit tam dicta
Sapientis in periculo perit et iam tunc mortalis perit
pato impudicitia molitici et n. j. languendo loquanti
reissa Turpidoissa gignit.

3.º Qui die festivo ultrie et fiantio sese ingerit
sub somno dedit, dum missam antea n. audit reflectens
h. diem ea festivum esse ad audiendam missam teneri si sic
somnia corruptus fuerit et signum ad missam n. audiat
l. ex alio opere ultrie itinerare v.g. Coluise, colla-
untioe, aliisq. negotiis alia vice fungibili missam neglexe-
rit peccat mortalis contra preceptum Eulie, aliud foret
si de die festivo aut precepto Eulie n. cogitaret,
aut sine sua culpa signum ad missam n. audiret.

4. Qui fiantio et ultrie q. frequentatos atq. gtrahit
gtrudiam blasphemandi v.g. p. d. et de alijs gtrudibus
ei imputant oes blasphemias et in gtrudie ipse gtrud-
gam earum caa fita et est solita et, nimirum
gtrudis. à gtrio si quis inadvertens in talem gtrud-
tiam devenisset atq. huiusmodi gtrudis ei n. capere
ultrie aut fiantio recurrens, na. ad ultrie reg. ius
quis finis, q. in priori audit n. aut in posteriori
casu.

170. Extra mulier formosa iuxta statum suum modesto
ornata artificiose saliens, dulciter cantans n. se
sa loquendo caa p. eorum q. ei venisse aut voce so-
nora ad libidinem invitans, qia mulier huiusmodi ubi
iure suo; neq. illa, si furq. aliorum gtrudis et caa
gtrudis p. eorum q. se loquendo, p. in ea caa p. eorum
si turpes et venereas cantilenas decantaret, offensus
in salute gtrudis faceret, itq. fiantio et advertentia.

Silitis q̄i necessitate aliqua quellsq̄ mutui petil ab usu-
 rario sine usuri n̄ accipiendum Traditq̄ usuras
 mutuatori, n̄ sit particeps peti usuro. Neque
 ideo q̄i in casu necessitatis petil et accipit. Quia
 aut absolucem à sacerdote excommunicato, sacrilegus
 sit rex excommunicati, sacrilegus q̄ pia in hisce se habet
 ut p̄missive ad p̄m sacerdoti et q̄idm id n̄ ex-
 ceptis p̄ceptum Dei aut Ecclie, s̄ p̄via ne-
 cessitate quicq̄, in q̄a necessitate huicm̄ p̄cepta n̄
 urgent, nisi alig sacerdos adest, q̄i facile generari peti
 nā procul dubio ee videt, q̄ si sciente et adstante
 excommunicato sacerdos p̄a n̄ excommunicato generat ed dan-
 dam absolucem, Communionem, extrema unctioe q̄
 moribundo pareat. At hoc de excommunicato solum volo
 intellectum, et ut tali denunciato, existimans sine peto
 moribundum aut alium gravi spiritali necessitate presu-
 etm̄ solum ex speciali quodam solamine ab hoc potiq̄
 qm̄ ab alio obtinendo etm̄ à sacerdote sacrilego n̄
 t̄n excommunicato beneficium absolucis, quicq̄ petere
 pot, maxime si huicm̄ sacerdos p̄rix est sacerdos,
 qum̄ ita moribundus aut alig graviter necessitatus,
 solum utiq̄ iure suo nec pro tali necessitate hoc uti alig
 p̄ceptis impedit, nec sacrilegus, s̄ sacerdos in hoc
 casu respiciat. V̄ p̄ solum q̄ p̄fess̄ q̄briem fieri n̄
 sacrilegus, adeoq̄ q̄ audas ē intentio petentis, ipse ee
 sacrilegus et n̄ p̄missive ponit d̄e p̄via n̄
 alium absolucere. hoc in partari q̄ponere lubuit,
 ut ex q̄ de rebus pro p̄xi iudicium fieri sit ad alia q̄vis

occurrentia, qe unipm ex hijs modo dictis, profui exi-
pientia et dicitur ppe estimo ar. 2. de involuntariis
c. 1. cas.

Artus II. De Involuntario, eiusq; causis.

Actum e' Arto priori de vltis, agea de' e' arto p'p'ati
de eis q'raposito nimiru' involuntario, q' raria ea licenti
phlo iusta se posita magis elucescunt. Quae un' e'
autm circa i. Quid p'p'ue. 4. 1. e'. An et q'ndo
q'upiscentia se heat ad rasonem vltii actuū hūmū?
2. e'. an et q'ndo metz acty hnos rasonem vltii officiant?
3. et an et q'lis ignoraa acty hnos reddat involuntarios
et sui exu'let a p'p'is? 4. e'. vltis' violia et qualis
caet involuntarium simplis, et an vltis a qo et in qibz
p'at' pit violiam? q'ly dua sect' p'p' p'p'ri in i'p'p'ali
circa p'p'entem manū p'ponem, q'orum p'p' manū
de q'upiscentia et vltis. Et vltis ea de ignoraa et
violencia p'p'itū tractabit. hui' an d'p'nd' q'upiscentia se heat ad
rasonem vltii actuū hūmū.

Sectio I. An et q'ndo concupiscentia se heat ad rasonem vltii actuū hūmū?

171 Dum in p'p'ati de q'upiscentia tractam, n'eam int'lym

que cupiditate, autum importabat et quod ubi per se
 excitat carnis illecebra, huncque motus
 quidam et passio e' appetitus sensitivi circa bonum illud
 prosequendo e' circa malum illud aversando. ubi
 adeoque prout sunt pro oi motu appetitus sensitivi
 sive cupiditate sive irascibilitate, quos motus undecim
 numerant: ex parte appetitus cupiditate sive b. ~~passiva~~ tres circa
 bonum amor desiderium et gaudium, tres circa malum
 odium, fuga tristitia; ex parte appetitus irascibilitate
 vero hinc s. nimium spes, desperatio, audacia, timor
 et irascitudo: nam pro diversa apprehensione boni delectabile
 e' mali illi oppositi circa quod versas appetitus cupiditate
 ubi insequuntur in eo b. motus, dum enim bonum ipsum
 appetit ut gaudium, nascitur amor dum appetit malum
 illi oppositum ut dispensionem, gignit odium, si
 autem bonum et malum appetit ut absentia, nascitur
 desiderium boni amari et fuga mali exopti: si utrumque
 appetit ut profertur nascitur gaudium de bono et tristitia de
 malo presente. sicut si bonum arduum circa quod
 versas appetitus irascibilitate, appetit ut adeptu diffi-
 cile possibile tunc nascitur spes, si appetit ut
 impossibile oriatur desperatio, si difficultes quibus impeditur
 boni possessio sunt graves quidem pericula tunc nascitur
 audacia, si vero ad illas difficultes superandas
 pat virum se sentiat nascitur timor, si denique difficultes
 ille ad modo urgeant se tunc infirmus ab aliquo, nascitur ira,
 que e' appetitus sensitivus irritata quia cum in malum
 infert.

Hos 20 motus vocat cupiditativa intelligimus, et de his conclusit 172.

solo timore et metu de eo factis tractandum
veniet. sed si in presenti gerimus an et quomodo se
habeat ad ratiōem actus huius? eorum namque,
ut quod, novum suo experimto sapienter docet tanta quod
vis et et protervia, et imperium ratiōis ut
agrosat, sicut sapienter etiam invitos adorian, sicut sine
adhibeant, ac blanda quod tyrannide suavis
tormento in delitiosos voluptum capes trahere
moliunt, ipso etiam de iis operante. Apolo Paulo
et dicente: video aliam legem in membris meis re-
pugnante legi mentis meae. cupiditia sui sumpta
alia diu antecedens seu praeveniens, alia cor- aut sublevis
praeveniens illa est, quae usum ratiōis praevenit et ante
ratiōis deliberationem ex apprehensione boni sensibilibus ratiōis ex-
surgit, ac intra sensum ratiōis refidit in parte sensitiva et
ideo nec meriti nec demeriti. sed se ratiōem est. quod est
est passio huiusmodi a se vel deliberata et ex proposito excitata
aut imperata, l. antecedens sine deliberatione quod admissa
sed in postmodum ratiōe habita aut probata aut acceptata.

173. Cum cupiditia antecedente praevenit motus ut vocari solent
i. i. nam motus i. i. illi dicuntur in quibus hoc ratiōis et quod
necessario quod sine advertentia et reflexione ratiōis et sine
libertate ac dicitur actionis: sicut quod subito occurrente inimico
passio ira et vindicta ita praevenit cum usum ratiōis, ut in-
telligi non debet tempore considerandi an bonum sit an malum
irasci, neque etiam veli facultas quod deliberandi, an
huiusmodi passioni insurgenti assensum tribuendum sit an dispensandum
sicut a bono vindicta sui ratiōis intellegit et veritas ut nulla
relinquatur electio indifferenter huiusmodi passio ira dicitur
motus i. i. l. etiam motus indeliberatus, nec sit ratiōis p

et pia aualibz nec meremz, nec demeremz, ideo huius
 motu nec meriti nec demeriti capax, s.
 Advertendum In e' duplicem dari advertentiam raris et ralem
 deliberationem vltis, alia em e' advertentia et deliberatio plena
 et pfecta, alia vero semiplena vltim et impleta, hae.
 174.
 Suficit ad potum veniale, illa vero requirit ad potum mortale
 ut quiritur apud DD: signum autem gnoscendi, an
 advertentia et deliberatio sit plena et pfecta, e' si passio natus
 sive ab altero interrogatus sive reflectens se supra
 se ipsum sit capax sibi l. alteri respondere et de bal.
 re et am de aliis rebz et negotiis, si em ita respondet n' sit,
 signum e' qd eis res n' e' expedita nec proin plene et
 pfecte advertens ad cogitationem suam, si aliquo modo e' pas
 sioem ligata. Requirit go ad hoc ut cogitatio vnde dicitur
 sit mortalis qd hec, cum plena et pfecta reflexione huius
 supra suam cogitationem, et tunc dicitur deliberatio mortale, n'
 ex mora tempis s' ex mora deliberationis, na' qd motus
 i. i. s' longum tempus durare pot antequam auerdat ad
 advertentiam raris et deliberationem vltis. Non ita animadvertit.
 Non querit quomodo ista quiritia vltima sit, s' quomodo autem
 ex tali quiritia sentit sit vltima, qd ut recte intelligat
 sciendum e' vltimum pot considerari l. p'cipue s' d' se,
 et quatenus a vltis procedit cum gracie finis, l. et in
 raris liberi, et quatenus a vltis procedit ut liberte, et
 indistincta plena, adeo, sit cum gracie pfecta vel finis,
 cum mediis, appensa etiam horum p'prietate ad finem, unde
 patet plura requiri ad vltimum liberum, pauciora vero ad
 vltimum s' d' se solum.
 Advertit: quiritentia sive p'prietate sive p'prietate s' se n' 175.
 s' d' n' minuit, s' sapig etiam auget vltimum in raris vltim

proveniens in illud quodq; minuit in vase liberi; & quia
fere omnia ad. cum D. Thoma hic a. 7. in hoc oba dicente:
dicendum quia cupiditas dicitur inordinata, sed magis facit
aliquid velle, licet enim aliquid velle ex eo, quod velle in
id fieri, et cupiditatem autem velle inclinatur ad volendum
id quod cupit, et ideo cupiditas magis facit ad hoc quod di-
citur velle, quam quod sit inordinatum. hoc S. O. fortassis
magis illo Arz. 3. Eth. c. 1. quod dicit: quod propter agram,
molestia nobis est, quod vero ex cupiditate, iucunda.
Atque hoc de cupiditate quae videtur certe etiam in solentia
descriptive supra n. 172. tradita, unde tota difficultas
se tenet ex parte cupiditatis antecedenti, an autem quod se heat
ad velle velle, quod ex affectu huiusmodi.

176. **Qz**: Quod facit ut velle delectabile efficacius ab
intelle apprehendatur ad hoc, ut illud a velle intensius a-
met, illud non facit inordinatum, sed magis velle, atque cupi-
ditas tum proveniens tum subsequens facit huicmodi:
quod non facit inordinatum, sed magis velle. Quae tamen videtur
queritur, quod enim et quod magis et quod magis aliquid a velle
procedit, illud est eo magis a velle si fiat ut proce-
deret, quod utra facit ut velle delectabile efficacius
ab intellectu apprehendatur ad hoc, ut illud a velle intensius
amet, illud facit, quod amor et aliter ex hoc amore procedit,
et magis a velle delectabile sit a procedat ut magis
facit ut patet. quod per modum patet certa videtur huiusmodi scriptura,
tunc, quod dicitur: quod cupiditatem ex muliere asportata
quod ignem exardescere, et h. h. hostias: ne via nostra fuerit
cupiditatis praestantia, quod quoniam si erimus futuri in gaudium
inimicis nostris, ex quibus et aliter plurimum loquuntur h. h. h. h. h.

scindit qd operari ex cupiditate potest esse peccatum, imo ipsa
 cupiditas sed passio plena desiderii, hoc n' potest, sed
 cupiditas involvitur coarctat et ad magis ultimum. Tum
 cum in ipsa specie cupiditate, quae dicitur motus appetitus
 sensitivi circa bonum delectabile, ipse enim motus
 potest quiescere appetitus sensitivi cum appetitu rationali tunc
 tendit ad magis apprehendendum et appetendum id est, quod
 inferior appetitus appetit et quiescit ad.

Ex: 1.° Inducunt, aliquid procedit à velle in quies 177.
 finis, Inducunt, et. sed quod eam est ut aliquid sui à
 velle procedat involvitur n' fuit, imo si fuit
 et in his quae à velle procedat, etiam magis ultimum fuit,
 ultimum enim est, quod procedit à velle in quies finis.
 atque actus quae ex cupiditate quae velle scilicet procedit in
 quies finis, tunc enim ex apprehensione boni quiescit ut
 quiescit, imo actus huiusmodi intensius à velle pro-
 cedit, cupiditas enim inclinatur velle ad opus et quod maior
 est eo magis inclinatur, et quod fuit ut actus huiusmodi
 à velle procedat, et intensius procedat, et cupiditas
 quod cupiditas n' coarctat ultimum, pro magis ultimum.

2.° Velle rationali impetu fertur in bonum:
 quod etiam eo intensius efficacius, fertur in illud quod magis quies-
 cit apprehensum atque ex quo crescit inclinatio in huiusmodi bonum,
 ex eo intensius in illud fertur, illud quo magis apprehenditur,
 crescit autem inclinatio in huiusmodi bonum quae cupiditatem
 cupiditas enim auget rationem ipsam delectabilem in oblectamento
 factum, illam magis introducti intellexi ut proponat ultimum quod etiam
 ex cupiditate magis fertur in bonum apprehensum velle, ac

ex gregati atq; ex cupiditate scilicet & magis, ultimum,
proin hoc n' caet' in ultimum, p' augeat magis, ultimum.
Atq; ex hoc erit discrimen ino metu et cupiditate,
metu em avertit ultem affectu saltm gditionato ab
obto, qd' Inqm' medium asumit ad evitandu' maig' malum,
et impellit ipsam ad medium, qd' scdm se e' malum,
et solum bonum prout hic et nunc asumit ad
evitandum maig' malum: cupiditate contra allicit
ultem ad qm' et inclinatur ad obtum qd' scdm se e'
delectabile et g'feme naturali inclinatioi ipsiq'.

178. Igitur cupiditate n' caet' in ultimum scdm se, caet'
in p' se in ultimum ratione liberi, sive vitiat ulte-
rium in ratione liberi, unde quodq; excusat à p'cto
et demento qd' e' p' pars aserti, qe' si probi:
Toties tollit aut saltm minuit libertas in ulte,
toties ratio oino afforbet, l. saltm ibi perturbatur,
ut in h'q; nequeat apprehendere finem mediocrem,
prohibeant et obli' circumspicias; atq; hoc n' ratio
sibi p' cupiditatem liberum h'ois arbitrium pro-
venientem et passionabilis h'ois in se. nimis, qm'
frequenter experit, dum do' apprehendere. l. in se ipso
velit, qles motu, aut ai' ratio, p' turbatores, ira
subita, aliave magna passio excitet: qe' p'
Maior fultro probi et deducit ex intrinseca ratione
libertatis, qe' eo ipso, qd' in indiffia g'f'at oia
propata ad sui p'fectioem requirit, maxime quidem,

si de acty moralite. quaray, aut rae merito. l.
demeriti attendat.

Obj: Liberum ventris qfistit in indiffia ad 179.
acty oppositor: go toties minui aut tolli liberu, go
ties minui l. tolli hoc indiffia, at hoc indiffia
n' rae tolli, ut patet de motibz i. i. et fre-
quentis minui q' concupisiam, concupisiam em e' incli-
natio vltis ad opp' concupitum, q' dicitur e' inclinatio ad opp'
qm ad n' opp', ad hoc, qm ad illud p' dicitur etm minui indiffia,
nam s' dicitur indiffiam p' dicitur, vltas n' magis inclinay
ad hoc, qm ad illud: go etm p' dicitur M. e' concupisiam unig
qm alterig, tanto minui indiffia, et ex q' sequit
etm vltimum in rae. liberi.

Subsectio Respondet Argmtis contrariis.

Obj. 1. q' dicitur i. a. partem aserti. Concupisiam mi-
nuit vltimum n' solum in rae. liberi, s' etm in
rae. vltari, go p' p. a: vltimum s' dicitur se. dicitur, q' dicitur
id q' procedit a proprio intrinseco ium q' dicitur finis,
atq' concupisiam minuit q' dicitur finis, detinet
em vltimum rae sua vehementia, q' dicitur etm in
aliquo actu ut faciat q' dicitur nqm fecisset si finem
recte quovispet, go concupisiam n' solum minuit
vltimum in rae. liberi, s' etm in rae. vltari,

ratio enim aliquid magis ultimum est, quanto melius finis
est primum.

Q. n. a. cum n. sua probat, et ad rationem adiectam dico, quod
ultimas quodammodo ex cupiditate agat quod, cuius postmodum
penitet, et quod si recte procederet nihil fecisset, nisi ex hoc
provenire quod ultimas finem non quaerit, sed quod illud tanta
vehementia solum unam rationem quaerit, ut eius malitia
est alteram rationem non videat, adeoque defectus est totus
ex parte indifferencie quae acquirit liberum, et non est de ratione
ultimae solum sicut, ut patet de amore. Officio, quo ultimas
sibi amant DEUM, et tamen ita amant, ut ultimas quod
aut à DEO abducens amare aut contra DEUM non amare non
valeat: unde contra sicut breviter distingi potest: cupiditas mi-
nuit gratiam finis solum rationem indifferencie eius est. solum
rationem finis proprie n. m. et c.

181.

Ob. 2. Quae ultimas finis, illa inviti non agimus, neque cum
dolore: quod cupiditas pro se non calet, sed saltem minuit ultimas:
N. colligitur ex Arle. lib. 11. 75. in haec verba: quia inviti a-
gimus, molesta nobis sunt, quae ex cupiditate, iucunda. m.
p. ad exilo: sicut videtur Titius Cui filius pro amore perueniunt
corruptus cum horrore naturali occidit Patrem suum patrem,
ut hereditaria bona sortitur: hoc occisio filii cum cupiditate,
et tamen filium horrore, quo aliter cupiditate fieri potest in hor-
rore: et huiusmodi aliter saepe contingunt.

Q. d. M. Quae impetite solum et semiplene ultimas
finis, illa inviti quodammodo non agimus, neque cum dolore n. m. quae

pleni et cum pfecta indiffia fiunt, illa inibi n' agimus
 neq. cum dolore. c. M. et d. m. atq. pleni saepe aut ex
 cupiditia facimus cum dolore. se tenente aut cauto
 aliunde alio v. g. malo concomitante, dolore se te-
 nente et cauto et ipse cupiditiam n. m. et c.
 Qd Titius in dicto exilo amore divitiarum cot-
 rupto Caium patrem cum horrore occidit, horror n' pro-
 venit ex hoc, qd divitias cupidat, si qia qtra naa' est
 sortitq. et ideo horror ipse n' facit, qm' ming' haec oc-
 cidio vltima fil, si potiq. ostendit tanta intensioe ca' a
 vltre procepisse, ut etm' qd qtra naam e', attentu
 n' fil, praeterea in rigore dicendo ngari pet. M.
 illa qe. vltre fiunt qd'oz, cum molestia n' fieri,
 qe. em' fiunt ex metu, fiunt vltre, et ta saepe
 imo ordinariè fiunt cum molestia.

Dices: metus licet n' caet simplt' insultu, in 182.
 caet illud sdm qd, ut infra dicez, si cupiditiam
 se h't in huiusmodi casu fiunt metus, sicut enim
 qui agit ex metu agit cum quivo finis, sed
 ex dolore qd hoc et hoc modo agere debeat,
 ita etm' qui agit ex cupiditiam, agit qd'm
 cum cognitione finis, sed in ex dolore v. g. qia
 sdm prius exemplum bona, qe. cupidat, aliter
 obtinere non potest nisi per necem parentis.

go etm cupiditia caat ^{scdm} qd involtarium.
Q. n. m. cupiditiam se habere sicut metus se
habet, licet em verum sit, qd arguit, nimirum qd
sicut ille qui agit ex metu, agit cum cognitione
finis, s. ex dolore quod hoc et hoc modo
agere deat, ita etm qd agit ex cupiditia agit
quidm cum quoc. finis, s. in ex dolore. qd hoc et
hoc mdo agit, magna ta adhuc e' differentia
int actioem ex metu et actioem ex cupiditia
dolor em in metu, et id quod caat dolorem
etm dum actio ponitur ex metu, manet involuta
s. involutum, eo qd sibi relicta vltas id nquam
faceret, qd iam facit, extra dolor, et id
qd caat dolorem in cupiditia. du' actio ponit
transit in volitum. Et sit vltia, quiam in-
poteste cupiditantis libera e' ponere actum
ex qd dolor pullulat, l. n. ponere, et ideo
licet metus caat involtarium scdm qd, illud ta n'
caat cupiditiam. Audiamus et s. Aurem super
haec obice alio in ex pto proposita respondente
hu' d: 7. ad 2. ubi haec vlt: Dicendum, quod
in eo qui qd metum aliquid agit, manet vltia
vltia vltis ad id qd agit secundum qd

in se q̄siderat, s̄ in eo q̄ agit aliq̄d f̄ q̄sisiua,
 sicut e' ingtinens, n' manet prior voluntas,
 q̄e repudiabat illud, q̄d conuulsit, s̄ mutat,
 ad volendum id, q̄d prius repudiabat, et ideo
 q̄d f̄ metum agit, fit q̄damdo involuntarium,
 s̄ q̄d q̄d f̄ q̄sisiuam agit nullo modo: nam
 ingtinens q̄sisiuam agit q̄tra id, q̄d prius pro-
 porebat, non autem q̄tra id q̄d nunc vult, s̄
 simidq̄ agit q̄tra id, q̄d etiam nunc s̄m se vult.
 hae. P. P.

Ob. 3. Quid infert vlti vim n' caat vltimū 183.
 s̄ potiq̄ involuntarium, atq̄ q̄sisiua vim infert
 vlti: q̄d p. m. p. q̄d prouenit ab extrinseco nulla vim
 gferente passio, illud passio infert vim et violiam
 s̄i em diu violenta ee id, q̄d prouenit ab extrinseco
 nullam vim gferente passio, atq̄ passio q̄sisiua
 antecedens prouenit ab extrinseco vlti, s̄m motio
 extrinseca vlti, neq̄ vltas aliqua vim gferit, eo q̄d
 q̄d sit antecedens oem ei' deliberacoe, q̄o con-
 uulsientia antecedens infert voluntati
 vim.

78. R. n. m. ad eius p. M. d. q̄d prouenit ab ex-
 trinseco nullam vim gferente passio, id e',
 q̄ ab extrinseco prouenit q̄tra vel passio
 inclinationem, imo et ipso gferente,

Illud passio infert vim et violiam si em diu
violentum ee id qd pvenit ab extrinseco nullam
vim gferente passio, atq; passio gupisificae ante-
cedens pvenit ab extrinseco vlti, e em motio
extrinseca vlti, neq; vltas aliquam vim gferit eo ipso,
qd si antecedens oem eiy deliberasem: go gupisificae
antecedens infert vlti vim.

R: n. m. ad eiy p. d. M. qd pvenit ab extrinseco nulla vim
gferente passio, id e qd ab extrinseco pvenit gtra oem
passi inclinacem imo etm ipso gtra dente, illud passio
infert vim c. M. qd pvenit tntm ab extrinseco iuxta
inclinacem et caans passio actum gtra et ausp-
tum illud infert vlti vim n. M. et d. altera membra
minorij: neq; vltas aliquam vim gferit, id e vltas n
cluit illam l. ad illam parum aut nihil gtribuit
c. m. id e gtrarij vlti et caat passio actum vlti
aut gtrarij n. m. et c. diximq; in phtis de violento
illas vltimas partes in hys violenti ppositas pice
intelligendas et fil gtra inclinacem imo etm veniente
passio, qd autem ex gupisificae fit, fit quidem gtra
ab extra, pta d gtra si iuxta inclinacem g-
pifientis.

184. Nices: Sapij gupisifentem agere actum, gtra qe in
antea ptebatur fuit, nam n raro ptebatur gtra
gosis inordinatos maxime carnales affectus et in
six affecta forma Mulierij gupisificae exarsit

aut metus qd dicitur motus ad malum imminens fugientis
 et ex prioribus h. hoc autem passio sensus adales
 hinc quodammodo sublimatur, ut neque, ratio neque, ultas
 nisi quada violentia illa discedere possit; caas
 quodammodo ab intra phantasticis imaginariis anniato
 et restricto corde aut variis et insensibilibus, grossis
 humoribus nervorum pro retardantibus, quodammodo vero
 caas ab extra, id est ab agente necessario, fidem
 gloria subito ventum turbine, quodammodo vero ab
 agente libero hinc sunt. De timore ab
 intra quod se in hac parte non agit, discurrendum
 non de eo est, sicut de aliis passionibus sub nomine
 generis actu est parte prioris, neque de metu
 ab extra quod eam necessariam, metus enim hinc
 licet secundum se talis sit, ut indicat timidus ad aliquid
 faciendum, id non fecisset, si hinc caa aut eventus
 seruit non esset, nihilominus tamen eum sic constituit, ut
 id ex tali necessario facit, si faciat, ut ut
 ipse caa etiam non solita tamen in se ipso sit soluta,
 et fiat cum intentione dispulsa hinc ne
 cessaria tamen hoc et hoc faciendi, in quo metus a caa
 necessaria exultat, differt a metu quod caa libera
 de tali metu in presenti potum loquimur.

180. Metus autem hinc a caa libera subulans dividitur in 49
 gravem seu cadentem in vitium essentem et levem
 seu cadentem in vitium non essentem, ille est quando aig
 tale malum timet quod etiam quilibet vir cordatus timeret,

et huiusmodi mala sunt mors, multatio, atrox cruciatus,
 servitus, exilium, damnatio ad Irremanes, carcer hor-
 ribilis, violentum stuprum, gravis infamia, amissio
 status honorifici, amissio omnium bonorum, aut saltem eorum
 notabilis partis, exignitas iniusta, et ut paucis dica
 diminutio capitis, pro prima, five media, five in-
 fima, id est, five in temporibus, five spualibus. Insuper
 ad metum cadentem in iram gstantem regitur, ut
 malu huiusmodi raabiliter presumat ferire, et
 ut minitans facultatem habeat, tale malu exequi,
 atque minitatu huiusmodi malu solitus est infligere,
 neque illud facile potest vitari: haec omnia reguntur
 ad metum gravem.

Extra metum, cadens in iram gstantem, neque
 cadens in iram gstantem dicitur, ille, qui tale malu
 timeat, quod alias sine honestum parum turbaret
 et quod solum illi timeat, quod et in se timeanda ti-
 ment, quales sunt pueri, feminae, multum anxii,
 alia de metu adverbenda haec in Traic. de J. et J.
 à n. 275. usque ad n. 286. Jam pro resolutione quaestio
 est peritio. Metus etiam cadens in iram gstantem
 caat ultimum simplex et involuntarium scilicet quod. Ita
 expressit S. Thoas hic q. 6. a. 6. in O, cum quo alii
 quibus sentiant. uba sunt Petri sunt. Quae sunt metum
 aquae mixta sunt ex ultio et involuntario, id est, quod
 per metu agitur in se confideratur ad involuntarium, per se
 ultimum in casu scilicet ad evitandum malu quod
 timeat: si quis recte confideret, magis est huiusmodi ultio

187.

dicta sicut a priori et applicari potest, quia sunt
ex metu ab intra, et eadem necessaria, non
et ea quae ex humore fiunt, fiunt a proprio
intra se cum quibus finis, unde ratio ultri
habetur, finis autem et ex eo ratio in ultri, quia non
procedunt a se nisi cum aliquo sensu et
disciplina apprehensa; cum in ab istis, quae ab in-
tra se contra ultem proveniunt ratio sapientis
et vehementis et turbis, quoniam ab istis, quae ultri et ra-
tione illuminata ab extra audivunt, hinc
magis, de involtris quodammodo habet, quia fiunt
ex metu ab intra, quoniam ea, quae fiunt ex
metu ab extra. Quod etiam indubie de-
rendum est, illa quae proveniunt ex metu levi
seu cadente in visum non obstantem, magis de
ultriis participare, quoniam ea quae proveniunt
ex metu gravi, cum enim ratio involtris de-
sumas sicut dicta ex apprehensione mali, et
apprehensio est magis terreat, quod magis et metu
facile apparet, quod ea, quae ex metu gravi
sunt magis caeteris involtris, quoniam ea quae ex me-
tu levi fiunt.

Suadet etiam dicere, hoc loco, quod promit-
tens, quod ab istis quae ex metu pullulantes salebat

aut n' valeant, at, in de his actis sit in trac:
de J. et S. à n. 276. app. ad n. 286. His iterato
dicendi super sedes, incidentes in et de us
aliqua dicemus seu: 5. huius arti ubi varia pro
q. p. h. d. i. c. i. m. sub. ref. arg. cont.

Subsectio Respondetur Argumentis Contrariis.

50. Q. si q. fiat ex metu cent simpltr vltima, et
in involtria s. m. q. sequere q. implicat, atq. hoc 190.
ipsum implicat p. q. sequi q. implicat. q. q. fiat
ex metu n' s. simpltr vltima, et in involtria s. m.
q. p. p. q. implicat aliquid ee simpltr tale, et in
n' ee simpltr tale, atq. si q. fiat ex metu cent
simpltr vltima, et in involtria s. m. q. idm eet
simpltr tale, et in n' eet simpltr tale, eet ut
ponit, et n' eet, qia q. simpltr tale e, excludit
se illud q. d. tale n' e, q. autm s. m. q. d. tale n' e,
illud n' excludit se illud q. d. tale n' e ut patet.
q. d. simpltr tale n' eet, adeoq. si q. fiat
ex metu cent simpltr vltima, et in involtria
s. m. q. sequere q. implicat.
R. n. seql. ad eig. p. d. M. implicat aliquid ee simpltr
tale, et in n' ee simpltr tale s. to simpltr in voce

periculo, et hinc ut DD. docent ex tali gravi metu die festo n' audire missa n' ee p'm, id n' aparuit ex defectu vlti, s' ex benignitate matris q' p'ceptu' suu' in tali metu obligare n' potit: unde segle probas si p' d'qui: q' legem hie et nunc obligante transgredij peccat. r. M. q' hie et nunc n' oblig: v' n' g. peccat. n. M. et filii d: m: neglectio missa n' offante p'prie metu vlt vltia transgre. pio legi, hie et nunc obligant; n. m. hie et nunc n' obligant; r. n. et n. c. l. absolute. transmissa M. n. m. benigni s' missa missa ee festo transgressioe legis, cu' em p'm dicta lex in tali casu n' obliget, am filii transgre pio legi ee n' p'.

Ob 3. Dicitur et in tract de i. et. n. 282. res igr. q' tract, n' t'm venerabile matrimoniu' sponsalia, promissioe' l. largioem dotis, promissioem et tradioe' bonu' ecclia, p'ces oino sic gratuitos five onerosos ee n' validos si ex gravi metu initi sint, idq' ex defectu p'prie, atq' hoc subsistere negant si metu gravi edet vltia simpli. q' em p'prie aliud e' q'm vltia actio eig rei, que petij agenda: unum p'inde mat' necesse e' aut i' d' qd dicitur est in tract. de i. et. i. aut qd hie diximus nimium metu' caare vltia simpli.

¶. loco cit. in trac: de J. et J. ubi dicitur a' huiusmodi
gratias oes ee iure rae invalidos n' ee asum-
tam hanc raeem, q' id proveniret ex defectu
gratias p'ideo q'ia metum in auctens filiam inu-
riam alteri facit, et nemo est obligari q' rae q'
sibi sine sua culpa q' sola alteris imputem
iniuriose fit, unde s'ante q' huiusmodi gratias
validi n' sint, In stare q' metum caare. Imple
vltimum. p'esto, dicitur et loco cit. id pro-
venire ex defectu gratias, In adhu dicitur in
presenti n' gratiarum, dum dicitur metu' cau-
sare imple vltimum, na' hic de vltimo s'm
se et abstractendo a rae liberi agimus,
ibi autm de gratias q' et q'ado necesse e' adca.
tractu' su de libero gratias dicitur p'p'enus,
certu' autm e' q' d' metu' ab ext'nto et a rae
libera proveniens q'ando tollat' libera, dum
tu q' se cogado ad tractu' liber gratias req'itay.
193. Neq' dicas gratias metu' gravi' in se inu'po-
nitos etm n' ee liberos, et in s'm dicitur in
eade' s'cti de J. et J. p. 276. ee validos, adeoq' ad
gratias valorem n' req'iri gratias liberu', p'
vltimum vltimum et factu' cum finis p'p'iae.
na' ¶. licet huiusmodi gratias ex metu' inu'p'ositi

in se ipsis n' sint facte liberi, sed in liberi in casu
 et in delicto ex q'ibz metz pullulat: s.g. deflo-
 rator virginis l. fadellor dum ut deflorata
 quellij inise utrumque alia, pellendo patriam
 urbe, regioe q' licet hic et nunc liber ab-
 soluti n' sit ad incundu l. n' incundu in tomnia
 p'p'io iminens malum, liber in fuisse censy
 in eo q' virginem l. mulierem liberi deflora-
 rit, et si rarer liberi delicti liber om' censy
 q'ntz ad pena.

Obj 4. Metz caat involtriu' simplter et ultriu' 194.
 sicut s' d' q' d' 90 p. p. a. Id sub g'dioe d' tale,
 s' d' q' d' d' tale, q' d' autm absq' g'dioe d' tale simplt
 et d' tale, sicut q' d' e' necessria ex g'dioe, e' ne-
 cessarium s' d' q' d' autm e' necessria absq'
 lute, e' necessria simplter, s' id q' d' sit q' metu
 e' involtriu' absolute n' e' ultriu' nisi sub
 g'dioe s' ill' et vitet malum, q' d' timez: q' d' id
 q' d' metu agy e' simplt involtriu'.

Redet l. Petros hie q. b. a. b. ad 3. Dicendu' q' d' il-
 lud q' d' f' metum agy, absq' g'dioe et ultrium
 s' d' q' d' aute agy, s' involtriu' e' sub g'ditione
 si talis metz n' imineret. Jam in fon n. a. cum

n. paor, qd ut recte sonet scdm S. Thon, ut
quanti et diu: scilicet qd sit p. metu' a' vltimū
absolute. p. eo qd actio absolute procedat à
proprio intrinseco ul' quocūq' finis. sed in vltimū
suo q' dicitur si talis metus n' imineret: actio
em scdm rationem vltimū n' dicitur auertere scdm qd in
apprehensione est, p. scdm qd in actu est, an scilicet
et quādo procedat à proprio intrinseco ul' quocūq'
finis in q' dicitur ratio vltimū p. se q' dicitur p. scdm
rationem liberi auertere p. scdm qd in apprehensione est,
q' dicitur p. necessitatem apprehensam minui, indiffere' ad eiq'
oppositum, atq' adeo actus ipse sit p. q' dicitur
urgentem scdm qd in vltimū.

195: C. 5. si metus causet vltimū mixtū involvitur
sequens, qd ait Lutherus, qd attritio n' facit
rem deum iustum p. peccatorem, adeo, neq'
cum sacramento penitentiae sufficeret ad re-
missionem peccati, qd de damnatis q' dicitur in
Trident. unde eius q' dicitur quibus tenent. B. D.
catholici: qd metus n' causet ~~vltimū~~ vltimū mixtū
involvitur p. simpliciter vltimū. p. secula: attritio
et dolor de peccatis quibus ex metu inferni: qd si
metus causet vltimū mixtū, tunc ipse dolor ex

metu inferni erit mixtus ex ultorio et involtro,
 proinde includit aliquam glaciem in petris,
 iste enim dolor catens ultorio e, ut si metus
 n' imineret de petis haud doleret: unde
 subj: Dolor q' n' excludit oem glaciem de
 petis, e' dolor solum fualaty et n' p' dolente
 facere iustum, iustia enim petum q' p'it in
 q'raa, qe ingrosibilib' e' cu' glacia ad
 petm mortle: igit si metus caaret ultorium
 mixtu' involtro, sequeret, qd ut ait Lutherus,
 attritio hoem n' faciat iustu' p' magis pena-
 torem.

Q: Hanc obidem attingere difficile fere igo.
 maxima' de penit'ia examinanda, an nimi-
 us attritio etm admittat aliquam glaciem de
 petis preteritis mortlibz, adeoq, dolor attritioz
 sit qdamo involtro, an vero p' se excludat oem
 involtrum, qd posteriori qunites tenet a D. D.,
 qoru' rae e', qd ille, q' timet aliqd malu', facit
 qd qd necesse e' ad illud evitanda, et ideo qia
 necesse e' ad hoc ut evitez inferny qd petor
 nulla' heat glaciem in petis, s' detestet oia
 mortlia' p'ba etm s'm se q'fiderata, qm
 Deq' intuey cor, ideo ingm attritio excludit

ocm penitiz glauia in pthi mortali ob. atq
ex hoc h^o disparitas ino dolorem ex me
tu inferni gignit et inr atq pullulantes
ex alio metu v. g. proiectionem merui ex me
tu nau fragis, promissione vniuse extorta
ex metu pdenda vite. nam qudo nauator e in pe
riulo nau fragi. sufficit ipfi ad vitand nau fra
gium qd defacto proiciat meres in mare qm
retineat glauia ad ipfas p^o se pemptas, et
s^o l^o h^o, qudo cogit aliquis ad qd promittendum.
sufficit qd exteris promittat, interis autm ad
promissu glauia retineat l. illud dare nolit.
egra. ad vitand infernu n^o sufficit peccata
externa l. qatens deducit ad infernu detestari,
p^o dat in se ipfi et q^o in se mala s^o detestari
sine si glauia ad illa. Unde in fra
respondeo n. sepla: ad eiq p^o dico nulla regula
ecce tam genulem, qe. sol patris aliqua ex
ceptionem, et hinc enianda e attritio, qe
implm^e caat vltimum sine si inoltio aut
glauia ad peccata detestata, qd magis ostendem,
in trad. de penitia ex qo hae dicta
supponit qe: D. ad q^o q^o ignora caat vltim aut inoltio
altum h^oorum!

Sectio III.

An, quis, et quando ignorat caeterum
ultrium aut involtrium actuum
humanorum?

Cum supra dicta Sectioe I. a. I. huius disp: 2^a Sectio 197.
 scilicet quod procedit à principio intrinsecis ad quosdam finis,
 adeoque solis actus velis l. elicitivis l. imperativis
 tales sunt prout ultrii, id est illi actus, qui l. eli-
 ciantur ab ipsa volente, ut est amare, l. scilicet ab ipsa
 imperant ut sunt v. g. scribere, audire et alii
 actus aliam potestatem operantur cum imperio et
 elicitivis ultis, patet e^o I. quod actus intelliguntur
 actum ultis procedunt, neque ab eis imperio efflu-
 unt, nisi deant diu ultrii, nisi enim fiunt cum quos-
 dam finis, quia potestatem sunt ipsa finis quos. Patet e^o
 2°, quod cum ignorantia opposita sit quos rei,
 quae ad ultrii requiritur, ipsa etiam opposita sit
 ultrii: unde supra mentem S. An. huius q. 6. a. 8.
 ubi dicitur, ignorantia privat quossem quae praeser-
 git ad ultrii, dicitur scilicet: privatio quos in agente
propter finem, cuius bonitas pendenti bonos
patet.

198. Ignorantia sui ista variè dividit ut ita namq[ue]
ex Angelo ubi ignorantia alia e[st] bona, alia
mala, alia neq[ue], bona neq[ue], mala: Bona e[st] q[ui]a
sibi privas quirit, q[ui]a q[ui]s ignorat ea, q[ui]a
ei sent occasio peti: mala e[st] q[ui]a q[ui]s ignorat
ea q[ui]a sine expedit: ignorantia neq[ue], Bona neq[ue],
mala ea e[st] q[ui]a q[ui]s ignorat ea q[ui]a n[on] expedit
sine: De mala praeipue agende e[st] hoc
s[ecundum] S. Orem. h[ic] q. 6. a. 8. triplex se[ntentia] h[ab]et
ad actus ultis, nimirum concomitans, sequens,
et antecedens, unde et ignorantia. Triplex e[st],
nimirum concomitans, sequens, et antecedens: con-
comitans se h[ab]et ignorantia, quia quidam ignorantia
e[st] de eo q[uo]d agit, In etn[im] si sciret nihilomin[us]
agere, unde ignorantia concomitans e[st] q[ui]a n[on]
p[ro]videns se n[on] ad actum ultis, et q[ui]a neq[ue] mo-
vet ad operande, neq[ue] ultem removet ab ope-
rante, s[ed] ita se h[ab]et, q[ui]s n[on] adect: cui[us] ex-
plum ita ponit loc. cit. S. Orem. q[ui]s venator[um]
circumit sylvam hosti intente offens[us] ita, ut
si illa obviam offenderet, procul dubio occi-
deret, interea sequens in sylva advertit
putat ee feram, emittit globu[m], occidit q[uo]d
sibi e[st] ibi autem fuit hostis n[on] fera, occisio

hosti, in hoc casu facta e' ex ignoraa quomi-
tante. q' sequat' se h'c ignoraa ad actum vltis
ut ait S. Or. si ipsa ignoraa e' vltima,
et hoc contingit desit, uno modo quado actus vlti,
scilicet in ignoraa, sicut cum aliquis ignorare
vult velut excusationem peti deat, s. ut v're
trahat, a' pendo, et hanc diu ignoraa asseha-
ta. Et alio modo quado quidem actus vltis
directe et feru, ad ignorandu' aliq'd, s. de
eo disponere negligit, ut pot' scire q'd d'it
scire, et hanc ignoraa i' S. Or. appellat
ignoraa male electionis atq' s'm hunc mo-
dum ait S. Or., cum aliquis notitia, qm d'it
h're, et curat aspicere, ignoraa vltima diu
gia s' negligiam proseruiens: Unde ignoraa
s'p'us, qe alio v're etm vincibilis, culpabilis
non probat' q' diu, e' illa, qe q' sequit' actum
vltis seu qe voluta e' saltem in ea sua vlti
a' se applicante ad sciendu' ea qe scire pot'
et dicit. Antecedente deniq' se h'c ignoraa ad
actum vltis quado ipsa ignoraa n' e' vltima,
et de e' causa volendi qd n' velle' alias: unde
ignoraa antecedens etm diu s'c'at ignoraa

inuisibili, inuincibili & ep. illa, qe. ita ante-
cedit actum ultis, ut si sita fuerit, actus
seu n' est.

199. Quare patet, qd n' ois ignoraa qe. dat caam
actui eo ipso sit antecedens, s' illa soltu, qua
neq. rae fui solita e', seu ad quam te-
nendam sufficiens diligia hba e'. hinc con-
tesor in. suis studiis negligens, dul' potuisset
et debuisset ea diligens aligem a' effituae
absolvens n' absolvendu' queraz, nihilominus
ex ignoraa qsepte licet em respu' huius
individuo actus sit antecedens n' t' n' pro an-
tecedente, ut hinc de illa agimz, qia. in eaa
nimia ultis a' studiis ad qe. tenebat defectu
ultis e', et sic p'uersam qsepte ultem: igit
sub nomine ignoraae antecedenti nobis n' re-
niet nisi ignoraa inuincibili, inuisibili,
et ad qam pellenda' sufficiens diligia fuit
adhibita, extra qoties ignoraa e' in se
l. in eaa sua uisibili aut inuincibili e' q' ig-
noraa qsepte nisi in raeem ignoraae geo-
mitantibz participet.

200. Dat' praeterea ignoraa alia Juri, alia facti, et cum 52.

ius aliud sit diuinum aliud naturale, aliud huius canonice
 scilicet aut civile. hinc alia est ignorantia iuris diuini, alia
 iuris naturalis, alia iuris diuini: ignorantia iuris diuini est prius
 generis eorum quae iure diuino praecipitur, sicut in fili
 ignorantia iuris naturalis est prius generis eorum quae le-
 mine naturae quae agere iubet. et ignorantia iuris diuini
 sive Canonici sive civilis prius generis eorum quae per
 decreta summum Pontificum aut Imperatorum statuta
 sunt, quod quod recte intelligas, scito, aliud est ius naturae, aliud
 ius diuini, aliud denique humanum. Ius naturae est ius in fine
 ius luminis naturalis quod mouemur ad agendum conformiter,
 ius diuini est positiva receptio DEI, unde ea iura
 diuino praecipitur sunt, quae in scriptura continentur idque
 sive in decalogo sive alibi: Ius denique humanum est,
 quod ab homine agendum habet auctoritas praecipit, quae
 auctoritas in alia ecclesia sit alia civilis, ideo
 aliud est ius ecclesiasticum seu Canonice, aliud civile.
 Neque obest, quod quae iura naturae praecipitur sunt, etiam
 praecipitur sunt aut praecipitur sunt iure diuino aut
 hinc ut patet ex praecipitur non secundo, quod est si
 naturae dicitur. DEUS tamen et homo ne fieret positive
 prohibuerunt. Ignorantia facti est, ut ipsi operi
 aut aliqua operis circumstantia ignorat, v.g. Titius
 fuit clarus nesciens se clericum.

LXI.

Advertendum etiam est ex N. 198. alia est et diuini

ignora a' inuicible' alia' inuicible? hoc diu
ea ignora a' qd' moralit' inuic' et fuerit
n' p' ad eaq' s' d' se tollit raem alt' ab ac
tu' altis, inuicib' sero e' qd' moralit' logendo se
perari et inuic' p' ad eaq' raem alt' in se
includit, atq' hoc ce p' l' ignora a' omisionis,
qd' e' ignora a' qd' qis n' uult scire. ut liberis
p'cedet, et diu' alio noie. ignora a' affectata,
l' ignora a' omisionis seu talis qd' qis negligit
aut omittit scire, qd' se scire. tenet, et qd' s' h'
faciliter potuisset scire, et ista alias diu'z,
ignora a' crassa aut spina. hoc p'ntes
ignora a' s' diu'fices, q'rum singula. q'ndo
atq' h'nos affirant sequentib' patebit.

202. Apertio 1^a. Ignora a' unquam, uis scire. fuit
inuinuicibilis et fuerit antecedas tollit o'mo raem
alt' ab actib' h'nis. atq' excusat a' pcto. Est
catholica ueritas sicut D. D. Eccl'ie orthodoxe.
Alexandro 8. die 7. Iobris M. 690 sequentem p'ocem
damnante. Tamen si des ignora a' inuinuicibilis
iur' nae, hoc ta in statu nae. lapsa operantem
ex ipsa n' excusat a' pcto feli; e' s'tra Lutheri
gem. Tonet in sua' d'p'terit: Th'lica de opinion' pro
babilitate a. 7. D. i. in c. 12. q'ndis sui logente induit.

Colassii dicunt: invincibile ignorare videtur
 excusabile intra civitas e in scholis papa et
 Eccles. Est eadem assertio sicut partem etiam quia
 Janfenium, qd lib: 2. de statu nra lapsa c. 12. et
 sequentibus dicit: falsum esse quod axioma illud dicitur
 ignorare invincibilis excuset a peccato: aperum qd est
 invincibilis ignorare vero positivi excuset a peccato,
 et in ignorare invincibilis vero nra h. p. quia
 qd in

Ob: Aperi: 1. autoritate S. D. qd loci ut ait:
 Dicendum: qd ignorare ab eaare involvitur ea rae
 qia privatur quocumque qd praerogativa ad ultimum.
 postea ostendit S. D. sicut sicut quocumque privatur
 etiam sicut dicitur de ignorantiam nimiam geometri-
 cam sequentem et antecedente, et de hac ultima
 dicit qd sit ea qd n. e. ultoria et in e. ea vo-
 lenti, qd n. videtur aliter, et post pauca geludat
 in hac vobis et tunc ignorare aut involvitur
 sicut. Ex quibus patet ex S. D. de ignorantiam an-
 tecedentem eo ipso qd antecedens sit, adeoque unquam
 vero sine positivi sine nra h. fuerit parum in se,
 eaare sicut involvitur, adeoque tollere omnem
 raeem ultri ab utrobq; hinc qd nra assertio e.
 Etiam a rae. Ultorium e, qd procedit ab introsc 203.
 cum quocumque finis, unde illud sicut n. e. ultorium

q. d. ab intrinseco t. cu' quise finis n' procedit,
atq; atq; q' fuerit ex ignorantia antecedenti
invinibilibi unigeni, iuris, sine reali, sine possibi
etq; procedunt ab intrinseco, n' t' procedunt
in quise finis, q' atq; huiusmodi q' simpliciter n'
ultri, adeo, tollit oino rasonem ultri ab actibz
hais ignorantia unigeni, iuris, vere invinibilibi si
ta antecedens fuerit. M. h' ex dicti n. fundat,
in ipsa raa ignorantia antecedenti, vere invinibilibi,
q' e' privas quise alius circumstas atq; voliti,
q' si sita fuerit, atq; voliti n' est, atq; ita
sita n' e', ut morlto fieri n' pot, palat actum
et ex hais notat h', q' ubi huiusmodi privas dat,
ibi quise finis dari n' pot, implet em siul stare
in isto fram et eis privasem et patet ex phis:
ig' ignorantia unigeni, iuris, vere invinibilibi
et si fuerit antecedens tollit rasonem ultri ab
actibz hais, qia tollit quise finis.

204. Quod autem hoc ignorantia excuset a peccato multis
horum textibus probari potest maxime D. Augustini
et D. Thome, verum in ipsa raa dicitur potest n'
e' q' ultri n' e' atq; ex dicti patet, q' q' e'
ex ignorantia invinibilibi proveniunt, ultria n' i'it
hinc unius textu D. Thome desumpto ex q. 3. de
male a. 7. ad 7. ubi D. Augustinum hanc raa' veritatem
lib. 3. de libero arbitrio c. 16. clare pronuntiam

explicat, dicta q̄somo si autm ait. S. Or. Dic-
 cendu; qd̄ ignoraa q̄ e' oino involtria, n' e'
 petum, et hoc e' qd̄ dicit Augustinus n' tibi im-
 putas ad culpam si invity ignoras: q̄ hoc autm
 qd̄ addit: si si sine neglexer, dat integre
 qd̄ ignoraa h' qd̄ p̄t petum ex negligia pro-
 cedente, q̄ nihil aliud e', qm n' applicare aius
 ad sciendu' ea, q̄e qis sine dt. ex qo patet,
 qd̄ cum ignoraa antecedens et vere insuicibilis adeoq,
 nec in se volita tollat rasonem ultrii sine qo In petm
 ce n' p̄t p̄t illud D. Augustini in lib. Ude vera
 religione c. 14. ubi ait usq. adeo petm e' ultrium
 malum, et nullo mdo sit petm si n' sit ultrium;
 et hoc qidm manifestum e', ut nulla hinc Porum
 paucitas nulla indoctim turba dipentiat petm
 tollat rasonem peti falsis, adeoq. excuset à peto.
 hinc quodam p̄p̄os Bay à Gregorio 13. Pio 5.
 et Urbano 8. damnata. Et q̄ibz q̄trium docere vi-
 debat, parum duas p̄t huc appono: 1. a. In-
 fidelitas cura negativis in iis, qibz Chrysa-
 predicaty petm e'. altera e': ad rasonem et d̄ficiem
 peti n' p̄tinct ultrium.

53.

Apertio 2. Ignoraa vincibilis sine omispioris sine 205.
 omispioris n' tollit rasonem ultrii ab actibz hnis,
 adeoq. nec excuset à peto. e' in re junis et col-
 ligiq. ex sententia S. Oris paulo ante citato, ubi de

1. August. et cum illo die. f. hoc autem qd addit
h. p. sine neglexerit, p. dat. integre, qd ignoraa
h. qd sit p. m. ex negligia procedente. qd idem
dicere et, ac f. ignoraaam vniuersalem omifionis
h. p. m. qd idem h. h. h. q. b. a. s. ut colligi p. t.
ex iis q. d. diximus n. 198. circa medium de ig-
noraa effente.

Op. Apeatio: Illud n. tollit raaem vltim. qd bon-
te. adhuc h. qd acty ex illo p. m. procedat ab
intusio cum quoue finis, atq. stante igno-
raa vniuersali adhuc h. qd acty ex illa p. m.
procedat a p. m. intusio cum quoue finis.
qd ignoraa vniuersali n. tollit raaem vltim. n.
patet, qia sui oia h. q. ad vltim. requirunt,
m. p. Duplto aliqd p. t. procedere a p. m. in-
tuso cum quoue finis directe et indirete
l. qd idem et ut aliqd in se quatum in se sit vo-
litum, aut ut aliqd in ea sua quatum ex
ipsa caa posita l. n. posita etm illud sit so-
litum, atq. licet acty ex ignoraa vniuersali
seuty in se ipso quaty n. sit aut solity, solity
in e. in sua caa, eo qd talis ignoraa cum
potuit et dicit pelli, pulsa. n. sit. qd stante
ignoraa vniuersali adhuc h. qd acty ex illa

Secundus procedat à proprio intrinseco ut quicquid
finis, adeoque etiam sit ultimus, ac proinde non
excuset à peccato, sola enim ratio, cur excusetur à
peccato, est quia tolleretur ultimum, dum ergo ultimum
non tollitur, neque à peccato excusetur.

206.

Off: Ignorantia sineblis l. e. ignorantia commissiva,
et haec à peccato excusare non potest, ea enim ignorantia
commissiva dicitur, quia quis scit ignorare. ut liberus
peccet aut à peccato non retrahatur, quando autem ta-
lis excusabitur à ultimo peccato? sane non capio:
scit enim ignorare ut peccet ergo etiam scit pe-
ccare, adeoque ignorans agendo etiam peccat.

l. e. ignorantia commissiva, quia quis negligit sua
culpa scire quae potest et debet scire, at quando haec
excusabitur à peccato ignorantem? nonne dum
sua culpa negligit scire quae debet et potest
scire, impetitive etiam scit non scire ne bene
ageret, adeoque talis ultimum respicit et ex ge-
nerali illa etiam scit quia ex tali nequam se-
quuntur, haec autem sunt praecipientes praecipientis: ergo
etiam sunt ei ultimum. haec praecipientes praecipientis, p-
ultimum praecipientis praecipientis est peccatum, ergo tale ul-
timum est peccatum, et ideo bene dicitur à Divinis
ignorantia commissiva ignorantia affectata, quia

illa ignorans affectat, ignorans vero omnino
supina et crassa q̄a sua negligia et culpa
supina adeoq; vltiē et crassē ignorans
ignorat ea q̄a scire debet.

207. Apertio. 3. Nulla ignorans q̄egns tollit ra-
tionem vltiē ab actib; hnis, adeoq; nec excu-
sat ignorantem à pcto, si sit ignorans con-
q̄a q̄is scire dicit aut præcepta s̄. seq̄it
hoc aper: ex aper: priori, cum q̄a. fere
coincidunt, præterea in factis ex ipsa d̄f̄iōe
ignorantiae q̄egantis: ignorans enim q̄egns et vlti-
tia privas quicq; q̄ privas et q̄ia ignorans
et et vltiē privas et, q̄ia actum vltis con-
seq̄it, et saltem in sua caa voluta et ut dixi-
m; 11. 198. atq; ex hoc patet quod n̄ excuset
à pcto, nam tota r̄as cur excusaret foret
defectus vltiē, unde cum vltiē huius pri-
vas sibi coip̄s, q̄ actum vltis q̄egit, ratio
nulla supp̄ēbit cur à pcto excusare deat.

208. Apertio. 4. Ignorans q̄omitans actu h̄num
s̄ se nec facit vltium nec involtū, s̄ solum
n̄ vltium, ita L. De h̄i a. d. q̄m q̄urib; seq̄it
aliū d̄es: vba L. D̄is loc: vltiē s̄: q̄a: q̄omitans
s̄ h̄t ignorans, quod et de eo q̄ agit, in et̄m si

scire, nihilominus agere, Tunc em ignoraa n
 induit ad solendum ut hoc fiat, pavidit scilicet
 ce aliqd factum et ignoratum, sicut in expto
 popto, scilicet cu alijs vellet qdam occidere hostem
 s ignorans occidit eum putans occidere certum,
 Et talis ignoraa n facit involtrium, ut
 phly dicit, qia n caat aliqd qd sit repugnans
 vlti, s facit n vltium, qia n p ee actu so-
 litum qd ignoratur e. Ita S. Orlorati:

54. P: Apert: etm a rae. I qdam n caat vltium
 tam illud S. Orlorati: n p ee actu volutu,
 q ignoratur e, ex go sic arguit, illud n e vltiu,
 qd epi procedit a proprio intrinseco, n ta procedit
 cum quocq finis, atq; qd procedit a vlti. qd e
 qatens ignorante, illud qdam procedit a proprio
 intrinseco, nec ta procedit cum quocq finis: pro-
 cedat a proprio intrinseco eo qd procedat a vlti,
 nec ta procedit cum quocq finis, eo qd vltas
 nesciat et sit prisata quocq vlti: go n e vltiu.
 s neq, e involtrium, cum S. Orlorati expropi dicit: talis
 ignoraa n facit involtriu qia n caat aliqd qd
 sit repugnans vlti: unde sic procedit: involtriu
 dicit aliqd qtra inclinacem et repugnans vlti,
 atq; ignoraa qomitans n dicit aliqd qtra
 inclinacem aut repugnans vlti, s potiq aliqd
 grate et iuxta inclinacem, go nec facit involtriu!

M. h. l. ex ipso nomine involuntarii, quod casus in nomine
vultus in fundat in eo, quod ignorans committens talis
fuit, cum quod quod agit ignoratum, ita in, ut si illud
fuisse scitum, in egresset, adeoque agit aliquid iusta
intentionem, quod in praeter quidem fuit, et hinc pro-
venit quod casus in voluntarium, id est tale quod, quod quidem est
voluntarium, fuit in fine quidem alicui facti. l. futurip.

209. Inferri. Quae sunt ex ignorantia committentes
quatenus ex ea. proveniunt, quae se laudando neque laudis
neque vituperii adeoque nec meriti nec demeriti dig-
nae sunt. Quis ratio est, quod ignorantia committens non
faciat voluntarium aut involuntarium, dum in ad meritum
et demeritum requiritur ratio voluntarii ac utraque voluntatis di-
cente D. Augustino supra. N. 2. sp. 49. adeo peccatum
est voluntarium malum, et nullo modo fuit peccatum nisi
fuit voluntarium, unde S. Bernardus dicere solitus
est. tale vultum et inferre non erit. ad rationem
meriti vero requiritur libertas ut alibi dicitur, unde
cum libertas esse non potest ubi voluntarium non est, et ea
quae ex ignorantia committuntur fiunt, voluntaria non
sunt ex dictis, patulum est, neque ea laude digna
aut meritoria esse, quae et quatenus ex ignorantia
fiunt, adeoque ignorantia committens vere auctus ac-
tus, et ideo tantum in ea consistit. l. malitia
fuit, in qua fuisse ignorantia penitus non attendit.
sub. resp. argum. generis.

in vobli, s; vobli factu in pmo nil cogit, dum
ipsi sperimus ignoram voblem n' excusare a pto.
Ad 1. go scripturae infra dicit: Apul dixisse
de ignoram culpabli. Adcoq; vobli pro qd bonum
e' ut oret sacerdos. Ad altera infra. S; cum
S. Ore. fultu sacro textu interpretand' ee de
nescia culpabli sive qmisionis sive omissionis: sba
S. Dni ex catena aurea in vitabu' locu' c. 12. Luc.
sic sonant: huc obiciunt aliqui, merito punij, qui
sciens vobem dni n' sequij; s; vob' punij ignorant?
gia in ipse p'cipit, noluit, s; pignitans ipse
quid ignoram sua eaa. Ad istam D.
D. Augustini dicend' s; Ore. plq' dicere no-
luisse, qm eos etm q' simplt' nesciunt qd credenda s;
damnari poe, n' in p'p'te p'p'te infidelitatis, qd insin-
ciblt' h'ent, s; p'p'te alia p'p'ta at actib' eorum,
nihilomin' in m'ib' puniens, qia p'tra veri-
dem n' recalcitratunt, s; simplt' in sua p'p'ta
p'stiterunt, go sane nihil asperiori g'rium
sequj. Orig' probent aduers' D. Augustinum
docere tales in voblt' ignorantes eternali igne
puniendos p'p'te p'p'te infidelitatis in voblt' igno-
ratum, et tunc q'ntiens eis S. Augustinum
docuisse ignoram in voblem n' excusare a p'to,
sed frustra hoc proba tertabunt. Neq; sua
caus' autorite respo' nra s; eam exp'p'te tenet
D. Thoas 2. 2. q. 10. d. 1. in O ubiq; postq'm varia dixit

de infidelitate sili seu positiva et negativa seu mali;
 tandem de negativa infidelibus de quibus D. Augustinus
 loquitur et in illi text: sicut ait: Qui autem fuerit
infidelis, damnatus propter alia peccata, quae sine fide
remitti non possunt, non autem damnatus propter illud peccatum
infidelitatis, eum veritatem respondit. Ad auctoritatem
 denique D. Thome dicendum: Primum loqui de errore
et ignorantia inquam quibus sua culpa veniunt,
 quoniam in his et rursus vellet abesse, quibus error ubique
 non excusatur a toto, licet forte excusetur a toto:
 unde veritate re. experimentis scilicet his et filiabus
 a Jansenio collectis nil contradicunt, imo vero pa-
 riter militabant contra quoniam pro Jansenio, singuli
 enim in illum retorqueri possunt per gratiam, sicut
 si ignorantia iuris, nam etiam invincibilis, insuperabilis,
 esse potest, multo magis dicendum esse etiam ignorantiam
 iuris positivam insuperabilem esse, quod non admit-
 tit Jansenius, quoniam textus allegati potius loquuntur
 de iure positivo quoniam de iure naturali ut appa-
 teranti patet.

Ob: 2o Cuius non datur quoniam, eius nec datur appren-
 sio, atque circumstantiae antecedentes ignoratae I. 12.
 nulla datur quoniam: ergo nec datur eius appren-
 sio. Subi atque cuius non est appren-
 sio in se, illud non
 causet involuntarium: ergo cum ex ignorantia ante-
 cedente aliqua circumstantiae ignoratae videantur involuntarium

n caatur. p. a. q. il de qo n cogito n pt caari involtriu, 55.
js cuiq n e' apprenfio in vltre, ilud e' id de qo n cogito,
qo q' ilud cuiq n e' apprenfio in vltre n pt caari in-
vltrium, proin cum ignoraa antecedens praesentiat
vltrem, et circumftaa q' illa ignorata fit id de
qo n cogita, ignoraa aut circumftaa ignorata
n caat involtriu.

R. Transmiffio i. syl. da. fubftm, cuiq n e' apprenfio n
caat involtriu autu c. a. n caat involtriu vltre, id
e', n pt ee tale, ut fi futum fuisset autu vltre,
absoluti n egisset, qm ta hic et nunc ignorans
fuit n. a. et fub pari diffice d. c. n. c. fultu etn vltre
probatu, Mem d: q' id de qo n cogito n pt caari
involtriu autu c. M. poa aut vltre tale, fu n
pt caare ut actq' hic et nunc factq' ex ignoraa
fi circumftaa futu fuisset absolute et q'ra
vltrem n. M. et T. m: fub diffice Min n. c. bene
fuo, id qd ex ignoraa etn antecedente procedit, n
ee autu positive involtriu, hoc em cafe n eet igno-
raa fi quis obti. neq, hoc unqm dixim, id tntu
aperentes actum benigni factum dalem ee, q' li-
cet hic et nunc ex ignoraa factq' fit, nqm ta
taliter intentq' fit fieri ut factq' e', pte cir-
cumftaa ignorata, adeoq, in se fit vltre in-
vltrius.

213. Obj: 3. q'ra aperit 2. et 3. am: Quod fit ex igno-

ra a etm q̄te fice q̄m̄p̄iois fice om̄p̄iois,
 s̄b sine gn̄oe eig q̄ aḡi, ois em ignoraa ē pri-
 sas gn̄ois atq̄ in eo q̄ agit ex fine, ut supra dixi-
 mus, atq̄ q̄ agit sine gn̄oe eig q̄ aḡi, n̄ agit so-
 l̄t̄ie, nam sol̄t̄ie agere ē agere q̄ prop̄iā in-
 t̄usul um gn̄oe. f̄m̄; q̄ etm q̄ agit ex ignoraa
 q̄te fice com- fice om̄p̄iois, n̄ agit sol̄t̄ie. sub̄;
 atq̄ s̄dm dicta ex D. Augustino p̄tm usq̄, adeo so-
 l̄t̄iam ē, ut p̄tm n̄ s̄t̄ s̄ sol̄t̄ium n̄ s̄t̄. q̄ ium
 ille q̄ etm ex ignoraa q̄te aḡi n̄ agat
 sol̄t̄ie ut dictū ē, etm huiusm̄ actio n̄ erit pec-
 caminosa, et ideo ignoraa q̄te excusat a p̄to
 q̄ in in 2. et 3. ap̄ert. negata ē.

Sp̄. l. M. Quod s̄t̄ ex ignoraa etm q̄te fice com-
 fice om̄p̄iois, s̄t̄ sine gn̄oe eig q̄ aḡi, et in
 sol̄t̄ie, id ē sol̄t̄ie ut ipse defecty gn̄ois s̄t̄
 sol̄t̄ie c. M. n̄ sol̄t̄ie id ē sol̄t̄ie ut neq̄ defecty
 gn̄ois s̄t̄ sol̄t̄ie n. M. et d. m. Atq̄ q̄ agit sine
 gn̄oe eig q̄ aḡi n̄ agit sol̄t̄ie, si neq̄ ipse
 defecty gn̄ois s̄t̄ sol̄t̄ie c. m. si ipsa ignoraa et de-
 fecty gn̄ois fuerit sol̄t̄ie n̄ agit sol̄t̄ie n. m. l. sub̄;
 n̄ agit directe sol̄t̄ie tran̄seat, n̄ agit saltem indi-
 recte sol̄t̄ie n. m. et c. q̄m̄ ois ignoraa s̄t̄ pri-
 sas gn̄ois atq̄ in eo q̄ agit ex fine, in atq̄ huiusm̄
 p̄t̄ ee sol̄t̄ie, si nimium ignoraa ipse q̄ caa

Salis actus fit ultoria, aut em D. Augustinus
lib. 3. de lib. arbit. c. 16. non tibi imputat ad culpa
quod invitus ignoras, sed quod negligis, quareere quod ignoras.
Et hinc vel ignorata operans sine voluntate, et affe-
ctata sine voluntate, et superbia fit ultoria eo ipso
quod vincibilis fit, id est etiam erit ultorium et peccami-
nosum, quod ex ea contra preceptum patet.

214

Obj. 4. contra Aque. 4. a. Operans ex ignorata
conscientia ita est sine affectu, ut quod agit proster-
nitatem, in agere si nec conscientiam, i. g. occidens
hostem putans eum, censum, in occidit si hostem
scilicet, atque hoc non videbitur excusabile à ultorio.
ergo ignorata conscientia causet ultorium. m. p. Ex
eo, quod ultor operans cum ignorata conscientia ita
fit disposita, ut non operaretur si abesset ignorata,
causet ex illa involuntarium sicut quod ut videtur inne-
gabibile, et em aliquo modo contra ultorem. ergo
etiam ex eo, quod ultor operans ex ignorata con-
scientia ita fit disposita, ut non operaretur, et si ig-
norata abesset, est ultor causet ultorium sicut quod
adeoque non tantum causet non ultorium seu ultorium nega-
tivum, sed etiam ultorium positivum sicut quod.

R. n. m. ad eum p. n. c. et pariter iniquitas et di-
paritas est, quod ad involuntarium sicut quod plus non regitur,
quoniam quod fit aliquo modo contra inclinationem ultor, quod

falsas, & hoc qd vltas, hoc n̄ ageret si igno-
 ra n̄ abest, contra ad vltimū requirit. ut
 cu aliquo actu volito sit quædam, qm̄o dictum
 e, qd vltia sint qæ sequuntur ex ignoraa vin-
 cibili, s. ut in se sit volitum cum quocūq; finis,
 utrumq; autm̄ deficit in ignoraa qm̄itate,
 neq; em̄ ipsa ignoraa huiusmodi volita e, aliā
 est qæq; et n̄ tantm̄ qm̄itans, neq; finis
 ipse qm̄itans eo ipso qd & ignoraaam fiat qd sit.
 patet qd qd ea qæ fiunt ex ignoraa qm̄-
 mitate nec possunt vltia sint nec involuntaria
 s. tantm̄ n̄ vltia. plura de ignoraa tracta-
 bit see: 6. ubi pro praxi agem̄. sed: qd. an et qm̄o
 violenta caet involuntaria. item ubi a qd. et in qibus vltas
 violentum pati potest.

Sect. IV.

An, et qm̄o violenta caet
 involuntaria?

Item: an, à quo, et in qibus
 vltas violentum pati potest?

Qm̄ n̄ pauca de violento in p̄tis à n. 331. dixim̄. Z 15.
 totam de eo mac̄ in unam sed: qgerim̄, interim.

ex ibi dictis supponitur. 1. violentu ab Aile et
 Anglio Deo recte dferi ee id: qd provenit ab
 extrinseco nulla vim gferente passo. cuius ras
 e' qd violentu dicitur Inqm oppositum ras.
 Supp: 2. Triplm in unogoz ente ee inclinacem
 nimiru partrem, genitrem et genitricem, pas-
 tris e' inclinac ad prius bonu et sic gfer-
 vae partrem, sic gravia tendunt ad centri-
 deorsum Inqm sibi male et prius. Generali
 e' inclinac ad gferendum bonum gunc. et m-
 grio et partii bono neglecto, sic se mangex-
 ponit istui ad gferendu caput aut vita. Ge-
 neralma e' gferens inclinac ad gferendum
 bonu sui auctoris Dei cui gqz entitas nata
 e' obedire. in vitz qe vult, sic ignis descen-
 dit de celo ad gberentia Sodoman. q' hanc
 inclinac s' m ibi dicta. et m dicitur obediatis
 poa. Supp: 3. Quod cum aliqd ee sibi gtra
 unam rarum inclinacem, qm in se gtra al-
 teram, violentu ee sibi l. Simptlr tale, l. tale
 s' d m qd. Simptlr violentu erit, qd sibi gtra ee
 ente inclinacem, s' m qd vero s' d m alteru-
 tra inclinacem gferat. Supp: 4. Actus
 vlti ee alio elicti, alios imperatos, elicti
 dicunt q' indre et q' se a vlti procedunt uti
 e' velle, amare p imperati vlti s' q' ab aliq
 pois sive s' p' s' b' l' b' et organici sive a p' o' b' i' n' t' h' u'

Idem imperium et electioem vltis procedunt
unde etiam dicunt imperati, quibus actus se vi-
dere audire palpere progredi aut vlti ra-
tionari. his suppositis fit

Aperit. i. Viola cateng tollit rarem vltim 216.

ab actibus hinc factibus, involtrium, gateng vio-
lia et, adeoq, si simplis talis fit tollit vltim
simplis. si fit vltim talis sedm qd, tollit etiam
vltim sedm qd. h. aperit. ex l. Ore
hu a. s. ubi ait: Dicendum. qd viola
directe opponit vltim sicut etiam et naali,
quae est em vltim et naali, qd utrumq,
fit a proprio intrinseco, violentum autem est
a proprio extrinseco et pte hoc sicut in
rebus quae quiescunt violia aliquid facit
qtra naali, ita in rebus quiescentibus facit
aliquid ee qtra vltim, qd autem est qtra
naam dicitur innaale, et filiter qd ee qtra
vltim dicitur ee involtrium, unde violia
involtrium caat. hoc l. Ore.

Ob: Aperit a rarem: vltim est qd procedit a
proprio intrinseco cum quiescunt finis: qd qd et
gateng aliquid n procedit a proprio intrinseco
illud et cateng n est vltim. unde sicut
atq, qd et gateng aliquid est violente, illud et
cateng n est a proprio in = s extrinseco vio-

lentem dicitur esse id quod provenit à propriis
extrinsecis & quod violentia eorum tollit ultimum
quatenus violentia est, et quatenus, si violentia
fiat actui secundum se totum, adeoque fit simpliciter
talis, tollit ab eo ultimum simpliciter, si
fiat actui tantum secundum quod, tollit etiam ultimum
et facit involuntarium secundum quod, sciendum namque, est,
violenter non tantum facere à voluntate, sed tollit
ultimum, sed eorum, quatenus tollit ultimum
facit involuntarium, quam de certis violentis
est, ut sit contra inclinationem et non tantum præ-
ter illam, quod denotat per ultima verba dicitur
nulla vim referentem passivo, ad involuntarium autem
plene non requiritur, quoniam tunc aliquid sit contra in-
clinationem, contra ad non ultimum potius re-
quiritur tantum et sufficit, ut sit potius inten-
sivum.

217. Articulus 2. Ultra neque in actibus suis elicitis, neque
in actibus à se imperatis simpliciter à DEO cogi aut
violenter pati potest, sed in ab homine. Talis agente cre-
ato eam se simpliciter pati in actibus imperatis, nul-
latenus autem in actibus elicitis: etiam à DEO tunc
secundum actus elicitos quoniam imperatos eam secundum quod
pati potest. Est secundum se tota genus Theophrastum et
aliorum contra Scotum aliosque paucos ex modernis,
qui volunt, quod DEUS absolute et simpliciter omnibus creaturis

50.

p[ro]p[ter] inferre violiam, q[ui]a p[ro]p[ter] d[omi]n[u]m d[omi]n[u]m
 loq[ui] August: lib: 2. q[ui]a faustum dicens: De[us]
 creator et q[ui]d[em] o[mn]ium creaturam nihil q[ui]a
 naam facit, id em unicuiq[ue] naale e[st], q[ui]d ille
 facit a q[ui]o e[st] o[mn]i[um] numer[us], mot[us] et ordo.

P[ro]p[ter] q[ui]a: r[ati]o: violentum f[aci]t illud t[er]m[in]u[m] 218.
 inferre p[ro]p[ter] q[ui]d agere. A q[ui]a o[mn]i[um] p[ro]p[ter] incli-
 nasem ut diditum e[st] antea, e[st] q[ui]a illud p[ro]p[ter]
 q[ui]d t[er]m[in]u[m] alteri inferre p[ro]p[ter] violentum, q[ui]d li-
 cet p[ro]p[ter] o[mn]i[um] p[ro]p[ter] inclinacem agere n[on] p[ro]p[ter]
 q[ui]a illud, p[ro]p[ter] t[er]m[in]u[m] agere. q[ui]a aliquam et in
 alio q[ui]a illud, atq[ue] DEUS n[on] p[ro]p[ter] agere. q[ui]a
 o[mn]i[um] v[er]is inclinacem, neq[ue] p[ro]p[ter] aut[em] e[st] h[ab]i-
 tos e[st], neq[ue] p[ro]p[ter] aut[em] imperatos, q[ui]a ex in-
 clinacem generalia, et p[ro]p[ter] obediati v[er]as, si-
 cut et alia agentia o[mn]ia, vult q[ui]a DEUS vult,
 esse velit et[ia]m aliquid q[ui]a e[st] bonum p[ro]p[ter]re,
 adeoq[ue] DEUS o[mn]i[um] agendi modo esse p[ro]p[ter] q[ui]a
 v[er]is bonum naale, agit t[er]m[in]u[m] p[ro]p[ter] hanc in-
 clinacem generaliam, q[ui]a sequit[ur] n[on] q[ui]a o[mn]i[um],
 p[ro]p[ter] t[er]m[in]u[m] q[ui]a aliquam agere. p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] et[ia]m
 defacto agit n[on] solum, dum ignem ex naa p[ro]p[ter]
 sursum tendentem q[ui]a e[st] nativa in-
 clinacem de coelo p[ro]p[ter] erat ad q[ui]a d[omi]n[u]m
 p[ro]p[ter]dam, p[ro]p[ter] et[ia]m t[er]m[in]u[m] Saulum cui[us] hodie con-
 versio celebra[ur], ex p[ro]p[ter]tore Chri[sti] rapacissim[us]

etiam nolentem mitissime fecit Evangelica
veritas predicatorem et Paulum, aliosque
quendam infinitos ex inveterata peccandi
habitudine ad penitentiam et gloriam caelestem
spei sua miserasse attraxit quod fieri non
potuit nisi agendo gloria velle et amare
peccaminosum, illudque ad via salute inve-
tando ad bonum: igitur DEUS non potest simpliciter in-
ferre violentiam. Sed neque secundum actus elicitos neque
secundum actus imperatos, quoniam tam hi quam illi sunt
actus inclinantes ad hoc velle. Quod si in-
ferre violentiam secundum quod, ut est agere gloria pariter
est inclinatio tam in actibus elicitis, quam im-
peratis ut patet.

219.

Et etiam altera aspectu pars, quod hoc est alia agentia
creata veluti in actibus imperatis violentiam simpliciter
inferre potest, et autem actibus elicitis: illud est in-
ferre potest alteri inferre simpliciter violentiam, quod est
in quantum potest agere inquam agens extensum gloria
omnem alterius inclinatioem, atque hoc est alia agentia
naturalia creata potest agere gloria omni veluti actu
imperat in inclinatioem, nihil vero potest agere gloria
actus elicitos: igitur veluti et hoc aut alio agente
creato potest potest simpliciter violentiam in actibus suis
imperatis, non autem in actibus elicitis. Et patet in
actibus imperatis sunt actus aliarum potest veluti agere,

loqui, palpare, progredi & atq; hanc. Similitudo potest
 impediri ab agente extrinseco creato, neq; tamen
 actus dicuntur aliquam sortitionem sicut se ad agens ex-
 trinsecum creatum eos impediens, proterea sicut
 Similitudo impediri potest, ita etiam in Similitudo gratia
 potest, cuius autem Similitudo gratia, aut quod ne fiat
 Similitudo impediri illi Similitudo in se violenta, si
 gratia agens se aut impediens fuerit agens extrin-
 secum, quod vult sicut aut imperator violentum
 Similitudo inferri potest et nunquam, si Petrus absolute
 videre voluerit Paulum, Paulus potest comprimere
 oculos Petri ita ut gratia omnem vultum illi non vi-
 deat, hoc autem videre est actus imperator vultus,
 et actio ista illi absolute et violenta: quod
 actus imperator vultus ab agente extrinseco crea-
 to Similitudo violenta pati potest.

De altera parte m. de actibus elicitis, de 220.
 vultus in actibus suis elicitis non potest ab extrinseco
 agente pati aliquid violentum, quando non potest ab agente
 extrinseco in eis immutari, sed a se ipsis penitus inde-
 pendens est, si sicut se spectans actus eliciti, atq;
 non potest ab agente extrinseco in eis immutari: quod neq;
 ab eo pati aliquid violentum. M. videtur ex se certa
 nihil enim pati potest violentum, nisi quod aliquid imperi-
 maus gratia inclinatio sua quae impressio tamen sine
 immutatio fieri non potest ut se patet. Unde restat
 probari m. quod etiam rae profundum Dri. Ange.

l. 2. q. 9. a. 6. prof. ff. illo vltas nra n' p't imitari,
 qd in aam nra' eiqg, poas n' p't illabi, atq;
 nullu' agens extrinsecu' creatum p't in aam nram
 eiqg, poas maxime qdam in vltim illabi: go neq;
 ab aliqo huiusmi p't imitari. M. nota e, aut qd
 aliqd imutabij ab eo intus p'te. qd imutacoe
 diuimz. qd in illud illabi n' p't. unde p. m. Ille
 solg p't illabi in aam nra' et eiq poas, et ma-
 xime in vltim, qd solg e' caa aia. nra. et
 libertz vltis, operari em seqz ee: sicut go ca
 eorum sp'alia p'ouocant a solo DEO, ita
 etia qdam ad operari ille solg in res et entia
 sp'alia illabi p't, qd solg in sua manu g'inet
 ee rerum huiusmi, atq; nullu' agens extrinsecu'
 creatum e' caa aia. nra. et eiq poaru' ma-
 xime vltz libera. go etia nullu' ens creatu' ex-
 trinsecu' illabi p't in nra' vltim, qd sequit neq; illa
 intus et in actibz suis elicitz imutare, proin
 neq; inferre violenciam. Dicit claritas magis
 exuey ex solucoe obioris 4. n. 224. ponenda.
 sub. resp. arg. con.

Subiect.

Respond, Argm: contr.

22. Obi. qtra aser. l. Daz aliqd violenciam, qd in vltim:

go violentum n' caet involtriu: p. a. gado qis cum
 corpe gravi ascendit sursum C. inflatit membra
 qtra eom' naale flexibilitem, fait corpori
 membrisp' violentum, et in huiusmodi corp' elevaco
 membrisp' inflexio vltima e'. fait violentum
 qia gravia sursum levari n' pot' nisi qtra incli-
 nationem sua, qd e' violentum, et in n' fait involtriu
 qia a vltre procedit, qd autm a vltre procedit cu
 quise vltim' e': go dat aliqd violentum, qd in
 e' vltim'.

Ri: cum S. Dre, talem motu et elevacoem corporis
 aut membris inflexioem ee. qidm qd violentum
 corpi aut membris, et in vltimum seu naale aali,
 adesp' violentum s'm qd, et sub alia rae qm talis
 motu s't vltim'. vba S. Dri hic a. 5. ad 3. sic
 sonant: Dicendum: qd sicut p'ly dicit in 8. p' huius
 motu aalis, go interdum movet aalqtra naalam
 inclinacoem corporis, et si n' s't naale corpori,
 e' in q'dando naale aali, cui naale e' qd s'm
 appetitum movet: et ideo hoc n' e' violentum
 s'm s't s'm qd. Et sicut e' dicendum, qd
 cum aliqis inflectit membra qtra naale
 dispositioem, hoc em e' violentum s'm qd sicut qtra
 ad membra pariter n' in s'm qtra ad ipsa
 hocoem. ita S. De. unde d: a: dat aliqd violentum
 qd gateg et cui e' violentum illud cateng et illi
 e' vltimum n. a. qd gateg et cui n' e' vltimum s'm qtra

illud cateng et illi in e' vltima c.a. et n.c. illi
vas corpis aut inflexio membrum s' violat a
corpore prout sumpto et membri quom ad ipse
in parli s' autm vltima, qia s' motu a
lis elicit s'm eis appetitu, qo patet diffia.

222. Q: 2. q'ra ap. 2. Plura DEUS fecit, qe
reru' naris repugnant, ac proin ipsis resistentibz
fiunt, velut cum solem in medio caeli detinuit
ad vocem Iosue, item qudo dividens mare ru-
bra' et Jordane' ad transitu' Israel. fecit a-
gas fustu' stare q' pro muro, item qudo igne'
de caelo pluebat ad purganda' Soloma', nec
n' du' tota' Jobi s'p'bia' diripi patiebatur, et alia
plura, huiusmodi, atq' agere q'ra naris reru' sa-
gere. violentis. qo DEUS pot' agere violentis seu
violatis creatis inferre.

R: d. M: plura DEUS fecit qe. reru' naris s'm
tota' inclinatio' sua, plenitudine' repugnant
n. M. qe. partibz tantu', et s'm inclinatio' qudam
privatam repugnant c. M. nec abnego id in dictis
casibz evenire, praetera etm c. m. et d. c. qo DEUS
pot' creatis agere violentis. s'm qd c. C. sup' illi
n. c. obio plz n' probat, qm qd in assertioe aff-
irmatu' e' s' illis DEUS creatis violentam s'm qd
inferre pot'.

223. Q: 3. posito qd soltas d'tinaret a DEO ut totum

et prius fuit ee odio hret, iste auty eet simpliciter
 violenty, et in caaty à DEO: qo vltas à DEO
 pati p̄ simpliciter violentm. p. secula. Ille auty Ivo-
 lti simpliciter violenty, qo vltas oi suo bono pri-
 vas, si em oi suo bono vltas priuas, impediy etm
 ois eig inclinac, qia inclinac vltis n̄ p̄t ee
 nisi ad bonum; atq; odium, qo vltas odisset totū
 et prius fuit ee, eet auty qo vltas oi suo bono
 priuas, ut patet: qo iste auty eet simpliciter violenty,
 et in eet caaty à DEO eo ipso, qd vltas à DEO
 ad tale odium d̄tonarey. proin posita d̄tonacoe
 huicomi cuiq; in implicata n̄ videt DEUS vlti
 simpliciter inferret violentm.

De: qd̄ sit de. possibiliter aut impossibiliter talis
 d̄tonacoe qm in presenti examinere, nec aig
 nec loq; et n̄ secula antecedat; tale factū fore
 simpliciter vultum, ad eig probz: l. n. M. et racionem
 adiecta; de si em oi suo bono q̄ etm ois eig in-
 clinac ad bonum, qo priuas, impediy e. ois eig
 inclinac etm illa qe n̄ e' ad bonū qo priuas
 si qe in ipsa priuacoe inclinac obedire DEO,
 impediy. n. l. transfm: M. n. m: odium huicomi fore
 certum qo vltas oi suo bono priuas, vltas em
 qia. malū qe malū profegit absolute n̄ p̄t ipse
 odisse prius sui ee laprenderet bonū ipse gen-
 eralem inclinacoe ad obediendū DEO in oibu
 qe voluerit, et si vltas iā n̄ eet priuata oi bono.

Prior in respectu forte nobilior est, et ex illa
Legitima regula generalis solvenda omnia arguta
de violento & DEUS scilicet, DEUS potest agere con-
tra inclinationem partem aut etiam generalis ultis
et omnia agentium naturalium, nisi in contra inclinationem
generalis, quae in re nihil aliud est, quam ipse
esse creata in eadem creatura, quod esse nullus ens
alienare potest, immo nec DEUS, quia ens creata
creatur nisi ex neque DEUS facere potest. Et ideo
inevitabilis ultas et alia agentia creata
sunt entia nata obedire in omnibus quae DEUS
vult.

224. Obj. 4. Ultas una non habet sedem actus impe-
ratos, sed etiam sedem actus elicitos pati per vio-
lenciam a creatis: ergo pro parte de actibus elicitis, non
de actibus imperatis, una asseritio & sequitur.
Velle ultis est actus perfectus elicitus, et in se
velle ultas a creatis potest pati violenciam: ergo in
actibus elicitis ultas a creatis potest pati violenciam.
Pro 2. membro antecedenti: quod velle ultis a creatis
potest immutari, etiam in eo a creatis ultas potest pati
violenciam, tota enim ratio cur ultas in actibus suis e-
licitis non potest pati violenciam, est sedem dicta, quod in eis
a nulla creatura potest immutari: atque velle ultis a crea-
tura potest immutari: ergo etiam in eo violenciam pati. Mi-
liquet & rationem adiecta m. p. quotidie experiam,

+ inspiratos angeli boni non velle malum imitari
 in velle bonum, et vicissim + inspiratos angeli
 mali non velle et ponere bonum. Bonum tradit et
 imitari in velle malum, atque de angelis bonis
 tu malum est creatura; ergo velle velle non adeo
 et atque elicitur eis potest imitari a creatura, et
 cum aliquid ab eo a quo potest imitari, etiam potest pati
 violentiam, velle in actibus suis elicitis violentiam a
 creatura pati potest.

L. n. a. Cum 2. membro a: probatis 1. ad unum 225.
 p. M. d. quod velle velle imitari et in se a creatura
 intrinsece potest imitari, etiam in eo a creatura velle
 potest pati violentiam c. M. quod velle velle imitari
 occasionando, aut extrinsece a creatura potest imitari,
 id est quod creatura phantasmata species aut aliquid quod
 a quo velle velle et nunc dependet potest imitari, in
 cuius imitatio etiam ipsa velle libere in velle
 suum imitari, etiam in suo velle velle potest pati vio-
 lentiam n. M. et d. m. atque velle velle a creatura potest
 imitari intrinsece in se et imitari n. m. extrinsece
 in phantasmatis p. c. m. et n. c. utique experiri
 quotidie bona non profita in malos atque de-
 generare + inspiratos diabolicos, et vicissim
 malos atque emendari ad atque bonos adiuvare
 custodia boni angeli, at si quidem quod id
 contingat, clare apparebit ipsi velle + has in-
 spiratos tam occasione et imitari,

gatenz fill & eas spes phantastica imutanz
ut saliter et taliter intelligat, obtin, aut ga-
tens passio appetituz sensitivi taliter et ta-
liter movez, ut ex hoc appetituz raelis hoc
magis eligat qm illud, qo In n' obstande istas
adhuc libere eligid, et eo ipso qd libere
eligat in suo selte, n' patit violenta: rae
qo ut nulla raea selte in actibz suis elii-
tis p'd inferre violentam supra assignata e,
qia a nulla raea intrinse et in seipsis
actuz suiqoni eliti p'd imutari.

226. Neq, dicas, n' regiri ad violentam, qd intrinse
imutet rem et imde in se, s' sufficere, qd imu-
tez aliqd a qo dependet, s' em infans in utero
mulieris pregnantis matre, occisa et ipse vio-
lente interit, sed in matre ad infante se
Intra heat extrinse. Nam
Q: Duo in violato attenda ee, nimiru actioem
in agente et passioem in passio, actio agentis n'
e violenta nisi gatenz caat passioem in passio
passi inclinari q' raria, qd evenire n' p'd nisi
in ipso, passio aliqd ei naale impediat, qd au-
tem hoc naale, passio impediat, ut imutatio
fieri in alio naali passio, et sic in ipso passio,
adeoq, etm passio intrinse imutari, s' in se
aliqd agens extrinse p'd passioem alteri

inclinasi intrinseca. passio gloriæ: et hoc est quod
 dicitur de ratione violenta esse, ut passio intrinseca
 imutetur, cum autem nullus agens creatus vel
 libera in actibus suis elicitis intrinsece imu-
 tare potest, dictum est, quod nullus agens extrinsecus
 creatus ei inferre potest violentiam. Quia infra
 ad instanciam factam, non ad violentiam non requiritur
 quod rem seu passio imutetur in se imutetur, si vio-
 lentiam sumat, facta, et non tantum causaliter, id est
 si sumat quatenus passio est, et non tantum quatenus
 actio est. Ad explendum autem propositum dico:
 ideo dalem infantem violententer interire
 quia per destructionem matricis occasione
 et ipsi causaliter infans est factus in se intrinsece
 et passio imutatur, scilicet, aliquid reale in-
 fantis inclinasi fuit vitæ, quod causaliter extrin-
 secam gloriæ: Igitur ad hoc ut vitæ in-
 actibus suis elicitis à causa creata pati potest
 violentiam, atque elicitus de esse, quod inclinacione
 velis libera, quod autem et quando fieri
 potest, nec ego capio nec aduersus primum probare:
 sed hoc de violento satis fuit. Clara huius
 probatio, sed ex ipso, tum in sequenti, scilicet, G. id est per
 lectio 5. quodam proprio in quibus
 naturali vicem materiam de equo, scilicet
 et metu.

Sect: V.
Quaedam pro praxi in
Confessionali circa maam
de Concupiscentia
et metu.

227. Notandum s^o n^o obstant, qd concupiscentia s^om dicta
sec. i. huius ar. n^o faciat insolentia, qia in illud
minuit in raeo liberi si praesens fuerit, hinc
etm qd ex ea scij^o h^o raeo maioris l. minoris
peti, qo quis eis magis l. minus turbata aut ad-
sumpta fuerit. hinc s. s^oba. s. Atzoni In tit.
moral. lib. i. c. 17. / Minus peccat qd femina
alicuius pulchritudine illecta concupiscit, qm qd de
formem puella appetit, et minus procul debis
peccat, qd maximi praemii se inibatq^o darpe
q^opiam admittit, qm qd nulla se lucri gratia,
s^oque delinquit, ita em desideriu^o s^o, vo-
luptas, cupiditas raeo saepe praesens, q^o s^o-
bant, et ad se vltim^o fluctant et movent, et
huiusmodi petm e^o qd Scholasticis papim appellant
petm ex raeo infirmitate q^o s^o s^o.
228. Notandum s^o. C^otract^o ex concupiscentia initos s^o q^o p^o s^o

luctu proxijs, dignitate, honores agnoscendos, vindicanda,
 iniurias, hostes persequendos, pro validos esse, cuiusque iura nō
 tollat, si minuat Indem libertatem et aliter in raoc
 liberi, hoc in discrimine, qd si qtraque sine peto et feli
 damnificae 3^{ti} simpltr adimpleri pnt, obliget etm
 ante qm qd intentu secutu fuerit, n item si sine
 peto adimpleri n pet, sicut dictu e in Tr: de p. m. q.
 cum nemo ex obligaoe hoi facta obligari pnt ad fa-
 ciendu aliquid, qd e qtra DEUM. qd in onere malo
 sustento obligao manet peres alteru qtrahente, et
 illud prestandi qd pro onere sustinendo promissu e,
 n quidm pnt petm ex qtrahente qmisse, p pnt onus
 in opere penamino sustentu, hinc qd promittit
 pro use corporis mulieri 100. sp. flor. et si illa gen-
 tiat, n in venes nec veneri pnt ad persandu qtra-
 tu nec ille nec illa qm diu usq qeess n e qia
 sine peto impleri n pnt, factu in corpis et usq co-
 pia ille venes reddere 100. promissos n pnt turpe
 factum p pnt onerosu turpe factum. extra si
 qd sine peto fieri pnt, obliget qtrahente ante qm
 actus fuerit sensu, unde qd sub se prelatura
 agnoscenda tria vota ordinis profites salidi pro-
 fites et ad illa venes sine prelatu sicut sine
 n, ubi docet Navarra.
 Notandum 3. ex priori notmine: Quod, in qtrahente 229.
 quipia inuti validi sint, etm ea, qd ostendit,
 verbis amatoris, gestibus delictis, esto etm turpi qd

extorta s. restitui, ony n. importent, qe em
sui auipium, et cum tantis libera olte au-
pium, si in dano sui iurij plenim fuerit, nec
aligo titulo ab use et administracoe suo-
ru bonu impedito, ubi qtriu dicendu est.
Hinc si tibi qfitea meretrix qada, q ultra
stipendiu sibi dno blanditiis suis ab ama-
tore notble bonu extorsit, eandem ad res-
tituocem nullatenus obligabis, nisi in circum-
staa fraudulosa donacoem vitians adueniat,
optime tu monebis, ut qsentiat pro salute aia
sua et peti redemptioe l. totum l. partem accepti in 58.
usus pios pauperes s. blasandos aut dicendas missas gnu-
randi, qd si tu nolit, cogere eam n. lber, s. aliaa enen-
datam absolvere, et dimittere. Ex hoc inferit thooz
Sanchez lib. 4. de matrimo Disp. II. n. 2. Valere tes-
tame blanditiis uxoris a viro extortum, cuiquid ali
n. pauci canonistae et thegi ob aliquos iurij textus
q tradunt, ego tu magis cum dicto Sanchez p-
tio.posito, qd aliunde fraus aut damnificao ver-
tu in eij legitima n. inueniat: si em professio
religiosa promissio sponsalium et matrimonii ex
huigmi quipissia facta, valde sicut, cur n. sit
silibi solide testame, si testatoris morte sit-
mez, qd ex quipissia qdru, libera tu solte factu e?

Unde textus q̄tū explicari pot de eo casu, q̄ mal-
 ias fraudulentis virum induceret, et libera fi-
 nis quis n̄ h̄er, l. q̄ recep̄i h̄eriles in legitima
 sua damnum paterent, ita t̄n et h̄nc de p̄ntm
 n̄ s̄it perit̄ invalidū, s̄ t̄ntm s̄m defectum
 legitima. Practica pro resoluoe ex metu.

Practica Pro resoluoe ex metu.

Notandum q̄. Iuxta d̄ uim metu s̄m dictas
 n̄. 187. caet̄ s̄m p̄lt̄ obtrium, et in obtrium 230.
 s̄m q̄ et̄m si cadat in viru' q̄stantem, et̄m
 metu h̄uigmi t̄ se n̄ excuset à p̄cto, s̄m inual
 t̄n culpam, adeoq̄, faciat t̄ntm actu' q̄ ex metu
 factu' minḡ p̄ctm, q̄m quip̄et si sine metu
 factu' eet, si t̄n s̄it q̄tra aliq̄d p̄ceptum
 p̄a t̄nc t̄m urget metu obligans: q̄ aut̄m
 ut recte pateat sciendū ē, aliam ee legem
 naalem aliam positiva, v̄tq̄ legem naalem
 alia ee negtiva aliam affisiva, positivam
 aut̄m aliam Inam, aliam h̄ram, nam alia talpe
 aliam civilem de q̄ibz oibz dictū ē in p̄legomen;

de J. N. ibm n. 200. huius tract: excepta lege
negativa et affirmativa, quoniam in presenti intellu su
necessum est: et igitur lex negativa, quae aliquid fieri
et negationem aliquid prohibet. V. g. n. assumes nomen Dni
Dni tui in vano, n. quipifcas uxore proximi tui q.
omnia quae sic prohibent, intrinseca mala sunt, et ideo
praecipita negativa et dicuntur thelgi obligans pro
et pro semper, seu nullus est casus quo huiusmodi pro-
hibita licite fieri possunt. Lex autem affirmativa
est, quae positivè aliquid enuntiat V. g. De W. coles,
honorabis parentes q. et quae huiusmodi praecipium
solum thelgas obligant quidem pro pro n. pro pro
id est, licet n. des instans in quo aliquid sile
agere praecipitum n. sit, nihilominus in casu da-
ri potest in quo n. singuli hoc praecipito ligentur,
sic dum praecipimus honorare parentes, pro praecip.
fuit honorare parentes, adeoque obligat pro,
nihilominus si parentes sint improbi aut ostent
filio in via salutis, filius talis n. tenetur im-
plere hoc praecipitum et sic n. obligat pro
pro. Ex his

23j.

Notandum 5. Quod transgressio legis naturalis negativa
nulla metu quatenus gravi excuset à peccato, si
ta transgressio felix fuerit et in gloria est

quare eis qd agit facta est, transgressio autem
 legis naturalis affirmativa, ob metum gravem, ut pluri-
 mus a peccato excusatur. Casus defumitur ex eo, qd
 lex naturalis negativa dicitur, sicut qd obligat sicut et pro
 sicut, adeoque, utqz contra illam intrinsece malum est,
 et nullo modo corroborari potest. Contra quod sunt
 contra legem naturalem affirmativam, nisi intrinsece
 mala, quoniam precepta affirmativa obligant quidem
 sicut per se pro sicut, adeoque, casus evenire potest, quod
 huiusmodi precepta non obligant, adeoque, et eorum
 transgressio fiat sine peccato. Atque quod si alteri
 occidit se et cum quare eis qd agit, quod si
 quod si malum, aut aliquid simile graviter veritum
 agit, peccat mortaliter, quia preceptum cui contra
 agit naturale et negativum est, adeoque, obligans nisi
 casus pro se et pro sicut. Dico ita quod si alteri
 occidit se et cum quare eis qd agit, ut enim
 ignorans secundum dicta sect. 3. si praesens fuerit,
 excusetur a peccato, etiam si quis alteri ignorans occi-
 dit et occisus si se recipiat ex hominem per se peccat,
 quia non agit ut quare eis qd agit. Sicut si quis
 sui iniuriam iniuriam se defendendo ceterum occi-
 dit, ut se alio modo huiusmodi periculo eripere non potest,
 adeoque, qd agit, agit ut moderamine inculpata
 tubera non peccat, quia alteri sicut et auidas occidit

Totius republicae tradere, imo si ipse meliorem totius
 civitati privato suo ingenio et spontanea sui oblatione
 succurrere renueret, potest extra civitatem propelli,
 et tunc ab ipsa civitate occidi, hoc enim lege naturali ne-
 gativa scriptum est, adeoque, quoniam licet, illo autem sol-
 ummodo id fieret, quod ipse et innocens pro se pro
 bono civitatis facere dret.

Neque licitum erit, quod docet Saxon alius celebris 233.
 Iurista licitum esse tyranno innocentem, neque, quod
 ait Barth. servum pro occidendo hanc suam
 adulteram si ipsi Dominus minime mori tem-
 nisi id faciat, nisi tamen Dominus preterea
 ius dicere in delinquentes, adeoque, faulte
 habeat adulteros paratam capitis mulctandi, hoc
 si est, quod occidere innocentem sit intrinsece ma-
 lum nullo modo honestabile, imo igitur, eo modo ty-
 rannus occideret innocentem, actum committeret
 nullo iure honestabilem adeoque, peccaminosum.
 Hoc 2. vero est, quod secundum quoniam antiqua
 non licet facere mala, ut veniant bona, adeoque,
 neque, alterum licet directe occidere, ne ipse a
 3. his quodam occidat, neque, obstat, quod adultera sit,
 nam, nemo potest alterum occidere directe quovis
 reum, quia in gladio et occidendi non habet,posito quo

qd Dng ille in gladii aut occidendi n' heat, etm
ad altera' directe occidere n' pot' neq, p se neq,
p aligem sui. Pril In haeram adultera' occidere
seuq ex mandato d'ni urgente gravi metu
si dng ius gladii et sanguinis heat indiscrimi-
natin in oes delinquentes pae ditiois aut iuriz.

254. Notandum 6. Ad quospendum n' transgessio legis
hinc esse iuriz pae. Etaliter ex metu fac-
ta à pto excuset, attendum e' an praecceptu respi-
ciat bonu' privatu' operanti, an vero bonu' quae
aut ritum Ecclie, nam si leges huiusm' respi-
ciant bonu' privatu' operanti, nullatenus obligant
urgente metu gravi, sed e' si bonu' quae respi-
ciant. Rao 1. e' qia neq, Ecclie neq, respub' cen-
tes in tali case velle obligare suos subditos in quo-
rum qmdum et utile tales leges datur. It' de neq,
Ecclia nocera e' nec talis ee presumit resp,
qin potis estimant sese in suis legibz qformare in
go Chri qd suave e'. et hinc in c. Conspicit. de
officio ieiun. excusaz à ieiunio q' sibi raabile ti-
met detrimtm sanitis, atq, idm e' de auditione
laici diebz festiuis, ad qm nemo obligaz q' sine gra-
si sui aut suorum dispendio Eccliam adire et
missam audire neqit. Rao 2. e' qd bonum
privatu' toties p'ponendu' sit bono publico, quoties
p' illud bono publico grauis iniuria calumnia

aut damnum imminere, sed, unumquodque, in membrum
 ex. in diuinae gentili inclinare ad eum ut sui dispen-
 dio ad observantiam totius, quod instinctu naturae per experientiam
 manus, quae se ad observandum caput ubi sponte
 exponit sed monstrat: praeterea ut quibus
 in dactores, recepta est, praetera, praesertim non potest
 derogare Eulice l. reip. hinc etiam urgente
 metu mortis a laico substrato, fructus
 panis et vini gurgulere, neque, sacerdoti vinum
 sine aegri admittitioe offerre. per alios em huiusmodi
 quoniam Eulice ritum respiciunt.

Notandum 7. Quod licet metus per se cael. Imperator 235.
 obrium, adeoque, de iure, non valida fiat unquam
 quae ex metu fiat, nihilominus in iure positivo
 quoniam Canonico vel civili plura in irritum vocantur.
 Porro autem Honor. autem l. 1. de professione religiosa,
 quae si ex gravi metu facta fuerit, per S. Triden-
 tinam synodum sess. 25. de regular. c. 19. sic pro-
 fesso facultatem tribuit sicut et ei, qui ante dictam
 aetatem professus fuerit, de qua aetate eodem gi-
 lio loco c. 15. ita dicitur: In quacumque religione tam si-
 rum, quam mulierum professio non fiat ante 16. annum
 expletum. sed intra quinquennium eas deducat
 coram superiore, reclamet, et probato legitimo
 metu ad statum pristinum remeare valeat.
 2. de matrimonio, quod ex gravi metu contractum

134

Sect. VI.

Practica ex ma a de igno- rancia et violento.

Notandum 1.º toties, quoties ignoraa actus fuerit 236.
antecedens, excusat operante a peccato, toties autem
ignoraa confusa e' antecedens, quoties quis del peccat
Et dicitur mortalem diligenciam ad sciendum adhibuit
et n' obstantia hac diligencia adhibita in ignorantia.
Et tunc confessoris semper studiosius seore' gde-
centem et valem diligencia adhibens, q' tunc
alii sui discipuli confessori adhibere soliti s'nt, nec
ea negligens q' pro seculo statu suo mortali
sine peccato et deo, n' peccat et nisi in confessorio
ex quadam ignoraa n' absolvat n' absolventem,
ignoraa em respu huius e' antecedens, unde
etiam si postea deprinderit se male absolvisse
scrupulis tunc agi n' de se peccati argueret, s'
in tunc cogitare quomodo quomode penitentem de
errore hortari potest, unde si penitentem si ab-
solutum noverit et ille alias sibi confiteri potest
sibi pro confessione sua et penitenti' aia
ad novum dolorem, super peccatis in priori confes-
sione confessoris q' prudentem interrogat inducat

na v.g. et de aliis gfebris doleat pctis, ut sic
sibi copiam obtineat supplendi defectu in prio-
ri gfebrice quibus, nisi magis liciam absoluti
petere velit super priori gfebrice pro salute
sua penitentis aliquid cum penitente collo-
quendi et sic quibus defectu ex industria
supplendi, hoc quidem non adeo difficile est, si ab-
solutio aliunde, quam ex defectu iurisdictionis, nulla
fuerit: quod si vero absolutio ex defectu iurisdictionis nulla
est quia v.g. fuit casus reservatus, quem non arbitratur reservatus
esse: forte speculative probri per Ecclesiam defectu sup-
plere, dum praesumenda non sit eo eodem casu liciam gfe-
bris vellem limitatam, quod ex ignorantia antecedente
aut bona fide agit quod agit, fatig nihilominus agit si
obstantia evidenti super penitenti super praeterita con-
fessioe colloquendi liciam fuit se circumstantiam
aliquam non recte intellexisse interroget super illa
et postquam deprehenderit se idem absolvi non posse
quia tali et tali circumstantia per se vestitu erat,
dicat se absolvi non posse nec posse si talis cir-
cumstantia generet, hortetur amanter ut alium gfebrice
accedat super hoc pcto absolvendum, nisi in ipse absol-
vendi copia facile potest obtinere ubi potius ipse
sibi liciam saltem pro hac vice obtinere quam ad alium
dimittere dret, quam ipse quidem huius et alium pctum
iam habet, hoc via solum intra gfebrice locum habet, non
extra illam, ubi de pctis gfebris se colloquendi liciam non est.

Notandum 2. Quotiescumque quis ex ignorantia aliquid fa- 237.
 cit quod non est contra legem Dei aut naturae credens non po-
 re prohibitu aliqua lege, aut non sit prohibitu alias
 solitudo pro viribus laborare, ut si res sit necessaria, peti
 arguendy n' e'. Hinc si quis alias sollicitus ad audien-
 das voces et observanda praeccepta Ecclesiae, in vigilia
 alienius Apoli s'g. n' cogitans de ea, carnes comedit
 n' gressus si diem prohibita fuerit, carnes com-
 tendo n' peccat, et ut pauci, multa gressus obis
 Angeli v. ignorantia d. 4. ubi dicitur: si mulier l. rusticus,
 mercator et huiusmodi vadit libenter ad praedicationes,
 et alia loca, ubi declarant talia, et facit quod quini-
 ter faciunt alii de sua glorie et venit facere.
 si autem religio sit et libenter interrogat et huius-
 modi, talis ignorantia excusat eum ab omni pena exqui-
 sitionis in iure posita quoad forum alicuius et ab omni culpa.
 haec auctor citat.

Notandum 3. Toties quoties ignorantia vincibilis est, et 238.
 aliquis ex officio quod scire debet et potest, si in sua culpa
 nescit, etiam illud quod ignorans agit peccatum est, et
 ideo Angelus ad citata recte annexit: haec non
 intelligo de prelatibus, officialibus, Medicis, artificibus
 et huiusmodi, qui habent exercere aliqua officia, ex quibus
 damna notabile potest inferri praesumo ex ignorantia
 quia non debent officia talia assumere nisi sint sufficien-
 ter instructi ad ea exercenda, aliter eis imputatur.
 Si autem sit ignorantia effectata, non vitatur poenam,

procepta magis propria, quae sunt quasi generalis propinquae.
 proprii. Quam ergo ad illa propria quoniam, lex
 naturalis nullo modo potest a cordibus hominum deleri
 in univ[er]si deleri, sed in parte operabili, sed quod
 impediri applicare. quae proprie ad parte opera-
 bile propter generalitatem, l. aliquam partem, quod in
 vero ad alia procepta propria potest lex naturalis de-
 leri de cordibus hominum, l. propter malas persuasiones,
 eo modo, ergo etiam in speculativis erroribus quibus
 quoniam circa generalis necessitas, l. etiam propter braves
 affectiones, l. corruptos propter sicut etiam quod
 quodammodo et reputabatur, latrocinia potest, l. etiam
 vitia contra naturam, ut etiam Ap[osto]l[us] dicit ad Rom[anos] 1.
 haec. l. De.

Ex his l. Deis effatis regula quaedam generalis quae 240.
 generalis circa ignorantiam iuris naturalis, sicut
 quod non potest dari ignorantia involuntaria et a parte ex-
 cufans circa propria generalia iuris naturalis quia
 v.g. l. Bonum est faciendum, malum fugiendum.
 propter non potest dari ignorantia involuntaria iuris naturalis a parte
 excufans circa propria particularia, l. potest circa gene-
 rales ex propriis generalibus deductas, v.g. quod omnis
 furtus et mendacium sunt prohibita iure natura, ple-
 res in l. si existimant, ob bonum proximo faciendum
 conservanda, v.g. eorum situm licitum et mendacium, unde
 iam transit quasi in adagium: bonum mendacium nemini in-
portandum.

Apud Laedemones Intra etiam abest, quod furtum
si subtilitate fieret existimares potum, qui per-
tig ita ferari, ut fur non deprehenderet, virtutem ar-
bitrabant, et industriam, quod etiam in Christianolis
circa factus et oscula libidinosi non raro audit
fientibus quidem luxuria et semper libidine ea potest
ignorantibus, imo neque quavis modo dubitantibus qui
etiam ne cogitantibus quidem oscula et factus huiusmodi
libidinosi sunt et peccaminosi roborati forte
in sua opinione ex eo, quod non raro videntur etiam homines
doctos et probos licet diversi sexus adinvicem of-
fulari, tangere. quod quis autem negabit huiusmodi
homines invidiam ignorare laborare? mitius
in conspectu hoc non parum eruditus fassus est se diu-
tius ignorare etiam eo tempore quo Helviae opera
daret, quaedam a quibus membra impudica
et verenda dicerent, et ideo mollium potest quos
pluribus malis peccasse, dum in actu ipse
est inhonestus respiciet: est igitur quod ipse etiam
videtur Intra respiciet, ut homines minus periti
immo fortiter imperiti invidiam huiusmodi ignorare
non potest. admittenda igitur est ignorantia invidiam
iuris namque saltem secundum propria pariter, nec
non illa excusare a potest ita certe est, ut eius
genium contra Lutherum et Janinium damnatum
non pluribus C. Cont. q. 1. 202. videri potest.

61. Ignorantia affinis est quasi soror germana et infiducia 241.
 que ad modum ignorantia culpabilis est l. inculpabilis, culpabilis
 que et vincibilis dicitur per tunc dicitur, quando quis incipit du-
 bitare et tunc ulteriorem diligentiam non vult in de-
 prendenda veritate adhibere: inculpabilis contra et quasi in-
 vincibilis est, quia quis penitus non advertit, adeoque dicitur in
 illo, qui nullo modo dubitat, neque tali infiducia propria
 in se habere necessitatem negligentiam ansam dedit proinde in-
 vincibilis est, et hanc sicut ignorantia antecedens, excusat
 à peccato, quia sollicitudo quiescit finis ad ultimum, sine quo
 ex dictis peccatum esse nequit, requisitam: non excusat
 illa, quia saltem in se aut eam sua voluta est p.
 Practica de violento.

Practica De violento observanda.

Notandum 5.um Ex eo, quod scilicet dicta 11. 216. Violentia ca-
 sendi sollicitudo rationem setri, quatenus violentia est, neque sine 242.
 ultrius ratione meriti aut demeriti haberi potest, atque simpliciter
 violentos neque meritorios aut de neque demeritorios
 aut pecuniosos esse, licet ratio fieri maaltu boni aut
 mali forent: ubi enim ratio liberi aut est ultri de-
 ficat, ibi ratio meriti aut demeriti sive peccati in-
 veniri nequit ex dictis et docendis. hinc Cui violento
 dentura arripit, ad faciendum clericum nec peccat nec

exgruam incurrit: neq; ille peccat, q; violat
aperto ore et infuso ei vino alioq; inebriante
potu se inebriat, et raris expers fiat; neq;
q; violente trahit ad idola, q; vim curasq; in ge-
nua prosterne, magis cum thure. in censo violati
brunis admoveat, idololatria felle q; mittit.
Ex eadm rase. q; aduulter violentis baptizant.
gras baptismi q; n' sortis neq; efficitur. Sacerdotum.
adeoq; si in foro exteriori ista violentia probez,
appelli n' potest ad observandas leges Evangelii eritq;
rebaptizandus si postmodum in unioem fidelium
suscipi q; fuerit. Eodem motivo duim ad dicendu
virginem si oppressam etiam seculo partu q;posito
in q; nym alium postea rati fuerit q; n' solum
n' peccare, s; neq; virginis aureolam amittere,
nam s;dm dicta de beatae. ad amissionem huius
aureole. requiritur vltima defloratio virginis sive
sine sive cum peccato facta fuerit n' in re,
violenta autem defloratio n' e' vltima, q; si in vltima
si postmodum fuerit rati hta, et ideo nisi actu
vltima rati vult aureolam virginis virgo
deflorata n' amittit, amittit in virgo si de-
florata defloratorem postea rati habens. pro-
terea ad hoc ut defloratio simpliciter violenta sit,
n' solum sufficit se agere hie ad illam, s; requiritur
etiam positiva q;trinitaria, q;ntam q;dm agere potest,
n' em agenti q;ntam potest censet, vltima q;dm n' aliter potest,

et ideo in Deuter: c. 22. dicitur ut furtiva in domo lapidei, et autem furtiva in agro: cuius ratio à Tribus dicitur, quod in domo quisque se clamat per iudicium suum custodem hinc, quem in agro hinc non putat.

Notandum 6. cum ad violentiam simpliciter dicitur §. 243. paulo ante dicta non sufficiat se habere hinc notae, sed requiritur praeterea renitentia positiva contra id quod violenter agitur, quia autem haec renitentia esse deat non tam facile civis innotescat, hinc regulam quandam generalem à P. Mezger ex Cornelio hic disp. 2. dub. ult. fol. 312. collecta hic opponere solo, ex qua facile deduci potest quibus renitentia requiritur ad hoc, ut violentia simpliciter excusetur à peccato apprehensum. Haec autem regula est: Statutum est utrum ad actum violenter intentatum impediendum quis obligetur praecipuo negativo, l. assertivo: si quis tantum praecipuo assertivo obligatur, non statim imputatur ad culpam, etiamsi non adhibeat omnino resistitiam possibilem, sed sufficit, quod convenientem adhibeat attentam rationem damni: siquidem praecipua assertiva ordinariè non obligant ad vitam periculi vitae. Si vero quis obligatur praecipuo negativo evitare et impedire actum intentatum, tunc quis obligatur ad repellendum saltem actum si morali possibili modo etiam ad vitam et famam periculis, quia praecipua negativa, eo quod pro-

habeant malum intrinsecum obligant se et pro
suo; unde si quis cogat adorare idolum, aut
illi sacrificare, vel supplicium contra protestari,
et gratiam ultimam habere, si tenet etiam cum
propria vita discrimine recusare, quia ille
autem est contra praeceptum negativum non facit,
sibi suspectum ut adores illum. Sicut si quae
mulier vim se patiens proinde timet de offensa
in actu carnis et libidinosam, tenet etiam cum
fama et vita periculo clamare, imo si ali-
ter pudicitia sua imminens discrimen evitare
non potest, ipsum sui violentum defloratorem evicere
licite et sine peccato potest, quia propter praeceptum
negativum non nocet, et si quis pro eo modo ab
eius transgressione se liberaret pro modo potest, et huius
modi evicere indirecte contra seipsum se defendendo
a peccato, non directe intendit.

244 Extra si mulier huic prudente credat se esse sum
in peccatum nullatenus praedicturam, tenet nihilominus viribus
corporis quatenus potest resistere et vim vi repellere, proinde
non a cum vita et fama periculo, quia ut ait omnino
mulieres praecepto affirmativo contra obligant custodire in-
tegritatem corporis sui, quod licet ex hoc etiam patet, quod co-
pula carnalis intra matrimonium licita sit, quod si ac-
cipit, si integritatem servandi praeceptum est negativum.
atque, quia ut recte observat Philippus à S. Trinitate

mortis vix fieri potest quod mulieribus in seculis evidens
 periculum pecuniose gentiendi actui huiusmodi violente
 in simili casu pro eis obsequendi quod voto impetere
 resistant etiam cum periculo fame aut vite a-
 mittenda, quia licet aliquando non tenerent resistere
 salubri, tamen ob periculum peccandi pro effectibus
 agunt si resistendo: verum tamen salubri non resistan-
 tes, neque in gravi modo in actum gentiendi violente
 stuprati non sunt arguenda peccata quia tamen omittunt,
 quod facere nullo precepto obligant. Ex his facile
 patet iudicium fieri etiam ad de violento sed
 quod, illud fuit sed racionem violente et quibus tollit racionem
 veluti, tollere etiam racionem peccati, quod sine ultio-
 re non potest. Et hoc de inultio. Titulus 3. de libertate ac-
 tum huiusmodi.

Art. III.

De Libertate Actuum humanorum.

Explicans in precedentibus actum huiusmodi ultio et
 inultio, restat, ut eorum libertatem fuit enavem,
 sicut enim racionem meriti aut demeriti sine ultio-
 nequit, ita neque sine libero salvari potest: de eo ergo in
 presenti agemus, circa quod quorundam praecipue. 4.

1.º An in statu nae lapsae vera libertas sit adstruenda et in quo radicetur? 2.º e: Utrum et quis indiffria sit de rase libertas in statu nae lapsae? 3.º Ep: Quenam indiffria sit fundamentum totius moralitatis, actuum huius, ac prout bonitatis, l. malitiae, meriti l. demeriti ipsius? 4.º e: an electio vltima ita dicitur sit de bono, ut n. p. sit de malo? de l. sit sect: 1. An in statu nae lapsae vera libertas sit adstruenda et in quo radicetur?

Sect. I.

An in statu nae lapsae vera libertas sit adstruenda, et In quo radicetur?

Omnes propm. orbis. n. solum catholici s. etiam haeretici per scripturae textus, lumine gratiae illustrati asserunt, hominem in statu innocentiae esse liberum prout, ad eum eisdem scripturae testimonio 1.º hominis Adam gratiam suam inobedientia perdidit, totamque hominis naturam iniquitatis unclavit criminis, una cum gratia deperditam libertate haeretici volunt moderni, in praesenti quoque inquirunt quid de hominis libertate in re statuendum sit. quod quo recte pateat

245. Observandum 1.º Hominem pro debiti resolutione considerandum esse in statu nae lapsae seu peccati, et solum statum nae lapsae, statum nae quae deperditae est per Adam

Dicitur nae lapsa, quia prius erat status innocentiae, ex
 quo per inobediam lapsa est. Obferendum 2°. Varias li-
 bertatis esse considerationem, ita nempe alia est libertas spon-
 taneitatis seu libentiae et haec excludit violentiam et
 coactionem, unde etiam dicitur solent libertas à coactione:
 alia vero est libertas arbitrii et indiffinita, quae pro
 ratione extremum est traditionis aut contrarietatis,
 si enim voluntas consideratur, quatenus agere potest aut non agere,
 amare videlicet aut non amare, dicitur libera traditionis
 et exercitii libertas, quia agere et non agere potest
 traditionis opposita, et praecipue in exercitio aut
 eius negatione velis indiffinita consistit: quod si vero consideretur
 voluntas quatenus potest hoc agere aut agere eius contrarium,
 videlicet amare, aut odire, voluntas appellatur libera, libertate
 contrarietatis aut specificationis, quia extrema sibi contraria et
 specificatione opponitur. De libertate spontaneitatis et à co-
 actione. vix est etiam ex haereticis, qui asserere presu-
 mat eam una cum gratia originali per Adam peritum
 deperditam esse: at de libertate indiffinita traditionis
 etiam haereticus vix est, qui eam per peritum originale à-
 misit non adstruat: et ideo, quo rationem moralem bo-
 nitatis et malitiae actuum humanorum recte explicare
 valeremus, necessarium erat praemittere, quod de libertate
 huiusmodi in statu naturae lapsae dicendum veniat!

Quod ergo 2° aperit, declaro.

Apert. 1^a. Errant à via veritatis, et iustitiae lumen non
 lucet eis ut ait propheta: quia liberum libertate indiffinita
 hominis arbitrium pro statu naturae lapsae impudenter ingre- 246.

profumunt. Ita catholici unisim contra haereticos
fere ocs.

1.º ex quilio Senonensi celebrato Parisiis contra
Lutherum in decretis quidei c. 15. ubi hoc legitur:
Cum reliquerit Deus hunc in manu ipsius sui, quod
posueritque contra coram eo ignem et aquam, bonum
et malum, ut ad quodcumque voluerit, porrigat
manu sua, nec absque beatorum illorum iudicibus, qui potest
transgredi et non transgredi, facere mala
et non fecerit, quod sub eo sit appetitus eius et dicitur
illis: ac denique percurrenti scriptura sacra populi
divini sit, quod liberum utramvis in partem hominis ar-
bitrium apereret. satis est visum et sacro pro-
vinciali quilio libertatis eorum vires et motus expo-
nere. 2.º Auctoritate D. Augustini quod lib. 3. de
lib. arbit. ad c. i. motus quos huc atque illic vultus gre-
ditur, nisi est vultus atque in una positus potest, neque
laudandus nisi ad superiora, neque vituperandus
hoc est, nisi ad inferiora detorqueat, quod si aliquem
cardine vultus. 3.º adhuc claris sententia Divi
Hieronimi lib. 3. dial. contra pelagianos, ubi in
una, ait, positus est potest, sed pure bonum non peccare,
et bonum ad bonum et ad malum extendere manu, ut li-
berum seruet arbitrium. Adhuc claris sententia Bernardi
serm. 81. in Cant: Arbitrii, inquit, libertas est plane
dum quiddam prefulgens in aere Inquam gemma in
auro, ex hac frigida inest illi in bonum et malum
nec non vitam et mortem, in luce et tenebris

nebras, et quia iudicium, et optio eligendi.

Eandem arbitrii libertatem P. Angelicus loquitur pro-
pandam infinitis propugnans: quorum in unum bre- 247.
vis gratia huic addere volo, quoniam desumpti ex 2.
sent. d. 28. q. 1. a. 2. Tum in arguto quod gratia ubi ad-
ubiunq; e' necessitas agendi, ibi e' virtus ~~ad~~ ~~ad~~
activa donata ad unum, quod hoc e' gratia rationem li-
beri arbitrii: ergo hoc in peccato existens n' h't ne-
cessitatem peccandi, quod peccatum vitare potest. Tum etiam in
Quibus sic lego: cum igitur libera electio l. fuga bo-
ni seu mali ad naturam liberi arbitrii pertineat, n'
potest esse nisi per peccatum subtrahatur huius facultas fugiendi,
peccatum, sed solum quod minuat, ita sicut: quod iudicium
quod hoc antea vitare de facili potest, postmodum
difficultate vitet. haec C. Do: ex quibus, quoniam subtilis
sunt respo. hereticum ad textum scripturae ad textum
scripturae in iudicium: quilibet personam relatio, nec n'
ad textum S. P. P. quod sicut de homine in statu inno-
ciae intelligi drent, quod ad oculum patet si l. potest
verbum necessitas in textu est. Nam mente: libris
pendere n' potuerit. quod hoc ab autoritate gratia ha-
reticos satis.

Quod etiam aperit: a ratione 1. quoniam dicitur ex natura libertatis, 248.
indifficilis, seu a necessitate: libertas indifficilis tunc
habetur, quando voluntas potest omnibus ad agendum ex parte causa
2. resistit, potest agere aut n' agere, hoc agere
aut eigo gratiam agere, atque hoc potest voluntas hominis etiam
pro statu naturae lapsa: ergo etiam pro statu naturae lapsa

in velle hois h^o libertas indiffia. M. e' guri
Dru' tu' ordo = cum heterodoxo. n. p. ex go-
dianis nris actioib^{us}: qoties qaso dum suspensio
iudicis qd facerem^{us} ambigim^{us}, Indm qd meliq
vifum e' eligim^{us}, qoties dum bona agere pro-
ponim^{us} levi tntm occasioe distrahim^{us}, et bona agere ne- 63.
gligim^{us}. Quoties proximo colloqates, du' aliqd illi min^{us}
gratum in lingua advertim^{us} illud silentio praterim^{us}
aut magis grata diim^{us}. et pauis qoties qd agim^{us}
et agere nos pce diutiq' avertim^{us}, In abastioe
vifam^{us}? qd autm qaso deficit, qd potiq' n' agerem^{us} qm
agerem^{us}? ego certe libere cesso et quae necepsiti
qdoleo qm tibi libere et sine necepsiti impoi.

249. 2°. Nisi dare^{is} in hoie arbitriu' liberu' liberte
indiffia, pro statu nae lapsa, hoc nec pot' mereri
nec demereri aut peccare, qd em ex necepsite fiunt,
meriti aut demeriti raeem hie nequeunt, qd autm
n' fit ex indiffia fit ex necepsite, go nisi dare, in
hoc arbitriu' liberu' liberte indiffia hoc in tali
statu nec mereri pot' nec demereri. m. qstat, qd em n'
fit ex indiffia, n' fit ex electioe, qd autm n' fit ex
electioe fit ex necepsite: go p segle etm ostendij:
Meritum diij respu eig, qd dum puit malu' facere,
aut bonum n' facere et in bonum facit, unde p
Eulstij^{us} diij qd puit transgredi et n' e' transgress^{us}
facere mala et n' facit stabilita s^{ed} bona eig in ma
Demeritu' vero diij raeem eig qd dum puit et dicit bonu

facere. In n̄ fecit, l. etiam malum fecit; iustq̄ em̄ DEUS
e, nec punit qd̄ necessis faciend.

Præterea nisi libertas tunc indiffie. et arbitri in 250.
hoc pro statu nare lapsa, nec DEUS iustq̄ eet nec hoc,
n̄ DEUS, qia p̄ta igne punit eterno, dum in p̄ta
q̄a sunt necessis fiunt, datq̄, præcepta, q̄a si n̄ obser-
ueng, nobis imputang in culpam, dum in in ara potesse
n̄ sit ea obfessare aut n̄ obfessare. n̄ hoc, qia tunc si-
milit̄ crimina punit, dum in crimina sine culpa fi-
erent, si in potesse hois n̄ eet facere crimen aut n̄
facere; dicit̄ mihi quosd̄ hæretice, q̄o iura præces
sui fures suspendunt, si in fur furari dicit, nec
in n̄ furari n̄ puit, an qia fecit qd̄ n̄ facere n̄ puit,
nqd̄ hoc im probum e, aut cur n̄ puit suspendunt cū
q̄i sum̄a ageffe p̄cept̄ ad salvanda vitam furat, si
qia sponte furatq̄ e, et tunc suspende, qia et tunc sponte
furatq̄ e. aut qia fecit qd̄ n̄ facere puit? si iam
libertem et indiffiam quædis, adeoq̄, dum furem suspen-
dunt hæreticam suam beatitem sual ex alto aspen-
dunt, et in qd̄ in imo regas hoc q̄tra te in alto q̄tra.
Sed inanes raves tuas dicit̄ audire nolo, sat̄, e in fer-
nu' admittis et p̄tm̄ aut̄es: q̄o et p̄ liberte indiffie.
Aperit: 2. Hois libertas q̄lta in olbe et radi. 251.
calte in int̄le q̄fist̄, adeoq̄, etas fact̄ int̄leq̄ aut̄m
radicalte liber e. 1.ª pars ap̄uti de olbe de fide
e. altera vero de int̄le p̄ximie ad fitem accedit
e in q̄tra Durandæ pro more partialit̄is amatoem.
legij præterea ap̄er: hoc em̄ p̄ioni si tu.

252. *Q.* 1.^a pars: In illa poa reali hois libertas gstit-
tuenda e, cuius actus e electio, cui em gpetit in
indiffia extrema. Felte eligere, illa poa positio oibz
ad agendum requirit; agere pot aut n' agere, ut patet.
Atq; electio e actus vlti, ut oes phil. cum Arto do-
cent: go impo in poa vltima felte gstituenda e
hois libertas. *Q.* 2.^a pars: Libertas e pfectio creat-
realis, ut nemo realis vlti negare pot, in hac
em rea realis supereminet alias naas creatas sive
viventes sive n' viventes; go dt felte gstituta, in ali-
qua poa reali hois. Atq; duplx intm e hois poa ra-
alis vltas et intly neg, libertas felte in vlti
pot subsistere ut altera. apertis pars docet: go dt
felte subsistere in vlti, adeoq; vltas e poa felte
libera.

252. *Q.* 2.^a pars: et siul 1.^a magis gfy. Dicitur n' pot ee
felte liber: go talis ee dt vltas, gsequa suader
ex gformae priori a: p: poa felte libera dt positio
oibz ad agendum requirit; poe agere aut n' agere,
atq; hoc intly n' pot, go n' e felte liber. M. h' ex
naa felte liberi, m: p: 1.^a qidm p'ria qiq; docemur
experia, qd qndo obbm sufficiens et dare pponit
et verum, fatim illud gnoscam ut verum, et sic de
verite gvincam, ut illud n' verum gnoscerem
eam, et hinc obto sufficiens pposito ut vero intly
n' pot disputari. Felte si obbm dare pponit

ut falsum, illud n' pot' proficere ut n' falsum adeoq;
 ei n' pot' asperituri. Si demum obitum prout ad du-
 bium iudicium int'ly Indie suspendit, donec p' elec-
 tionem vltij ad alterutra' d'oneq; go p' 2.º si int'ly
 foret fratre liber, sequeret' hoem solo int'lu ante
 oem vltij q'ssum peccare, et sic n' sufficeret' ad
 D. Bern: tolle vltim et inferat' n' erit. pot' em qis
 p' p'tm int'ly damnari, neq; illud D. Augustini lib.
 de duob; ab' locu' h'et, p'tm sine vlti. qe n' poe
 ois mens apud se dicit' scriptum legit. Imo ruerit
 ois sana Th'gia, qe unanimiter ascedat p'tm
 ut p'tm sit dre. ee vltium et vltium a vlti.
 provenire. Bz: autm seqla: ad p'tm p'ly n' reqirij
 qm qd poa. et sit indifferens ad actu' prohibitum
 ut eam ponat aut n' ponat, et t'n ponat; atq; i
 hoc p'ro sequeret' si int'ly et n' pot' vltas est
 fratre liber. ne go hoc q'tra oes DDres indocti aspe-
 ras, int'ly n' erit falsu' liber, s' electiva libertas,
 q'et'it vlti.

Est In int'ly radicali' liber, seu e' caa et radix 253.
 libertij vlti; vltas em Inq'm poa caa r'oe sui n'
 pot' magis ferri in hoc qm in alterum membru', nisi
 penit' cae. sicut hoc cae n' pot' magis viam a eli-
 gere, qm viam b. nisi penit' cae. sicut go cae
 eget ductore, q' cae dicat viam a. ee talem et
 talem, et viam b. ee talem p' ut in discretioe et
 prudente d'oneq; go sit eundem, ita etm vltas eget

ductore suo, id e' p'ca illuminativa, q'c dicit hoc
 obtm e' tale et tale, et illud obtm e' tale et
 tale ut in r'one et p'udente eligat, et d't'et
 q'd sit faciendum. Subsumo: Hicigni p'ca autem e'
 intellus, hic em gnoscens q'ites obtm illud sub his et his
 q'itibz vlti ponit, et q'f' r'alis in r'p'es ei ostendit
 bonitatem obtm tum sensibilem tum moralem, q'a
 gnita vltas d't'rat adum: adeaq, ex intellu obtm
 indiff'nti p'ponenda vltas h't q'd indiff'ns sit, et ex
 q'eg'nti cum illud ex q'o aliquid h'z caa d'icaz aut
 r'adix, hinc etm recte d'icaz intell' q'd sit caa et
 r'adix libert'z seu p'ca radicali libera sub d'ic' p'ca
 ip'uz hereticum q'ra liberte arbitrii calumnii.

Subsectio

Respondetur p'cipuis hae- reticorum q'ra libertem ar- bitrii calumnii.

254. Q' 7. Auctoritas scripturae et D. Augustini, scriptura
 q' d'm illud: q' factu' p'ctm ferr' e' p'cti. D. vero
 Augustini illud ex Ep. 107. ad Vitalem ubi ait: libe-
 rum arbitrium ad diligendu' i' p'cti grandite, f'
 didim'g. Item ex c. 5. lib. de off'ib: iust: Quia p'cti
 vltas, facta e' p'cti dura necessitas. Praeterea
 Idem A. Dr: inq'unt, in lib. q'ris imp'cti q'ra Julia:

et pluribus alijs locis potestatem indiffic. ad bonum et
malum, qm Juliano alijs, pelagiani exigebant ad
libertatem, acerrime impugnata, eamq, reuulsi, Inqum
basim et radicem totius heresis pelagiana; igitur in
state nae lapsa n'e admittenda huicmodi indiffic.

¶. His et alijs textibus huicmodi rite intellis n
derogari qdqm arbitrii indiffic a catholicis astruunt:
Textus em scripturae ut interpretari de seruitute
et exclusione libertatis grae, n' autem et exclusione
libertatis nae et arbitrii, qe libertas etiam cum
peccato existit, neq, iste textus solum, sed etiam si q,
alii huicmodi sit, ita iuxta S. L. C. P. interpretandi
sunt: qd igitur ut recte intelligas, scito: aliam ee. li-
bertatem, aliam realem et p'ncipalem: libertas realis
et p'ncipalis et realis effectio nae. h'is de qe
hic disputamus, et qm libertatem indiffic et
arbitrii nominamus: moralis vero libertas effectio
nae intellectualis n' in statu p'ncipalis et nae, s' in statu
moralis aut s' in finem suae salutis considerata, et
tunc potest libertas grae: huic opponitur seruitus mo-
ralis, qe existit in p'ncipalis grae ad promptam
et alacriter operanda salutem requisita, illi vero
opponitur seruitus nae, qe existit in p'ncipalis in-
diffic et arbitrii nae. de illa autem loqui faciam
scripturam, qe alias nihil facit, qd in grae et charitate

n' p'it' d'icim' n' de liberte aut seruite. nae.
255. Text' D. Augstini p' alterum eiq' locum nimirum 47.
ex c. 2. lib. 1. q'ra duas Ep'las pelagiani interpretam;
ait autm hoc loc: l. De ita: p'starum dicat, q'd i' hois
p'cto perierit liberum arbitriu' de hoc genere? libertas
quidm perit p' p'ctm, s' illa q' in paradiso fuit hodi
plena cum immortalitate iustam, p'ct' q'd naa h'na
d'na indiget graa. Et lib. 2. eodm Tit. c. 15. ait:
P'cto Ad' liberum Arbitrium de naa hoim perisse
n' d'icim'. s' ad p'ctm valere in hoib' subdit' diab'lo
ad pie autm beneq' vivendu' n' valere, nisi ip'sa
vltas hois D'ei graa fuerit liberata, et ad o'e
bonum p'ctiois g'nois p'armonis adiuta. haec S. Aug:
ij' q' priorib' textib' voluerit patet, ultra em
nil voluit, q'm grandite i' p'cti nos p'rdidisse
liberu' arbitriu' ita. s' q'd etm ait De Ange.
supra citat' q'd illud p'ctm q'd in statu innocie
de facili vitare p'ramq' pot'ndm n' nisi diffi-
culte vitare p'om'g, et ita quia p'ct' vltas,
seruata s'it p'ctio dura necessitas p'p'te exclusioem
grae sine q' in via morali Bonum velle n'
valam'g: n' autm Cou'g e' D. Augst'ng de liberte
nae et arbitrii ut sum ex Cou'g citat' patet,
sum etm liquet ex eo, q'd in Cou'g huiusm' impu-
diam pelagii infringere voluit, q' docuit q'd nos
in statu nae lapsa h'eam' lib'ru' arbitriu'

ad bonum et malum vno agere illi, qd hbat Adam
in Paradiso Terrestri: ad hoc autem n' requirebat
aliud nisi ut c. Augustinus loquitur de amissione
liberi arbitrii scdm libertatem moalem, et qd
h' p' graam: qd cum rae dicit n' p' eum etm
locutum ee de amissione libertatis, naa.

256.

Ob: 2. Rom: 5. ait Ap'ly q' unum hoem p'ctm in hunc
mundu' intravit et p' p'ctm mors, et ita in oes
hoes mors p'transiit in qd oes p'uerunt. ex hoc
dexte sic urgent heretici: Mors ex p'cto secula
et ut Rom: 5. dicit: qd ubi e' necessitas moriendi
ibi e' necessitas peccandi s' in statu naa lapsa
vix nobis necessitas moriendi statutum em e'
si hoi seel mori qd etm necessitas peccandi.
atq' huius argumto pondy dare. n' exigui videret
S: Augustinus lib. de vera relig: dicens: qd naa
superba h't neesse alii invidere, qd n' videt.
veru' si in statu naa lapsa h'et indiffia ar-
bitrii.

Ad hoc argumtm sic R: S: Or in 2. sent: d: 28.
a. 2. ad 5. dicendum: qd mors n' respndet pro pena
cuiuslibet p'cto s' p'cto i. transgressiois, ex qd tota
naa infecta e' unde sicut a neessitate moriendi: hoo
n' liberaz nisi p' graam, ita et a neessitate subia-
cendi illi p'cto p' originem a parentibz in posteror
transmissio: n' in omz qd hoo neessitas in p'ctm mortale
actus labaz ita S: A.

Ego In in fra dico tran: a: n: c. qd manifeste re-
 fragat s. scriptura, in qd dicit qd Chrg fuerit
 obediens usq; ad mortem adeoq; hinc necessitem
 pte preceptum nec In hinc necessitem pendi
 ipse met em ait qis me arguet de pcto? unde vi-
 det in illa illac. dicit pte qmitti fallaciam
 qsequit; et ex Ino magis patente seu qsequite
 inferri sonum antecedentem et ming patentem,
 qd pctm logicum e, cum em Chrg mortuus sit
 et mortuus sit D: V: M: qui In Chrg aut D: V: M:
 peccavit Inq; mori latiq; patet qm Inq;
 peccare, et sic potiq; dicendum e, qd ubi e
 necessitas pendi ibi etm e necessitas mori-
 endi, n' autm ubi e necessitas moriendi ibi
 etm e necessitas pendi qia Inq; moriendi
 ad sonum pendi dt ee qsequis, sicut Inq; aal
 ad sonum hoo, n' autm antecedere dt, sicut na
 aal dt antecedere, sonum hoo male em dice-
 res aal e go hoo e, bene autm hoo e, goaal,
 sicut bene ex pcto Inq; mors arguit, n' autm ex
 morte pctm.

257. Dixi praeterea: tran: a: qia n' adeo venit in
 doctores utrum illud scripturae q pctm mors
 sit intelligendum de morte naturali, an de morte
 aie, qd e privatio grae: imo n' emissibilem est
 volent, etm si Adam n' peccet mortuus In finit
 utramq; em morte ex pcto j. Adami qseuta scilicet de finis,

neq. qd in p[ro]p[ri]o legi qd cor regi in manu Dei
p[ro]curat, soluerit inclinabit illud, atq. h[oc]
scriptura falsificari n[on] p[otes]t. qd h[oc] in statu
nae lapsa n[on] h[ab]et libertatem indiffic. et arbitrii.
C[on]f[essio]: h[oc] pedem claudum n[on] p[otes]t ambulare nisi
claudicando, s[ed] p[otes]t et q[ui]dam curvitas vltis:
qd h[oc] in statu p[er]i existens n[on] p[otes]t n[on] p[er]uare.
R[es]p[onsio]: Neutr[um] horu[m] ventur[um] aliqd libere derogari
arbitrio n[on] illo ad Rom: qd Ap[osto]l[us] n[on] aliud offen-
dit, qm q[ui]nta s[un]t q[ui]p[er]ificia carnis aduers[us] p[ro]p[ri]u[m]
q[ui]a agre nimiu[m] superat, n[on] aut[em] q[ui] abso-
lute superari n[on] p[otes]t, adeoq. in eo minutum non
libere et arbitrio p[otes]t. Ad. p[er]m[ission]e ostendit, qd id
qd antea et durante statu innocentie facile
agere p[otes]t, in statu nae lapsa difficult[er] nimiu[m]
operari q[ui]cunq. p[otes]t rebellioem p[ar]ti inferiori, et
sensitiva ad p[ar]tem superior[em] et r[ati]o[n]em.
Ad altera[m] h[er]esi locu[m] dico: Illu[m] p[re]senti loco
s[un]t ostendere, qd sine gra[ti]a DEI bonu[m] operari
nequeam[us], aut etia[m] qd ois no[n] actus operis
dependeat a DEO p[ro]p[ri]e p[ro]mouente. Inq[ui]s a
caelis stannante ut Th[om]as unanim[iter] asserunt
In in. Inad. De. DEO, tum in A: de gra[ti]a.
Ad 3. script: ex p[ro]verbis, dicit: ibi ostendi, qd
DEUS p[otes]t ferire s[un]t ac efficacit[er] vram vltim[am]
dirigere, absq. illa viol[en]tia aut necessitate, q[ui]bus
null[us] e[st] tam refractari[us] q[ui] DEUS n[on] p[otes]t vocare

servat et efficaciter ut liberi, ac sponte se
 gerant ad DEUM, esto etiam Rex. Si ergo cor
 regi, in manu DEI est, ut. Quid DEUS p[ro] gratiam
 suam sine illa recipite, si sola fuerit, graa
 infallibilitate inclinatur illud quovis, volent.
 Ad q[ue]stio[n]em: ita R. d. l. De: loc. cit: ad 4. Dicendum: 259.
 quia ratio illa tenet in illis, q[ui] agunt p[ro]pter necessitate[m]
 nam in quib[us] de necessitate operas legi, s[ed]m exigentia[m]
 p[ro]fessionis et defectum operantis; n[on] autem tenet in
 vltis, quia hoc habet virtutem, ut n[on] uti vult. s[ed]
 in glorium usum exire: et, sicut hoc habet vir-
 tiosum, ut n[on] uti vult illo. hoc s. d. Ex quib[us] infra
 d: M. has pedem claudum n[on] potest ambulare nisi
 claudicando, pede claudicante ex virtute naturali
 n[on] potest ambulare, agens ex necessitate, n[isi]
 claudicando. c. M. pede claudicante ex virtute
 morali n[on] potest ambulare, agens ex velle nisi clau-
 dicando n. M. et d: M. s[ed] p[er] se e[st] quaedam virtus
 morali; vlti ex indiffia et electione, agentis, c. m.
 et quaedam virtus naturalis; vlti ex necessitate, agentis;
 n. m. et c. Cas diffinis h[ic] ex textu p[ro]mittato s. d. r. j.
 Obj. 4. q[ue]stio[n]e 2. Intelligitur e[st] sicut liber: q[ui] p[ro]p[ter] a: 260.
 q[ui]a q[ui] indiffia ad q[ui]p[ro]fita, e[st] sicut libera,
 vlti intelligitur e[st] p[ro]p[ter] huiusmodi: q[ui] p[ro]p[ter] m. ex eo, q[ui]d in-
 diffia vltis p[ro]fessionat indiffiam intelligit adeo, ut
 si intelligitur vlti n[on] p[ro]fessionat obtem indiffiant, vltas pa-
 ritur d[icitur] maneat indiffias.

R: n: a: ad h: p: d: M: poa qd e' indifus in agen-
 do, illa e' fcltr libera c. M: poa qd e' indifus
 folu' in representando, five qd alteri aliqd
 representat indiffente u' bonitas eig et malitia
 illa e' fcltr libera n: M: et d: m: atqz intlg e'
 poa huigmi, id e' e' indifus in representando c. m.
 e' indifus in agendo n: m: et c: p' aliqd e' in-
 difus l' in cendo l' in representando l' in agendo
 in cendo aliqd diuz indifus, si raoc' sui et
 p'ri ee' abnate n' fit, talite' e' indifus hoc
 proo obtra petro' cras curret, fita petro' ut
 curret abnate n' fit: in representando ali-
 qd e' indifus, feidm in se abnatum fit, ut fit
 aut n' fit, alteri in fu' aliqd representat, ut
 ipsum neqz pro neqz q'ra eligat, p' alteri cui
 representas fit electioem remittat. In agendo de-
 n' q' diuz illud indifus, cui circa actioem aut n'
 actioem q'bet electio, et hoc indifia q'stituit
 fcltr liberum qum d'z libertas fcltr p'fectio
 creae realis ad agendu' aut n' agendu', unde
 etm fcltr liberum ex q'uni d'z diuz illud,
 qd p'p'is oibz ad agendu' req'it, p' agere aut n'
 agere: at hoc indifia n' q'bet intllui p' s'lti
 ut f'p'ra probavimz, intllui. In q'gnit indifia in
 representando, unde e' radicalite' liber.

261.

Def: 5. Libertas e' p'fectio creae realis n' creae
 fimpltr p'raalis ut paulo ante diximz: go in eo

felix gstituenta e, qd felix reale e. Subsum
 atq; intell, n autm vltas, e felix realis, vltas v
 e. realis vltm q participacione, qd l. ex hoc patet,
 qd raa supiet pntem illuminaem, illuminaem
 autm intellui gvenit n vlti, hoc em poa raa e.
 go in intell. felix gstituenta e libertas et n in
 vlti. Praeterea. Am l. Dem l. p. q. 82. a. 3. Felix
 nobilior poa x e, qm vltas, atq; nobiliori poa tri
 buenda e nobilior pfectio: go etn intellui in ce
 nae realis nobilior pfectio tribuenda e n vlti.
 Subsum atq; nobilior pfectio raa realis e li
 bertas filis, qm fil libertas vltm radicalis.
 go etn filis libertas tribuenda e intellui n
 vlti, auedit etn, qd intell, moveat vltm in
 raae finis, adeoq; fil 1. movens gferat et
 iam liberum p.

R: ad obiectum c. a. m. c. huius falsitas et positivae
 et privativae ostendij. positivae hoc entymenta
 qd in e gtra oes plos electio e pfectio raae
 realis n raae simplr: go in eo felix gsti
 tuenda e qd felix reale e. Et si electio
 foret atq; intell, privativae autm hoc entymen:
 Petum morale e impfectio raae realis n raae
 simplr, p qa realis e: go in eo felix gstituenta
 qd felix reale e, privae atq; em. i. b. e ubi e atq;
 adeoq; petum felix erit q intellum gtra oes theo
 logos. Non go in pfectio raae realis, p i gveniat

ga realis e. statim in illo fecti gffruenda e
qd fecti reale e, fectm in eo gffruui pt. qd
reale e p participacionem.

262. Ad illud 1. Dns loc: ut. diij. illud eodem loco An dicere
vltm nobiliore e intellectu re in fcti gffradicere, ait:
~~em eoridi eminia unig ad alteru pt attendi~~
duplts uno mdo fmpltre alio mdo fctm qd gffiderem
autm aliqd tale fmpltre prout e fctm se. fctm tale
fctm id autm prout diij tale fctm refut ad al-
tera: f. go intlg et vltas gffiderem fctm fcti
intlg eminentior ^{invenit} ~~impedit~~, et hoc apparet ex
gparace obtm adinvicem: obtm em intlg e fctm
plicig et magis cofolubem, qm obtm vltis: nam
obtm intlg e ipfa rao boni appetibilis, bonu autm
appetibile, unig rao e in intllu, e obtm vltis.
Ento autm aliqd e fmplici et abffractic, tnto
fctm se e nobilig et altig, et ideo obtm intlg
e altig, qm obtm vltis: cum go pta rao pta
fit fctm ordinem ad obtm, fequit qd fctm se et
fmpltre intlg fit altior et nobilior vltis: fctm
qd autm et p gparacem ad alteru vltas inve-
nit interdu altior intllu ex eo fctm, qm obtm
vltis in altiori re invenit, unde melior e amor
DEI, qm gnis. Ex hoc Texte hlij diij pt libertem,
etm p tribuig vlti, tribuig in nobiliori pta fctm
fctm qd licet tal; n fit fmpltre. prout t. m.
l: p m: atq; nobiliori pta tribuenda e nobilior
p fctis, fi aliunde implicaa fit c. m. fctm m. etc.

Est autem magna implicatio intellectui ad libertatem factam
sibi usurpandam, cum intellectus ratione sui sit potestatem
necessaria necessitate obediens, quod ad quoscunque, ut ei ne-
dianibus sensibus et intellectu agente possit.

Ad ultimum quod additur, scilicet quod intellectus moveatur ultimum
in ratione finis, Quum diffinitio: movetur in ratione finis
id est representando et proponendo finem. id est ut
ipse intellectus sit finis noster: ex eo quod intellectus ponat
ultimum bonum aliquod a quo movetur, ut sequitur quod sit
moverens finale, sed ultimum quod sit radicale moverens, et
ideo non est finis liberum sed radicale ultimum.

Ob. 6. Intellectus non est causa libertatis, quia neque radix eius, 263.
c. vides certa, scilicet quod ratione radice sine aliud in-
tellectus sit quoniam causa. p. a. intellectus neque est causa libertatis in actu
suo, neque in actu 2°, ut in actu 1°: quia libertas in actu 1°
non est aliud, quoniam ipsa naturalis potestatem ultimum: ut etiam in actu 2°
intellectus enim respectu huius aliud non vides quoniam gradus sine quod non,
non enim aliud in actum secundum influit, quoniam quod obtem-
perat indistincta proponat ultimum, quod scilicet pura gradus sine
quod non.

R. d. a. Intellectus non est causa libertatis proxima et immediata
c. a. non est causa remota et radicalis et n. o. et c. ad
p. dico intellectum esse causam radicalem libertatis, tam in
actu 1° quoniam in actu 2°, nec ultimum esse applicationem obediens,
quemadmodum approximatio ligni ad ignem, Tribuit enim
obediens vim quondam motiva, et scilicet ut sit actu ex-
petibile, quod prius tales fuerat non nisi in potestatem
2. utraque obediens intellectus sit de ratione libertatis, quod sit naturalis.

Sect: II.
Utrum et quis indiffia sit de
raoe libertis pfectæ in statu
nae lapsæ?

264.

Diximus N. 245. et alibi indiffiam arbitri alia ex
gradibus, quæ sunt quæ indiffis et ad agendum aut non
agendum adeoque ad membra gradatoria, alia gra-
dibus, quæ quæ indiffis et ad agenda bonum aut malum
quæ gratia sunt. Offensum etiam priori sect. est quod
libertas indiffia in homine reperitur etiam pro statu
nae lapsæ, neque, solum ad membra gradatoria, sed
etiam ad gratia illam se extendere iura semper
non docet experientia: dubitatur enim num utraq; in-
diffia tam gradibus quam gradibus sit de raoe
libertis pfectæ in statu nae lapsæ? heretici
pelagiani cum Heresarcha suo Pelagio dice-
bant ad libertatem multa necessaria esse non solum
indiffiam gradibus sed etiam gradibus et peccatis;
proin dicebant neminem pfectè liberum esse si non
sicut agere et non agere ita etiam bonum et ma-
lum agere potest, contra quos in elegantes decertans D.
Augustinus lib. 1. operis imp: contra Julianum alioque pe-
lagianos nervosè ait: liberum non est, nisi quod duo sit
velle, id est bonum et malum: liber ergo non est, qui

aut apparenti boni: et ideo ubi effectus est li-
berum arbitrium, ibi in malum tendens n' potest,
quia impetu esse n' potest: pro hoc ad libertatem arbitrii
pertinet, ut alicuius aliquid facere aut n' facere
possit, et hoc DEO convenit, bona enim quae facit, potest
n' facere, nec tamen malum facere, potest. Ita S. D. qui
clarior est adhuc sententia idem repetit: q. 22. de veritate
a. 6. subdens: ubi n' est defectus in apprehendendo,
n' potest esse veritas mali sicut patet in beatis, et pro-
futo dicitur quod veritas malum nec est libertas nec pars
libertatis, quoniam sicut aliquid libertatis signatur: sicut
iterum h' 1. p. q. 62. a. 8. ad 3. ubi inquit; quod liberum
arbitrium diversa eligere potest pro tanto ordine fini-
nis, hoc pertinet ad perfectionem libertatis eius, sed quod
eligat aliquid divertendo ab ordine finis, quod est
peccare, hoc pertinet ad defectum libertatis: unde
maior libertas est in Angelis qui peccare n' possunt,
quam in nobis, qui peccare possumus, ita clarioris
S. D.

266. *Res.* Eadem operatur a causa: omnis effectus creatus pro
quoque statu deinde consistens, esse est participatio et
emanatio effectus divinae, alias daretur aliquid effectus
creatum n' dependens aut emanans a 1. effectus:
atque indifferens ad malum aut ad gloriam n' est parti-
cipatio et emanatio divinae effectus: quod per m. p. simpli-
cat quod a 1. et centrali effectus emanans aliquid esse pa-
naa tendens in malum est impetu, esse enim quod

tendit ex sua natura in malum et in peccatum, et ipsa
 est in peccatum, nam omnis potentia specificata ab actu suo
 proinde si actus ad genus naturalis tendit et malum et in peccatum,
 ipsa etiam potentia dicitur esse in peccatum: atque ista bonitas
 est potentia et essentia effectum, contra indiffinita ad malum
 et ad gloria est potentia tendens ex sua natura in malum
 et in peccatum: ergo indiffinita ad gloria non est par-
 ticipatio et emanatio hanc effectum. M. p. magis:
 implicat arborem centum bonum fructus naturalis ma-
 los facere ex fructibus enim eorum generatur eos
 aut. Evangelista: ergo etiam implicat, quod a potentia et centum
 effectum emanat aliquid tendens in peccatum et malum:
 tunc nulla est effectum neque pro statu vice, quae non potest
 emanare hanc effectum, cumque indiffinita generatur
 non potest participatio huiusmodi, in peccatum potest dicen-
 da est in effectum libertatis.

Res. 2. Si indiffinita ad gloria est effectum, saltem ref. 2. 67.
 pertinet ad statum vice, illam etiam Chrysostomus
 tamen caput iratum dicit huiusmodi, sed Chrysostomus
 eam non hinc, aliam fuisse ab intrinseco et ex sua
 natura quae tali peccabilis, quod in statu: de Juncat: non
 admittit per virtutem unionis hypostatica Christi
 intrinsece transtans, p. p. secula: non est dicenda effectum
 etiam respectiva ad statum vice, quae non fuerit in capite
 vero Christo, cum ille caput sit et speciosus forma pro
 filio hominum, atque in eo habet omnis plenitudo gratiae:

go si e' graa aut effectio etm usq' status, via
libertas, q'varietz, cam etm Chy' Ong' dicitur huiuspe,
gia go hanc p'endi poam proxima Chy' n' h'uit, ea
effectio dicenda n' e' p' pot'ig' imp'fectio

268.

Ob: 1° q'lis acty talz e' poa ut quibz asserunt phi-
cum Arle: go si acty e' imp'cty vituperabilz et
malz, talz etm erit poa talz acty. sub: atqui
acty indifia ad malum malz e' et imp'cty, acty
em huiusmi p'ctm e', p'ctm autm malu' e' et vi-
tuperabile: go etm indifia ad malum, seu poa con-
trarietz mala e' imp'fecta. et vituperabilz. 2°
Ut dicit in trac. de pctis tam ipsam p'ctm facto
sumptum, qm etm p'endi poa n' d' nisi metu nihil
in puro privatio existens, atq' qd e' pura privatio
aut purum nihil, n' p' ee effectio, p' e' potius
carentia et defecty effectiois in s'cto apto, adeq'
et eig' imp'fectio. go indifia q'varietz n' e' neq'
respectiva effectio ad statum viae, p' pot'ig' eig'
imp'fectio et defecty. 3° In Gen: dicitur: vidit
DEUS unisa qae fecerat et erant valde bona, atq'
n' e' valde bonum qd et q'ateng' e' a DEO et 1°
bono defectibile ac creatori suo refractarium:
neq' illud bonum e', rase cuiq' qis h'it, ut p'it re-
fragari et deficere a DEO 1° bono (i. ut probari
p' a q'rio talit' bonum e' a creatore suo n'
poe deficere, illi n' p' refragari p' hinc et

plenitudo gaudii est in caelo, ubi et Angeli re-
 sistant ad amanda DEUM, nec ab eo defi-
 cere possunt: ergo est gaudium malum est à DEO posse
 deficere et illi resistere, sed atque quod hoc à DEO
 deficere potest et illi resistere, sed ex indiffi-
 gtrarietate: ergo indiffi gtrarietatis non est bona tadeoq
 nec aliqua perfectio, sed potius imperfectio. Et itaque de
 ratione libertatis, perfectio sive absoluta, et sicut se per-
 tate sive considerata ad statum via sola in-
 diffi gtrarietatis, et exercitii, et auctum sicut in
 illa etiam indiffi gtrarietatis, sed. resp. arg. com.

Subsectio Respondez Argm: contris.

Ob 1.º autoritas scripture, quae per Ezechielum 15. libertate
 explicat quod potestatem extendi manum ad ignem aut 269.
 aquam seu bona et mala ut interpretantur, quod
 potest. Ita in indiffi gtrarietatis, quod sit: ergo de ratione li-
 bertatis, et indiffi gtrarietatis.

R. c. i. a. d. c. ergo de ratione libertatis absolute et sicut se per-
 spectata. et indiffi gtrarietatis, n. c. de ratione libertatis
 respectiva ad statum via subd. et de ratione eius quod
 ad eius imperfectioem et potest defectum confirmari in
 gratia c. c. et de ratione eius quod ad eius certiam

quidem aut effectum n.c. n' disputamus qd in pro-
senti statu vice n' p'ing liberi indiffia tu gtra-
riet; et gtradior; p' t'atm ngamg indiffia gtra-
riet; arguere pot'is effectum aliqua qm imp'ctioe
et defectum ure libert; gtra q' obio nil.

270.

Obj. 2. Iustando solui: qo maior e' libertas,
eo maior e' effectio hois, atq; qo maior e' indiffia,
eo maior e' libertas: qo etm qo maior e' indiffia
eo maior e' effectio hois. M. suadez ex eo, qd libertas
s'it effectio p'ca hois; m. vero h' ex hoc, qd libertas
g'istat in indiffia, unde sicut ex minori indiffia
minor etm e' libertas sicut dixim' de g'usticia
que ideo q'adq; minuit vltima in raeo libert; qia
indiffiam minuit: ita etm ex maiori indiffia ma-
ior ea d' libertas. Unde subl: atq; ubi indiffia
se n' solu' extendit ad gtratoria s' etm g'ria,
ibi maior e' indiffia, qm ubi se t'atm extendit
ad gtratoria: qo etm ubi d' indiffia gtrarietis
s'ub et gtradior; ibi maior e' effectio hois. subl. 2.
atq; nulla effectio crescere p' q' aliquid qd e' imp'ctio:
ig' p' effectio hois maior e' ubi d' indiffia con-
trariet; indiffia gtrariet; n' p' ea imp'ctio
s' magis effectio.

271.

R: Imprim' hoc arguto probi nimiu' adeoq;
nil probaret em, s' t' aliquid probaret, qd hoc
pro statu nra lapsa eet mag; liber. adeoq; et

magis perfectus quam D.E.M., quoniam in DEO nec dari
 nec dari potest indiffinita generata, et ad malum.
 Q. In 2. in fra: h. M. quod maior intensivè est liber-
 tas, siue quod perfectior est libertas. eo maior est perfectio
 hominis c. M. quod maior extensivè tantum est libertas, siue
 quod magis libertas se extendit, eo maior est perfectio
 hominis, subd: quod magis se extendit servato in ordine
 ad finem debitum eo maior est perfectio c. M. quod magis
 se extendit praetermissis in ordine ad finem debite
 adeoque degenerando à fine, eo maior est perfectio
 n. M. et d: m. atque quod maior est indiffinita servato
 in ordine ad finem debitum eo maior est libertas,
 c. m. quod maior est indiffinita degenerando et praeter-
 missis ordine ad finem, eo maior est libertas
 n: l. subd: m: eo maior intensivè seu perfectior est
 libertas n. m. eo maior extensivè T. m. et n. c.
 Ad hoc ut aliquid sit perfectum debet esse in ordine ad
 finem debitum quod praetermissis quod fit ex defectu fit,
 ut in S. D. quavis aut, et ipsa naturalis ratio suadet:
 et ideo cum viatores indifferenter sint indiffinita
 generata, et hoc, quod potest deficere à suo ult: fine,
 et peccare, indiffinita talis eis non est perfectio, sed de-
 fectus perfectiois. Et hoc est quod ait S. D. 1. p. q. 62.
 a. 3. ad 3. Dicendum quod liberum arbitrium siue se habet
 ad eligendum ea, quae sunt ad finem, siue se habet
 intellectus ad desiderios; manifestum est autem, quod ad virtutem

intellectus finet, ut in diversas quiescencias procedere
possit secundum propria data, sed quod in aliqua quiescencia
procedat praetermittendo ordinem proprium, hoc est
ex defectu ipsius: unde quod liberum arbitrium
diversa eligere potest servato ordine finis, hoc
finet ad perfectionem libertatis eius, sed quod eligat aliud
divertendo ab ordine finis quod est peccare, hoc fini-
net ad defectum libertatis.

272. Obi. 3. Exercitium libertatis est extensio perfectionis
eius, atque hoc etiam dum peccat habet exercitium
suae libertatis: ergo etiam atque ex indifferencia quiescencias
est extensio perfectionis eius. Ad hoc, etiam potest periri
est extensio perfectionis libertatis. n. videtur contra
petitum enim non foret petent nisi fieret in libertate.
M. p. Exercitium alicuius perfectionis est extensio perfec-
tionis huiusmodi, atque libertas est magna huiusmodi perfectio.
ergo exercitium libertatis est extensio perfectionis eius.
R. d. M. Eo fere modo ergo proprium exercitium libertatis
servato ordine ad finem dicitur est extensio perfectionis
eius c. M. exercitium libertatis praetermittendo ordinem ad
finem dicitur est extensio perfectionis eius n. M. et d. m.
atque hoc etiam dum peccat habet exercitium suae
libertatis servato tamen ordine ad finem dicitur enim a. m.
praetermittendo ordinem ad finem dicitur enim c. m. et n. c.
ratio distinctio huius ex dictis obiectis prioribus.

273. Obi. 4. Abstinerere a peccato est aliquid perfectum et lau-

dabile, go etiam potest peccare. sed pro statu via
 pertinet ad perfectionem libertatis. a: tum ex naturali
 suadeat instinctu, tum etiam hinc ex illo excellenti, qui quod
 transgredi et non transgredi, facere malum
 c: p: ex eo, quod libertas hoc ipso quod dicitur indiffia
 non potest respicere abstinentiam a peccato, quia etiam supponit
 potestatem peccandi: go unum negat pertinere ad
 perfectionem libertatis, quia etiam ad eam pertinet
 alterum. R: d: a: abstinerere a peccato est aliquid
 factum ex eo quod respiciat potestatem peccandi aut quatenus
 habet potestatem respicitur: a: est quod factum quatenus
 est liberam voluntatem, abstinere a peccato respicitur, et per
 vato ordine ad finem dicitur libertas exercere
 c. a. et n. c. ad hunc p: R: quod quoniam libertas ab-
 stinerendi a peccato non potest dari, quia quodlibet peccandi potestatem
 aliam quatenus abstinerere a peccato est aliquid factum
 non tam respicitur quoniam respicitur potestatem peccandi, et in eo
 factum, quod servato ordine ad finem dicitur liber-
 tas exercere a: hinc: Ergo a: indiffia sit fundamentum totius moralitatis
 actuum humanorum?

Sect: III.

Quenam indiffia sit fun-
 damentum totius moralitatis actuum
 humanorum?

Reprobamus sed priori errorem pelagii, suorumque,

nee n' gradinony sentie alioru' quomda solen-
tium indiffiam gstrictis n' ee qidm pfectioe simplis
talem libertis, ne sic OEO cum Pelagio libertem
adimerent, ee tn pfectioem respectiva ad statu via:
dicentes hanc gstrictis indiffiam ex defectu li-
bertis provenire et impfectioe ee n' pfectioem
eig. Alia iam difficultas examinanda venit,
an nimiru' ad merendu' aut demerendu' sufficit
libertas à coactioe et libertas seu spontaneiti,
ut Jansenij innumerij patru' textibz probare
niti, an vero requiratur libertas à necessitate seu
gradioris et indiffia? quam difficultem ex-
plicabit

274. S'pertio: quodam totij moraliti actu' hucorum
n' ee nec ee p' libertas spontaneiti, p' libertas
indiffia gradioris et exercitiu'. ita OEO catholici
gl'oa Jansenij.

Q. S'pert. 1.º ab auctoritate. 1.º qidm ex eo qd ab
Innocentio 10. et Alexandro 7. hæc proo in bulla
gl'oa eundem Jansenij damnata p' q' in
5. damnatas ordine 3.º e: Ad merendu' l. de-
merendu' in statu n'ee lapsa, n' regij in hoc
libertas à neq' necessitate, p' sufficit libertas à coac-
tioe. vba bulla seu sonant: 3.º ad merendu'
l. demerendu' in statu n'ee lapsa, n' regij
in hoc libertas à necessitate p' sufficit libertas

à coactione, haeretica deularumq; et ul' salu
 damnant. 2.º autoritate gelij q'tra Lutherum
 & calvinum, alioq; seps: 6.º can. 4.º dicentis, si
 quis dixerit liberum arbitrium à Deo motum
 et excitatum nihil cooperari neq; p'oe dispen-
 dere si velit p' anathemas fl. 3.º auto-
 ritate D'ni Angli q. 6.º de malo a. un. sic de elec-
 tione h'na dicentis: Quidam posuerunt, qd' vltas
 hois ex necessitate moveat ad aliquid eligendum,
 nec tñ ponebant, qd' vltas cogere, n' em oe
 necessarium e' violentum, s' solum id cuius proprium
 e' extra: unde et motus naturales inveniuntur
 aliqui necessarii, n' tñ violenti s' ex verissime
 depictam Jansenii mentem, s' audi qd' de har
 opinione S. Thoas senserit etiam p'rigem Jansenii
 in reu' eet naa: subdit autm l. 1.º q. 1.º h'c
 autm opinio e' haeretica, tollit em raocem
 meriti et demeriti in h'nis actibz, n' em
 videt ee meritorium l. demeritorium, qd' aliquis
 si ex necessitate agit qd' vitare n' pot, etiam
 exumeranda inter extraneas p'licae opinioe,
 qia n' solum q'trariae fidei, s' fevertit oia
 propria p'licae moralis: si em n' s' liberum
 aliquid in nobis, s' ex necessitate moveat ad
 volendum tolli deliberas, exhortas, praecpta

et punitio, laz et viluperia circa qd mora.
qz pilla veritas. haec S. D. qua ex aliis sola suffi-
cit, ut pateat, qd de Jansenii, suorumq, opinioe
sententia fit.

4.° Etm ex autoritate summi Pontificis Cui s. Gregori
13. et Urbani 8. qz in suis constitucioibz contra Mi-
chaëlem Baium int alias eidem Baii pces
Etm duas sequentes damnant ut hereticas. 1.
e ordine 39. et sic sonat: qd schisme fit, etm
si necesse fiat, liberè fit. Altera e ordine
66. et sic se habet: sola violentia repugnat libertati
hois naturali. prima alia contra hanc sententiam
ab autoritate professi sunt, sex allatis, qta
ab autoritate fit, sed qstas. unde.

275. Pz 2.° à raoc: Ine ad raocem meriti aut de-
meriti n sufficit libertas spontaneitiz, p requirit
libertas indiffia qtraditiois qudo q sola spon-
taneitem n pot salvari liberum arbitriu, qtm
e fundmtn totiz bonitiz aut malitiz moraliz
meriti et demeriti, atqz q solam spontaneitem
n pot salvari liberum arbitriu p qo etm ad
raocem meriti et demeriti n sufficit libertas
spontaneitiz, p requirit indiffia qtraditiois. Mte
quid Jansenig eo qd ipsemet aperat, liberum
arbitriu ce fundmtn totiz bonitiz et malitiz
moraliz. m. p. Si q solam spontaneitem pot salvari

liberū arbitriū, sequere qd pater. p qd si foret
 actio pfectiū libera, qd sequas e' qtra fidem et
 absurdū: qd p. sequa ex eo, qd pater et filij
 pparent p'v'itū hū' cu' p'lenia advertentia
 rarij. Et sumā spontaneitē sine ulla violētia
 necessio tū et sine indignia. qd qd' falsitas
 autem p' q' ex hoc: qd ita sequere qd pater et
 filij eent. P'ri p qd si sicut dicunt P'ri crea-
 turarū, hoc autem fuit error veterū hēreti-
 corū p'p'ertim Macedonianorū. sequa ope-
 dij: Vera et p'p'ita libertas eent'ct' exigid
 d'ni' operantij in q'q' suum ut ipse san'ctus
 fateri qd si pater et filij libere p'v'ant
 DEUM s'v'it'. Ista p qd si p'v'as libera
 arguit P'rium sui operantij P'ris et Filij,
 p'v'itū sequere qd P' et Filij eent P'ri
 p qd si.

Ch: et p' eadm m. 2°. Liberū hōiū arbitriū 276.
 et emanat et participat i' et d'ni liberi, atq'
 i' et Trini liberum n' p' salvari p' solam
 spontaneitē: qd neq' liberū hōiū arbi-
 triū p' ea salvari p' m. p. DEUS s'v'it' ca p'v'it'.
 d'ni' liber, qd nulla necessio urgente fuit
 n' autem s'v'it' ca qd necessio fuit, imo ne s'v'it'
 hoc liber d'ni p', alias e' d'ni p' qd se

libere amet, intelligat, genuerit libere verbum,
dicit autem libere creasse oia creata, eo qd
nulla necessitate urgente creavit: go j. et dicit
libere n' pot' salvari q' solam spontaneitatem. hoc
advertens S. Dr. j. p. q. 19. a. 10. ait: Dicendum, qd
liberum arbitrium habemus respectu eorum, q' n'
necessitas solum, l. naturali instinctu. et paulo
post: Cum igitur D. & U. ex necessitate suam bonitate
velit, alia vero n' ex necessitate, respectu illorum
q' n' ex necessitate vult, liberum arbitrium
habet. Ita S. Dr.

277. *De eadem apert. 3. In illa libertate consistendum
fundamentum totius moralitatis, quae sola ita aliquid
agit moraliter bene, ut pro merito mereatur premium,
l. contra: atque hoc facit sola libertas indifferens
n' autem libertas spontaneitatis, go etiam in libertate
indifferens et n' in libertate spontaneitatis consisten-
dum est moralitatis fundamentum. M. h' in trinis,
m. p. nemo pro merito laudando agit bene moraliter
ita ut pro merito mereatur premium, l. contra: nisi
q' et quando facit aliquid, qd habet in sua potestate
et disponere, atque hoc fieri n' pot' sine libertate
indifferens et arbitrii: go p. M. p. Tunc h' merito
pro merito dicens similitudinem ad premium, quando ali-
quis dat aliquid de se, ut accipiat aliquid de*

alio, siue aliquid exhibet ex his quae in potestate sua habet, ut accipiat ab altero aliquid ex his, quae sunt in illius potestate, atque quod fuit huic, fuit aliquid quod habet in sua potestate. quod in prioribus syllogismis magis evidens est, quia illud solum in sua potestate habet, de quo ad libitum et ad arbitrium disponere possumus, huic autem dispositioni indifferenter invidetur ut patet: quod

C. B. Si ad rationem meriti et demeriti moralis 278. sufficeret sola libertas à coactione, et agentia sensitiva naturalia et bruta aientia meriti et demeriti moralis essent capacia, et sic eis premia morale daretur ex merito, quod hoc absurdum est, quod in M. p. et agentia naturalia sensitiva sunt libera à coactione, et quae naturaliter agunt sponte aequali: proinde fundamenta moralitatis essent sola libertas spontaneitatis, et bruta aientia huic fundamentum forent, ideoque et meriti aut demeriti capacia forent. 2° et merito aut demerito in genere notis sunt et hoc ex observacione boni et observacione praecceptorum, atque praeccepta non dant nisi in diffinitibus, quod neque merito aut demerito hoc potest, nisi ab indifferenter. M. quod ex natura meriti et demeriti, ita enim demeritum seu peccatum dicitur factum

Leguntur q̄tra legem: m. p. praecepta dan̄ ne
aliquid potens fieri fiat, aut aliquid sub aliquid
potens n̄ fieri fiat, sed q̄d pot fieri aut n̄ fieri,
habens et à se fieri pot aut n̄ fieri, cabens et
ab eo inditns et ut fiat aut n̄ fiat: q̄o pra-
cepta n̄ tan̄ nisi in diffatibz. Unum posui
necessu' e', ut aperat Jan senig, aut oes
leges et praecepta sive una sive hna hoibz
et inutilia et otiosa, aut indifiam et
n̄ solam spontaneitatem et fundamentum totiq̄
moralitatis: poig dicere e' q̄tra rāsem, adeq̄
n̄ quodendum; igit indifiam fundamentum moralitatis
adstruenda. feb. resp. a. c.

Subsectio Solvuntur Obiectes

279. Obj. 1.mo Autoritas D. Augustini et D. Thomae
quam prior lib. 3. de lib. arbit. c. 3. ait: q̄dex
eo praeiſe liberi sumz arbitrii, q̄d volumz, et
q̄d fatalit̄ical arbitriū nra n̄ ee liberū, qm̄ n̄ ee
vetriū. D. Thomas verō in 2.do sent. d. 25.
a. 4. in O ait: Dicendum q̄d liberū arbitriū
ex eo dicit q̄d cogi n̄ pot. Item in 3. sent. d. 10.

q. 1. a. 2. ad 5. sic ait: liberum Christi arbitrium
 etiam si est detinatum ad unum 11.º sicut ad di-
 ligendum Deum, qd n. facere n. potest, In ex hoc
 n. amittit libertatem aut rationem laudis aut
 meriti, quia in illud n. coacti s. sponte vendit,
 et ita e. actus sui Dny. atq. isti textus ma-
 xime In ultimo D. Thome q. 1. ad oculum nos
 edocent meritum salvari p. solam libertatem
 spontaneitatis, et a coactione: q. 1. p.

Si has auctoritates etiam nra. assertioni reconciliare
 poterit: qd quidem 1.º ex D. Augustino attinet. dicitur:
 illud volumus n. arguere procijs spontaneitatem,
 s. potius indignam, quam permisit alij Louis. Aug.
 offendit, nos poterit valiter, ut ipsa etiam
 n. velle in nra sit potestate: unde ille textus sic
 explicari potest; ex eo procijs liberi sumus quia
 volumus indigni, et tam implicat actum
 nrum n. ee. liberum libertate indigna, qm n. ee.
 ultimum; quomodo nobis S. De: n. gravat. qd al-
 teram auctoritatem attinet, q. 1.º e. S. Basilii.
 sciendum est eundem S. Orem in eodem 2.º sent. 1.
 25. a. 2. in O. dupl. distinguit coactionem, cuius utriusq.
 exemptionem ad libertatem requirit: altera e. coactio
 s. s. q. procedit ex simpliciter dicta violentia, et
 igitur ea, qm caat s. s. seu agens extrinsecus
 nullam vim gferente passivo, velut in q. 1.º vo-

lenti videre oculos claudat, ne videat. altera
e' coactio obli, seu proveniens ab oblo, quia
si fuerit oblum sum e' bonu clare visu, reuf-
pitat et q' cogit ad se amandu, q' e' admodum
Obi in caeli necessitanz ad amandu. De ill:
et de utraq, har coactione. loc. ubi. uil. l. De.
obtas neq, s'cto cogi pt, cum n' sit poa afina
organo corporeo, neq, oblo, q' utiq, em aliq'd
ostendat bonum, in poteste eig remanet eli-
gere. illud l. n' eligere. Huigmi go à l.
De liberu diu arbitriu, quia neq, s'cto
et q' ab extrinso, neq, oblo et q' necessitate
cogi pt.

280. Altera D. Thoa auctoritas maiorz diffi-
cultz e', et ad eam variè respondit DD.,
s' q' dicunt, q' l. De id in sua summa re-
vocant. s' alii q' dicunt, q' ibi mgri ju-
riam fuerit s'cutq, adeo, n' tam aliq' aserat,
qm' tantu mgri q' in oem s'p'cto referat, sed
sciendum e', q' q' duplicem iram respondeat l. De.
loc. ubi. ad obi: 5. q' obuiq, Chrum. Anu' n' me-
uisse, eoq' liberum arbitrium Chri fuerit de-
stratum ad unum s'illu ad bonum, neq, naalibz
meream p' hoc q' s' obnata ad unu: ad hanc

obioem 1.º respndet S. Ox: Arbitrium Chri n' fuisse
 ddonatum ad unum s'lm N.º seu in individuos,
 q' electioi obstat, s' tantm ad unum s'lm geny,
 q'ia malum bono oppositum facere n' puit, q' neq'
 liberta, neq' pars liberty e', neq' electioi gra-
 diais obstat: adeoq' ostendit, q' n' obstat be-
 ddonatoe ad bonum, tn liberum fuerit Chri
 arbitrium, q'ia n' erat ddonatum s'lm N.º.
 A hac e' 1.ª S. Ox respoo. hui altera' appo-
 nit et e' texty noby obiecty, in qo qsi gratis
 gesso, q' etn si liberu' Chri arbitriu' foret
 ad unum s'lm N.º ddonatum, ex hoc tn n' amittat
 libertem aut rasonem meriti et laudis, q'ia in
 illud n' coacte s' sponte tendit: hoc autm aliq'
 Dnes sic explicant: q' Chryf hoc n' amittat
 libertem aut rasonem meriti et laudis s' dum
 alia d'quod ddonaty in individuos n' e', q'ia licet
 in hoc ad q' ddonaty e' s'lm N.º, necesio e'
 sic qsi coacte tendit, in alia tn coacte s' sponte
 id e' indiffente tendit s' sumit em L. Ox q'ndoy
 indiffente et sponte pro eadem, ut patet ex eo
 q' aut 1.º q'ia gentes c. 88. h' obz: liberu' arbi-
 trium dilij respu eoru', qe n' necesio qis vult
 s' p'ria sponte s' s' n' penity arridet hoc respoo
 q'ia texty vidy loq' de eo ipso ad q' ddonaty e'.

eo fuit libertatem et rationem meriti et laudis nō
amitti unde

28j. Quod Ordo potius interpretanda est ratio de ra-
tione meriti et laudis naturalis fuit dato et nō
et nō quodammodo Christi Ordo esse attributum ad unum
Sedem nō. q̄ hoc ita nō amittere libertatem / aliter
vel et rationem meriti et laudis naturalis, licet in
substantiam amitteret libertatem arbitrii et rationem
meriti et laudis moralis. Sciendum namq̄, q̄
libertas bonitas malitia laus et vituperium
meritum et demeritum p̄nal sunt dupliciter, scilicet
late et improprie et prout se habent ad or-
dinem p̄nal et naturalem, quibus dicitur bona quibus
bonum ingenium, bonum virtutis p̄nal est
mabile p̄ malum extra ingenium mala quibus
vituperio digna p̄ etiam nō attendit utrum de-
pendeat à natura velte, an naturali. Altero modo
meriti, proprie, et prout ordinem p̄nal re-
spectu, aut aliquid dignum est premio aut
vituperio moralis. Itaque Ordo, licet
interpretatur de merito et laude naturali ut sine
ratione, etiam de merito Christi respicit, quia
loquitur de genere Christi p̄nal et libera

totum à contrarie et vult Justy Jansenio, al hoc
 n̄ sufficit ad meritū morale de q̄o agimus
 et de q̄o Ar. propter ~~ita~~ innumera alia
 loca loc: 11. 277 citato ait: Non em videt me-
 ritoriu aut demeritorium, q̄d alijz ~~et~~ ex
 necessitate agit q̄d vitare n̄ pot, q̄o interpretandū
 e de merito naturali, utq, Ar. q̄d addat, de
ita e utq, his Aug. q̄ia idipsum à proprio ali-
 ter explicari n̄ pot, nisi q̄ia e utq, Aug. licet
 naturalis et q̄pp. actum suum Aug. d: it q̄o q̄
Jansenio pro his textz finalibz expi verbz, res-
 pondet, idem et nos respondere tenem eodem iure.
 Et hoc vltro magis suadet ex eo, q̄d ob̄o ip̄a
 dicit et opponat: Ar. q̄ia naturalibz n̄ merent:
 ostendit q̄o Ar. q̄d sibi altus erat etm na-
 talibz nos pro mereri, n̄ q̄idm merenti s̄
 naturalis s̄dm dicta.

Obj: 2. alii auto. P. Aug. et Thomae dicentiu 282.
 DEU, angelos, et b̄ros choies n̄ obstantē eorū
 impetabilem in ce. p̄p̄iti liberos. ait autm
P. Aug. lib. 1. quz imp̄p̄iti q̄tra Julianū
 liberos n̄ e nisi q̄d deus p̄ velle id e bonū
 et malū, libes q̄o DEU n̄ e, q̄i malū n̄ p̄
 velle, de q̄o etm ip̄e dixit DEU nisi in p̄p̄i
 ce n̄ p̄: sicine DEU laudas uti affras libertē?

D. Noas vers. q. io. de poa. 2. 2. ad 5. ait: Deo
sua velle libere amat seipsum licet de necessitate
seipsum amet. ex quibus ita Janse: DEUS libere
seipsum amat et libere iustus est ac bonus, atque
DEUS liber amat seipsum necessario et sine
indignitate quorum maxime sponte et libenter
seipsum amat. ad sine ulla coactione et violente:
et siclibet necessario quidem sponte bonus est ac
iustus: ergo vera libertas exigit sola spontaneitatem
et non indignitatem.

283. Q: imprimis nos in presenti non disputare an
libertas spontaneitatis sit dicenda libertas, sed
tantum an sit dicenda libertas arbitrii, quia
sola est fundamentum moralitatis, ut quodam Janse:
ista verba obiter plerumque non probat quod libertas spontaneitatis
et libertatem, non autem probat eam
et libertatem arbitrii, aut sufficere ad rationem
meriti s. demeriti moralis: non obstante ergo
quod S. Augustinus et Origenes Angelicus dicant DEUM
et liberum, sese libere amare per recte in
aperit, fundamentum moralitatis et solum libertatem
indignitatis, quia ad moralitatem requiritur libertas
arbitrii, et non solum libertas spontaneitatis, seu
velit: quod quod recte integro fuit libertas alia et arbitrii
etiam aliam velit.

Libertas vltij diij q ordinem ad vltm finem, qem
 necessio volumus, licet sponte velim; nomen em
 poe tribui 1^a operari ipfij, unde jam dicta in
 lgea 1^a intellio diij intell, sic etm 1^a solutio
 diij vltas, et ideo cum 1^a operari vltis respiciat
 finem, libertas, qe ipf. ggetit sub illo respu q excep-
 tioem a seruite coactionis, diij libertas vltis.

Libertas autm arbitrii gvenit vlti q ordine ad
 media, eo qd una se heat indifate circa ipsa
 media eligendo unum pra alius assumendo qd ipf.
 placet, et relinqndo qd displicet, diij dispoere
 de ipf. ad arbitriu suu, et ideo sub illo respu
 gvenit ipf. libertas arbitrii, graa cuius diij hoo
 factu operari pte finem. Unde in fra

Q: 2° d. M. DEUS libere seipfu amat liberte pon-
 tancit; et vlt; e. M. liberte arbitrii n: M. et tim: dic:
 go vera liberta, exigit solam spontancitatem liberte
 vlt; e. e. libertas arbitrii qe e fundamentm moralis;
 n: c: distio patet ex dictis.

Ob: 3. DEUS fuit et e liberrim; respu ^{omnia}
 a se in tempe productu, et qidm li: berte ar- 284.
 bitrii, atq; DEUS respu in tempe productione
 n' fuit indifns: go neq; de liberte arbitrii e
 indifns, s' sufficit sola spontancitas. m. p. qd qis
 necessio fuit ad illud n' e indifns, atq; DEUS oia
 in tempe creata necessio fuit: go p p: m: nisi Obij

illa q̄a in tempe creavit neq̄is fecisset, DEUS
n̄ est neq̄is imutabilis, atq̄i DEUS neq̄is
imutabilis: q̄o etm creata in tempe neq̄is fe-
cit. p̄ secula: nisi DEUS illa q̄a in tempe creavit
neq̄is fecisset, quisq̄ n̄ facere in tempe
q̄d ab eterno fieri deerevit, atq̄i hoc sa lovari
n̄ p̄ stante neq̄is imutabilitate DEI ut
patet: q̄o nisi DEUS illa q̄a in tempe creavit
neq̄is fecisset, DEUS n̄ est neq̄is imuta-
bilis. R

R: d: m: atq̄i DEUS respu in tempe productum n̄
fuit indifus posito scilicet libero decreto de pro-
ductioe eorum c. m. abstrahendo à libero decreto
huiusmodi n. m. et c. DEUS q̄dam supposito decreto de
creaoe mundi n̄ p̄uit amplig n̄ creare, p̄ sua
intra se imutabilitate et plenitudinem q̄si-
tu in oibz agendis, atq̄ hoc n̄ offat libere ar-
bitrio, s̄ potig manifestat q̄fectioem electionis di-
vine, q̄a decreta de agendis in tempe elegit
ab eterno, et ea q̄a facere l̄ n̄ facere in tem-
pore poteste, sic libere fieri deerevit, ut ipsum
nq̄m decretum suum peniteret. Eatenus q̄o sic
creata à DEO libere producta s̄, q̄a tunc co-
m̄ ab eterno sic fuit in volte DEI, ut fieri p̄sset
et n̄ fieri, s̄ q̄m̄o indifus DEI ut imutabilitate
sua q̄sibat pluribz dica in totis de attributis d̄ij.

Ob: 4. amor officij e' e'igdm specij in amore via-
 torum, quoz effectior sit eo ad statum, atq; nisi ad
 moralite' sufficeret libertas spontaneit, p re-
 querey libertas indiffia, Amor officij et amor
 viatoru' n' eent e'igdm specij, amor em viatu'
 eet moralte bono et liber liberte indiffia,
 extra amor officij eet necessig p' stem amor via-
 toru' eet effectior amore otum, qum amor prie
 et otum n' redderet solum suum moralte bonu,
 sicut Ia reddidit amor vie.

R. C. M. n. n. ad rasem adiectam dico: ex eo qd
 amor officij sit necessig, et amor vie sit liber
 liberte indiffia n' bene arguit diverse spe-
 cificam, qum necessitas amoris officij n' e' necessi-
 tas nae. aut otii, s' solum necessitas otii, extra
 libertas amoris viatis sit libertas nae, n' autu
 opponunt specificie necessitas otii et libertas nae
 qum sicut stare pot et actu sicut stant in otio: et
 ideo amor prie et amor vie n' diffat s' illu,
 s' solum sicut magis effectum et magis effectum: neq;
 tollit libertas arbitrii in otio, s' solum p' unioem
 aie cum summo Bono sic effectus, ut vltas necessig
 amet DEUM a bonitate otii n' ex defectu arbi-
 trii inducta, unde amor officij etm diu sit liber
 liberte indiffia, n' qudm felix sicut e' amor
 vie, s' eminent, qateng nimiru' e' acty vlti

ex sua sua indiffertiz, s' ab oblo ita p'fecta, ut ab
eis bonitate declinare n' pot. sicut dicitur p' actus
eminenti moraliz: et ex hoc patet qd ad ultm
instam qd arguit, qsi amor viciem est p'fectior
amore p'ria, qm amor p'ria n' redderet s'bm
suum moralit' bonu' sicut amor vici, dicendu
sit: Adri namq; p't, amorem p'ria s'bm suam
eminentiz giungere. DEO et reddere eminentiz
moralit' bonum, qia oblo p' amorem b'p'tu' fortiz
giungit. Neq; officit, qd amor ipse sit necessig
nam etm amor dng, qo DEUS seip'su' diligit,
e' necessig resu' sui, et in eminenti g'inet
libertem et moralitem amoris sui qia DEU
et ex hoc ipso e' infinities p'fectior no amore

286. Ob: 5. DEUS e' necessio sume p'fectiz, bonz et
iustiz, ita, ut absolute negat ee imp'fectus
malz, aut iniustz, et in n' minorem merz
laudem et admiracem oium creatur' qm si
in his oibz est fact' indiffert: qo cum oimda
necessite p't adhuc subsistere merito et moralit'.
R: d. alteru' membrum antecediz: et in merz
laudem et admiracem oium creatur' s'bm exi-
gentia' naturalem c. a. s'bm exigiam moralem
in hijs qe. Ei ex necessite. nae g'veniunt n. a.

A sub pari diffioe n.e. DEUS, ubi duplex gen^g
 p^gtionu' h^t nimiru' natural' et necessarium, ut
 s^t iustitia, bonitas, et alia p^gta, qua
 ei rae nae q^uerunt: et q^ui liberarum,
 ut s^t p^gta ei intra advenientia v.g. ee
 Creatorem, Redempt: advocatu' p^g ita etm
 zpl^g h^t meritum, aliud late sumptu' et
 naale proveniens à g^uali p^gtionē, et hoc
 meritum n^o soli DEO s^o oib^g pene creatis
 q^uerit etm insensibilib^g, unde dicim^g marga-
 ritas p^gtiogas, viros laude dignos, atq^{ue} ha
 meritum correspondet DEO s^om p^gtionē
 suas naales: aliud e' meritum morale,
 et istud mensuraz ab honeste vlt^g um in-
 distia operanti, q^ueritq^{ue} DEO istud meritū
 s^om p^gtionē Eig liberaz, et s^om ea, qua
 sic ex sua infinita miseraoe feuit, ut po-
 tuerit ea n^o facere. Unde um de merito
 DEI agij, n^o statim morale meritū intelligij,
 s^o alterutrum aut morale aut naale, sicut
 etm in creatis rabilib^g accidit.

G. G. Chy Dns fuit p^gte liber in n^o peccando et q^uidm 287.
 libertē, arbitriū, n^o vltis libertē solū, eo ipso q^ud n^o peccando
 meruit, atq^{ue} Chy Dns n^o h^uit indiff^gam q^uo neq^{ue} ad libertē,
 arbitriū, et q^uateng e' fundm^gm morali meritū aut demeritū

necessaria est indiffia m. p. Chry fuit ab intruso impe-
cabilis, qd autm valiter e' impeuble. n' e' indiffias
ut pectus prout pt. go Chry Ong n' h'uit indiffiam pec-
candi.

R: d. m. atq; Chry Ong n' h'uit indiffiam qstrarietis
et ad malum e. m. qstradietis et exercitij n. m. ad. c.
go neq; ad libertatem exarbitij p' necessaria e' indiffia
qstrarietis e. c. qdior et exercitij n. c. ad p. m. duo
p' hoc qd Chry fuerit ab intruso impeccabilis tntm
negari illud h'uisse indiffiam ad malum, non
autm indiffiam qstradietionis, imo hac ipfa li-
ber fuit in n' p'cedo et merendo, qateng fuit
in ipfis pote' pte fuit, exercere varias virtes
qibz p'ctm p'p'ribere. Sed qndo Chry liber fit
in p'cedo, et qndo sibi gloriam, nobis autm veniam
et salutem merito fit, in Tr. Juar. dicemq.

288.

Proo q'libto huius lectur, addo, qd ad solvendu' oia
fere argmta de' a' rae. tum ab auctoritate, ex dic-
tis notanda s'nt: 1. e' 2. p'la ee. coactnem, qatē
una e' s'nt, et h'z p' violiam: alia e' obti, qo
ta tntm imp'rie coactio dicit, et magz p'rie
necessita, e' dicenda, nilomin' tnt. Thoas eam
qndoz coactioem appellat, unde qndo ex S. Pothore
obitij, qd liberum arbitriu' fit ill, qd cogi n' p'
s' aliud huiusmi, s' Dr: interpretandz e' de coactne
s'nt et obti s'nt q' dicunt liberu' arbitriu' dicitur

qd nec solive, nec obvol. cogi potest, vide dicta
 n. 279. in responsione. 2. ubi et libertem alia ee
 velt; aliam arbitrii, qd autm utraq; fit h. n. 283.
 Interim hoc notandum est, qd qleq; denuum argumtu
 sine a raoc. sine ab auctoritate probaverit sponta-
 neitem sufficere ad libertem, Jenz fit tntm de
 liberte velt; n' autm de liberte arbitrii, 3.
 et meritum aliud ee. Cate. sumptum et ex n' soli
 rei p'fectioe p'romanans, n' ab actioe. l. imperio
 veltis; aliud ee meritum strictis sumptu et mrls.
 specificatu' a fine et obto vltis imperantis; 4.
 et ad meritum morale requiri libertem arbitrii, et
 hinc in libertas arbitrii n' pot ee sine in-
 distia, qd q; argumtu probavit dari meritum
 absq; indistia. meritum naale tntm intelliz;
 n' autm meritum mrls. 5. et. sponte et in-
 distate qndog; sumi pro eodm maxime in abris D:
 Thoma. 6. ubi et; libertem indistia q'radiois ad
 morale meritum necessiam adstus. n' autm liberte
 indistia q'variety, qd. s'ca dicta priori scilicet
 liberti nra imp'ctio e' n' p'fectio. hanc si ante no-
 tata fuerint, vix erit argumtu Jansenii, aut Lutheri,
 Calvinii p' q' parum d'ferant a rethiois s'z dogma-
 tib; ab errore Jansenii. qd. i. a' p'ctio fronte s'lii n'
 fit. s'li: 4. An electis vltis ita d'ornate de bono
 fit, ut n' pot ee de malo? Non neglecto bono maiori minus
 bonu' vltas eligere pot!

Sect. IV.

An electio ultis ita determinet
de bono sit ut non potest esse de malo?

Item

An neglecto bono maiori mi-
nus bonum ultas eligere potest?

289. Ad Do. Angel. l. p. q. 82. a. 3. in O: obtm intelligi dicitur
ratio boni appetibilis, bonum autem appetibile, cuius
ratio est in intellectu est obtm ultis. Cum illud quod
sentiant oes alii dum pluri dum illi bonum ultis
obtm adferentes. Dubitatur tamen de hoc obtm, non
sicut alia pro naturaliter et necessario ad sua obtm feruntur,
ita pluri ultas necessitas ad illud ferri deat
etiam tunc, quando ponitur ei indifferenter bonum
et malum, ut eligat inter ea quod sult. Et aut
an neglecto bono malum etiam quia tale quod pro
sej. potest rationem dubitandi dicitur huius pro
libertas et indiffere. q. 82. a. 3. 2. qm in istis
poteste collocatum videtur bonum et malum, sed
illud scripturae appropositi tibi igne et aqua. Bonum
et malum ad quod volueris extendere manum.

Questio autm ut e' de malo averfando seu u-
 stum vltas averfative circa male fieri pit,
 de cuius possibili dubium ee. ut pit, p' de malo
 : Quid profugato, an p'it vltas neglecta bono malo
 ut malu' affective profugi pit, p'ro q'o pit
 Apert. i. Electio vltis ita d'bnate e' de bono, ut 290.
 ut pit ee de malo de q'a malo illud profugato,
 ita l. O. et cum eo q'unit' alii Dres q'tra pau-
 cos q'odam.

P'p. i.° autoritate l. P'ris q'i i. 2. q. 8. a. 1. in d'ait:
 Dicendum q'd vltas e' appetitus q'edam realis, ois
 autm appetitus n' nisi boni, cuius r'as e' q'ia ap-
 petitus nihil aliud e' q'm q'edam inclinatio appetentis
 in aliq'd, nil autm inclinatio nisi
 in aliq'd p'ile et q'oniens: cum igit' ois res,
 in q'ntu e' ens et p'f'ctiva sit q'oddam bonu', nec
 cepe d' ut ois inclinatio fit in bonu': et inde e'
 q'd p'p'ly dicit in 1. Eth. q'd bonum e' q'd oia
 appetunt, p' q' q' consideranda, q'd cum ois inclinatio
 sequat' aliquam formam, appetitus realis q'p'et
 fit in naa existentem, appetitus aut' sup'f'ctivus
 l. etm intelligit' seu realis q'i dicit' vltas, p' q' q'
 fram q'p'ensam, sicut igit' id. in q'd tendit appe-
 titus realis e' bonum existens in re, ita q' id in q'o
 tendit appetitus aal' l. vltis e' bonu' q'p'ensu': ad hoc

igitur, quod vultas in aliquid tendere, et regitur quod sit bonum in rei veritate, sed quod apprehendatur in ratione boni et propter hoc potest dicitur in 2. phum, quod finis est bonum, sed apparet bonum ita in bonis. S. Dr. quibus rationem suam ditorum et omni veritatem ostendit: Ita magis detur et

291. 6. de appetitu rationis: Vultas etiam ad libera est appetitus rationalis, utque appetitus rationalis non potest fieri nisi in aliquid sibi conveniens et educens: ergo neque vultas etiam ad libere et fieri potest in aliquid nisi quod sibi conveniens et educens. sub: Qui quod sibi conveniens est sibi bonum est, ergo etiam vultas ad id fieri nisi in quod sibi bonum est. M. patet ex eo quod vultas ex eo quod libera sit, et desinat ad vultas et pro appetitu rationis. m. n. 1. quidem sibi sub: S. Dr. proicitati qui autem nihil autem inclinatur nisi in aliquid sibi et conveniens. 2. appetitus rationalis est liber et perfectus appetitus rationalis, est autem perfectus sicut suam eam eam et perfectus: ergo etiam appetitus rationalis sicut suam appetitus rationalis. sub: abique appetitus rationalis ex sua natura fertur in bonum, et nullo modo potest inclinare in malum: ergo neque appetitus rationalis potest in malum inclinare. loquendo de malo ut malo, proculdubio enim est quod vultas potest tendere in malum quidem et apprehensum sub ratione boni, dum enim percipit malum sub figura boni umbra appetitus, unde sciendum est

apertine cogi de malo ut malo, n' autm de malo
apprensio ut bonum, q' se namq. patet obtm libera
oltra n' ee solum bonum reale veru' pl. veru' h' op
mentu'.

292.

Cof: Apertio Tota rae cur oltas dret affective poe
proseq' mali ut malu', e', ut falveq' libertas
contractis, atq; hoc falsari p' qm' tu malu' ut
malum proseq' q' hoc praisi, qd' malu' sub rae
qadam boni sensibilis apprensm eligat de
pro bono reali: q' p' m' ostendit in exple: fit
v. g. Titig Venerey q'bens pertam ut q' vult pec-
care, Titig priggm' p'bm eligit q'faltat et dubis
distractis cogitatis, qibz sub una parte p'ctum
repraesentat sub rae offensio' d'ae, sub altera
vero parte repraesentat sub rae boni sensibilis
et delitiosi, inserim' in sensibz viciy peccat nonne
libere peccat et q'rieti' indispam exercet Titig
neq; tu malu' ut malu' proseq' q' malu' sub rae
boni sensibilis: et filit' in alijs casibz accidit,
ubi s'p' malu' eligiz p'p' bonum eig apprensu', sic
q' se suspendit n' se suspendit qia' motu s'io' ma-
la, p' qia' sibi bona videt: q' libertas q'rieti'
salvari p' qm' oltas affective malu' proseq' q'
hoc vicia p' tam tituli partem. Circa alteram
eig partem staty quastio' e', an oltas in q'litu
tuoru' bonum, quem unu' apprendit unig, alteru'
minz bonu', n' obstante huius maioreite, tu eligere
valeat minz bonu', item, an q'q' eligere valeat, si
int' duo obta utrumq, aq'lt' bonum apprendit.

293. Asseritio 2. Utas se velle sua libertate in glicite
dicere obtinere, quoniam eodem utrumque bonum, alteru
tu e magis bonum, alteru minus, eligere potest. magis. l.
minus, nisi tu illud magis fuerit, propter est unum
bonum. Eadem utas ut obstante sua indiffere
intra profita sibi duo obtas a glitit bona. ut eli
gere quicquid stuerit. e quoniam utraque pro n pauca.

Per ap. 1. autoritate. S. 1. 2. q. 11. a. 2. dicentis.
Si propter aliud obtinem velis, quod situr illud bonum
et solum omnem considerationem, ex necessitate utas
in id tendit si aliquid velit, et enim potest scelle
aprofitu, si autem propter sibi aliquid obtinere,
quod non solum quilibet considerationem sit bonum, et ex
necessitate utas ferit in illud, et quia defectus,
cuiusque boni habet rationem non boni, ideo illud solum
bonum quod est perfectum et cui nihil deficit, est ta
le bonum, quod utas non potest non scelle, quod est bonum.
Alia autem quolibet bona parva, in quibus de
ficiunt ad aliquo bono, potest accipi ut non bonum,
et solum hanc considerationem potest repudiari et
est approbati a scelle, quod est in idem ferit solum
diversas considerationes. scilicet habet q. 13. a. 6. ubi ait.
In omnibus parvibus bonis potest obstante per considerationem
rationem boni alicuius et defectum alicuius boni
quod habet rationem mali, et solum hoc potest unum quod, huiusmodi
bonum apprehendere ut eligibile. l. fugibile. Et parvo
potest. electis autem ut non potest de ferit, sed de his quod
est ad finem ut iam dicitur, et non est perfecti boni, quod
est bonum, sed aliorum parvium bonum, et ideo homo

n' ex necessitate s' libere eligit. Ita s. Dr. ex quibus

294.
 P^o 1^a pars Asp. a' d'ave: Nisi vltas in q'libet duorum obtu, quam alteru' magis, alteru' minus bonu' e', nec in magis sit sumu' bonu', p'et neglecto maiori bono eligere minus bonu', vltas ex necessitate ferri in magis bonum, atq; hoc e' ex parte q'ra s'. Thom' antea relatu' dicentem: si autu' ponat' sibi aliquid obtu, q'd n' s' d'm q'libet q'fideracem s' bonum, n' ex necessitate vltas ferri in illud: q'o p' p' sagla. In illud vltas licet necessitate ferri, in q'd sic ferri, ut in illud n' ferri n' p'it, atq; nisi in q'libet d'um obtu' quom utrumq; q'dm bonum e', unum in magis e' alteru' minus bonu', neglecto maiori bono p'et eligere minus, vltas sic ferri in magis bonu' ut n' p'et n' ferri in illud: q'o etu' vltas ex necessitate ferri in magis bonu'. ostendij nam etu' q'ndo s. Dr. cum veritate dicat, q'd si ponat' vltas aliquid obtu, q'd n' s' d'm q'libet q'fideracem bonum e', in illud vltas ex necessitate ferri n' p'it et p'it

295.
 P^o 2^a part: In illud vltas ex necessitate ferri n' p'it q' ab intellu' indiffrenti ponit, atq; de illud, q'd n' e' sumu' bonu' et tale n' e' ab intellu' q'ofis, ab eod'm intellu' vlti indiffrenti ponit res em ead'ing ab intellu' vlti ponit, q'ateng' ab intellu' q'ofis, unde si ab intellu' q'ofis ut bonum defectuosum aut n' q'ofis ut bonu' sumu' etu' vlti ponit ut bonum defectuosu', ad e' q' p'it s' d'm bonitatem suam et s' d'm suu' defectuosu' q'd e' indiffrenti

ponere: qd p. M. de illud qd ab intellu indifferenter
ponit vlti ponit vlti ad eligendum, sed qd ponit
vlti ad eligendum, circa illud vlti, necessitati
n. p. electio em e acty liberly et indiffice, et
sane qd unqm audiat illud eligi electioe p. d. d.
qd vlti n. p. p. necessio fieri dt. 1. 20. p.

296. **Art. 2.** De illud vlti libere facere et eligere p.
qd ab intellu ponit ut bonum, atq; in g. d. t. u.
maiori et minori boni, ming bonu ab intellu ponit vlti
etnum ut bonu. 20. p. p. M. de illud vlti libere
facere et eligere p. qd apprensi ab ea ut g. d. t. u. in-
tra sphaeram sui vlti, atq; de illud qd ab intellu po-
nit ut bonum, ponit et apprensi a vlti ut g. d. t. u.
intra sphaera sui vlti qd e bonu. 20. et n. Illud libere
eligere p. p. M. oes p. oes necessio fieri pot m. d. o.
gnali in de illud qd intra sphaera suum obtum
actu g. d. t. u. 20. et n. vlti t. qm p. oes libera m. d. o. p. o.
gnali et libere eligere p. qd intra sphaera
sui vlti g. d. t. u. et ut g. d. t. u. apprensi, aut g. d. t. u.
ad vlti cur id n. p. vlti qd t. libera e in ac-
tibz suis. praeterea idiffu experia g. d. t. u. qd
g. d. t. u. eos et n. qd efficacite salutem suam qd qd de-
siderant, n. t. eligere media meliora et vlti vlti
p. vlti secura, et hinc n. oes eremitica eligunt vita
neq; claustralem p. vlti hoc certior ad salutem via
fit dicente et promittente. Pro: qd qd reliquerint
p. o. p. d. t. u. vitam h. vlti eternam.

297. **2.** p. pars qd si bonu fuerit sumu n. vlti patiens defe-
ctum, vlti bonu aliud hoc relicto eligere n. p. vlti, exinde
suadeti qia nihil a vlti respici p. vlti, nisi qd ab intellu

indifferente ponit, atq; summum bonum nullum patiens defectum ab intellectu indifferente poni n' potest: q' p' M. patet ex eo qd q' d' a' de requirit, q' electionem s' p'uit, electio autem n' e' nisi indifferentium, seu eorum, qe indifferente ponunt ab intellectu p' m: q' ab intellectu necessio ut bonum sumum quocunq; illud vlti ab intellectu etiam necessio ut bonum sumum ponit, atq; qd necessio ut summum bonum ponit, illud indifferente n' ponit, nec poni potest: q' sumum bonum nullum patiens defectum ab intellectu indifferente poni n' potest. M. ibidem patet, cum emittitur in se p' p'ra necessio, eadem res ab eo ponit quatenus quocunq; alia, em et ipse habet electionem, m. cum liquet, qia indifferente rem aliquam ponere e' eam ponere s' m' aliquid in ea eligibile, et s' m' aliquid in ea fugibile, atq; qd necessio ut bonum sumum ponit, n' potest poni s' m' aliquid in eo eligibile, et s' m' aliquid in eo fugibile, nam bonum sumum n' potest in se habere aliquid fugibile, q' q' d' necessio ut bonum sumum ponit, indifferente poni n' potest.

Et hoc e' qd ait s' l. De vera relectio, si ponat aliquid obtem vlti, qd sit vltimum bonum ex necessio vltas in id tendit. atq; ex hac voce s' p' p'bet veritas pugnatu de vltate, nimiru qd vlti sint ab intellectu impenabiles.

Ultima pars tenet, qd vltas in duo aq'lia bona p' d' e. 298. ligere ad libitum, qd voluerit, probant a potiori rases pro 1. parte maxime illa p'ro q' formase. 2. data: qe in etiam sic ostendi potest manifeste: DEUS n' s'ibi simile, sicut quom h'na q' d'io p' m' s'it, atq; DEUS sum

int mag et mag bonu elegit mag sed etm in
 aq lia alterutrum, neq. dicitur in go hoc in elec-
 tione hac DEO assimilari dicitur, aut horem in hoc DEO
 similem ee hna qd dicitur n. p. mittat: go dicendum e, qd filius
 hoo tum int duo in aq lia mag, tum in aq lia al-
 terutru eligere pot. maiorem. Atq. habem ex S. Hieron.
 ubi Gen. 1. eterna Trinitas simul ait faciamus
 hoem ad similitudinem nram: ubiq. intm qd dicitur hois qd
 p. mittit. n. p. certum e qd DEUS mundos syncre-
 tice infinitos tum in p. p. tione, tum in n. cre-
 are pueris, et adhuc pot. ut diximus in libris de
 coelis: atq. n. mag certum e, qd int hos syncretice
 infinitos tum aq les tum p. p. tiores oro hoc mundo
 creare pot., alias certe isto nro mundo exhausta est
 DEI opoa: go etm certum e, qd DEUS creando nrum
 mundu, ne et de p. tum in bona in aq lia mag, tum
 in aq lia alterutru elegit bonu. Idipsum experia
 monstrat, ponam em duo penitus aq les Numerorum
 cumuli, qd dicitur postmodu ut hoo eligat alterutru
 p. p. tual. Dubio e qd in attente utring. omdo aq les
 alterutru eliget. Lib. 1. c. 1.

Subsectio

Solvuntur Obiectiones.

299. Ob. 1. qd dicitur Abs. 1. de rone libertis, vltz pro fatu-
 rae e, ut sicut pot. agere et n. agere ita etm pot.
 hoc agere aut ei qd g. nium, v. g. p. amore aut Dei pe-
 atq. hoc fieri dicitur, nisi vltas indiffere. se heat ad bonu
 et ad malu, adeoq. etm sicut pot. eligere p. bonu p. malu

pot eligere et malum: go de rae ~~liberty~~ liberty; sct; pro statu
vie e' p'oe eligere malum. sct; atq; si sctas pot eligere
malum: go eig electio n'e' ita d'icatur de bono, ut n' pot
a de malo, qd' in ait apertis.

Q: d. M. de rae liberty, sct; ut sicut pot agere et n' agere,
ita etm agere hoc aut eig g'vium. Quid in apprendendo
sub aliqua rae boni et qd' sibi g'ducens e. M. illud apprendido
sub rae mali et qd' sibi repugnans n. M. et d. m: atq; hoc fieri
n' pot nisi sctas indifferens se deat ad bonum et ad malum id
e' ad obtm qd' in se bonum e; et ad obtm qd' in se malum e'
illud in apprendido sub ficta quadam rae boni c. m. nisi indifferens
se deat ad bonum et malum ita, ut sicut profegi effectiv'e
pot malum et bonum, sub rae boni; ita etm profegi pot
malum sub rae mali n. m. etc. de rae. et rae sctis ut g'vium
indifferens aliud n'e', qm p'oe profegi bonum, et p'oe profegi malu,
n' in qd' malum e', s' qd' malum apprensum e' bonum: imo hoc
absolue ee' n' pot ut sctas profega, malum qd' malum, qe madimum
t' apert: i. s' p'p'um e'.

Q. 2. Nisi sctas pot eligere malum illud profegendo si-
cut pot eligere bonum profegendo illud, sctas est ex se
necessitata ad eligendum bonum, atq; implicat, ut ali-
qd' ex se liberum sct' ex se necessitatum, go etm implicat,
qd' sctas ex se libera n' pot eligere malum illud profe-
gendo. p. seqla: illud e' necessitatum ex se, qd' se ex se
d'icatur e' ad unum ut n' pot se exheredere ad eig g'vium,
atq; nisi sctas pot eligere malum illud profegendo, est ex
se sic d'icatur ad bonum, ut n' pot eig g'vium amplecti:
go est ex se necessitata ad unum sicut ad electivem
boni.

Q: d. seqlam: sctas est ex se necessitata ad eligendum bonum.

Sicut speciem boni e. seclam. sicut n. et quatenus ad eij exercitium n.
 et d. m. atq; implicat ut aliqd liberu sit necessitate cateny qatenus
 liberu e. c. m. qatenus liberu n. e. aut sub alia rase. n. m. cuius falsi-
 tas h. ex us qoa Deo In buang, DEUS em necipio se amat, et in
 qevis liberta creat ad manifestandu amorem suu ad extra, ite
 DEUS qstine liber e. sicut oia opera sua qe operaty e ad ex-
 tra, et in qdij operay sic necipio bonum operay, ut malu qe-
 rari nequeat. unde et n. c. quidij qo qd vltas sit necessita-
 ta sicut speciem vlti, et n. p. eligere malum qa malu, attn
 in hoc eig libertas n. qstine, qe. se n. ad speciem vlti, p. ad ex-
 eritium atq; extendit, qmdo libertas salva qstine e. malu
 qe malu vltas eligere n. p.

301. Obj. 3. qe. 2. vltas in electioe seqij iudicij intell. atq;
 intell. n. iudicij ee eligendu, nisi qd melij e. qo sicut vltas n. eli-
 git, nisi qd melij e. sub. atq; in qstine diuin vltum quia alteru
 magis alteru magis bonu e. n. p. iudicari melij nisi qd magis bo-
 num e. qo neq. eligi p. nisi qd magis bonu e. R.
 R. d. M. vltas in electioe seqij iudicium intell. id e. vlt. eligit
 nisi qd ab intell. qstine e. M. id e. necipit se qstine vlti
 iudicij intell. n. M. T. m. n. c. vltas qidem in sua electioe seqij intell.
 iudicium, id e. n. p. eligere vltas nisi qd intell. qstine p. vlt. ut bo-
 num, attn n. necipit electioem suam ponere sicut iudicium intell.
 ut patet in ex co. p. vlt. meliora p. vlt. ut deteriora qe. qo
 tal' ex co. qd ait Aply. n. qd volo bonum hoc ago s. qd odi malu hoc
 facio, id e. n. qd q. iudicij intell. volo et qstine bonu hoc ago, s. qd
 q. intell. qstine malu hoc facio, ut qstine qstine malu e. p. qstine
 flita bonu ap. vlt. e.

302. Obj. 7. Autoritas d. th. lib. 3. Eth. c. 3. dicentis qd ceteris ex
 qstine p. vlt. id eligibile e. et 3. de ar. c. ii. Magis em qstine
 qstine id e. vlt. qstine qd q. intell. iudicay magis bonu, n. qstine vlt.

Phil de vltis et eis electioe. qd iunta plura vltas in gflite
duoru bonu quim alteru maig e' alteru ming, n' p' d' eligere
maig.

R: Duplicem dari preferiam boni alicuius altera p'ueniente' ex
meriti' ipfij vlti, altera ex beneplacito vltis: veru' e' qd iustly
fir ex duobz bonis unu' alteri p'afert, p'igim eligi a vltis
fir n' fir p'afert p'ur vlti dignitem, p' qd op' p'ur sola' libertatem
vltis, ita, ut intely in illa gflitate et in illo gflie qd antecedit
g'pafu' et electioem vlti, g'fideret duo bona, v.g. bonu' virtis et bonu'
qd apparet in vltio et iudicet qd bonu' virtis, qia solute veru' bonu'
meret, et dignum e' qd p'afere' et eligat, potz qm bonu' vlti, fir
nihilominz fuit et fecit iudicet bonum quarens vlti p'afert p'ur
bono vlti et eligi a vltis ex pura ipfij libertate et indifia p'ur
vlti merito aut vlla dignite' ex parte vlti: et sic p'ur verifia,
qd nihil volute' fir n' p'ur p'afert, et qd vltas nihil eligit
et p'afert alteri, qm intely alterutro ndo iudicet ee p'af-
fibile, unde etm ming bonu' p'afertibile e' adeoz, et eligibile.

Ob: 5. q'ra secunda' parte' ap: Eas cur vltas neglecto maioris
bono in gflite duoru bonu' p' eligere ming bonu' p'm p'p'ra 303.
dicta e', qia etm ming bonu' g'raez intra p'horam vlti vltis,
atq' etm in gflite sumi boni et minoris boni ming bonu' etm n' u'
g'linez intra p'horam vlti vlti: qd etm in gflite sumi boni et
minoris, p' vltas relicto sumo bono eligere ming bonum q'ra
dicta apertu' pars negat.

R: qd in gflite sumi et minoris boni, neq' p'io ming bonu' deat
dicere d'ur ne' ad sumu' bonu', u' alio mdo appendi d' p'it, n' p'igim
eligid in sumo bono g'entum. et ideo e' qd vltas neq' p'io ferz
in sumu' bonum, qia eligendo ming bonum illud eligit ut pas-
tem sumi boni, unde in fra d' M. Eas cur vltas neglecto ma-
iori bono in gflite duoru bonu' p' eligere ming bonu' e' qia
etm ming g'linez intra p'horam vlti vlti, et p' tale bonu' qd in ma-
iori g'entum n' appendi e' M. p'ocise' qia intra p'horam vlti vlti
g'linez n' M. et d' m. atq' etm in gflite sumi et minoris boni
ming bonu' etm n' g'linez intra p'horam vlti vlti, et d' d' appendi

ut pars summi boni apprehendit, e. m. apprehendit ut aliqd n. expreibile
in summo bono n. m. etc. dicitur q. idem ideo in q. dicitur maior,
et minor boni defectuosi minus boni pot. eligi a vobis eo qd
minus boni etiam intra sphaeram vobis vobis q. dicitur, atq. eo ipso
qd de bono defectuoso agebatur, sicut vas involvitur, q. dicitur
huiusmodi boni minus intra sphaeram vobis vobis q. dicitur, neq. in in
maiori bono q. dicitur apprehendit, unde q. dicitur in q. dicitur summi boni
cum minori bono, minus boni receptio ut apprehendit pars
summi boni etiam ex assumpta probatur in q. dicitur nil argui
p. d.

304.

Ob: 6. q. dicitur d. pars. Aps. Auctoritas D. Thos. q. 1. 2. q. 13. ab.
ad 3. postquam sibi obicietur. q. si aliqua duo penitus eant aequalia,
n. magis movere hoc ad unum qm ad aliud, sibi respondet:
Quod nil prohibet, si aliqua duo aequalia pariter q. dicitur una
q. dicitur aequalia, qm circa alterum q. dicitur aequalia q. dicitur q. dicitur
emineat, et magis flectat vobis in ipsum qm in aliud.
Ex qo loco colligitur, q. dicitur vobis existimet postq. duobus bonis
aequalibus vobis n. moveri neq. eligere aliqd eorum, nisi
interq. in ipso iudicet ee aliquam q. dicitur, q. dicitur q. dicitur
dat alteri.

R: s. dicitur d. 1. 302. duplicem ee preferentiam alteri ex
dignitate vobis, alteram ex beneplacito vobis. S. dicitur
preferenti h. vobis loq. de preferentia ex beneplacito vobis,
n. de propria p. dicitur dignitate vobis ut patet ex hoc, qd de
a. q. dicitur vobis loq. procul dubio aum et nec r. dicitur re
fragat, qd vobis in q. dicitur duorum bonis aequalibus, ex bene
placito s. dicitur vobis, aliquam q. dicitur fingere in altero
p. dicitur, ut sibi altero emineat, et ideo illud p. dicitur altero eligere
et magis flecti in ipsum.

305.

Ob: 7. Quod aequaliter trahit, et q. dicitur saliter trahit in nul
lam partem inclinatur, et hinc tota ratio aequalitatis desumitur,
hinc etiam ovum sicut angulus sicut aequaliter premax n. p. dicitur fragari,

gia d'pl sine in oem partem frangit, et aliunde d' potior
 ras cur s'm unam partem frangit, q'm s'm altera, quod ois
 partes aq'ltr gravant. hinc etiam platonice dicebant
 ideo terram n' moveri quia in medio unq' fuit colligata
 unde u' undiq' aere circumfusa fit, n' e' p'oor ras cur
 in una partem fleret, q'm in aliam, neq' hanc q'm
 risonem arguunt. **De** ab i' g'otico et q'm d'm obla' duo
 aq'ltr bona vlti ponunt, s'licet et tandem aq'ltr ab obla'
 trahit, q'o etiam in neutram partem inclinare pot, unde
 cum electio unig' pro alio profertur huiusmodi inclinacionem,
 legi q'd vltas tandem neutra eligere pot, q'm d'm huiusmodi
 obla' aq'litas suff' pot.

De d. M. q'd aq'ltr trahit et q'm d'm taliter trahit in nulla
 parte inclinatio d' trahit fuerit, agens necesse est aucto
 r. M. si fuerit agens liberum n' M. C. s' d' in nulla parte inclinatio
 nec aucto nec p'or n' M. n' inclinatio aucto T. M. et d. m. atq' g'otico
 et q'm d'm obla' duo aq'ltr bona vlti ponunt, tandem aq'ltr
 ab obla' trahit, ita t'c, ut pro sua libertate unu' alteri
 profertur et sui alteri t'c m' libere eligere pot.
 a. m. ita ut se libere ad alterutru' d' trahere n' pot n' m. d.
 ad expla adducta dicit: illa ee agentia necesse est obum
 vero ee agens liberum nulla em e' paritas actionu' int'
 agens necesse est liberum, adeoq' nec int' illa et vlt'e.
 Idem argum'tu' in se auctores p'otogeri pot circa libera
 huius mundi creatorem, in q'a, eo ipso q'd DEUS aq'ltr p'ore
 creare pot. DEUS ab aq'ltr aq'ltr trahere, et h'c hanc
 pot' creat' q'm alium, quia in vlt'e d'na p'etit pro ra
 tione vltas, et fultu' in vlt'e creat'a agi int' aq'ltr q'd pla
 cet et q'ia placet. Et hac de aut' h'nd' libertate in honore
 Liberi dicta p'ato d' p'ur: de moralte actuum huma
 norum.

